

Zdravko KORDIĆ

DJELA VII.

Zdravko KORDIĆ

DJELA VII.

–Naklada Vlado VLADIĆ

Urednik

Dr. sc. Vlado Vladić

Recenzenti

Dr.sc. Marko Tokić

Đuro Vidmarović, književnik i diplomat

Lektori

Josipa Violeta Kalfić, prof.

Dr. sc. Zdravko Kordić

Grafička obradba i tisak

FRAM-ZIRAL, Mostar

Copyright © Zdravko Kordić

ISBN 978-953-50154-6-8

**CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod
brojem 001148531.**

Zdravko KORDIĆ

DJELA VII.

Zagreb, 2022.

**PUTOVANJE /
STARI HRAST**

PROSLOV

KORISTIT ĆU SE PRAVOM

Koristit ću se pravom zaborava
da prekrijem borove i čemprese
injem i snovima
Zimskom maštom da izbijem ledene
sante sjećanja

Koristit ću se pravom prisposodobivosti
da čavlina podim smrti
i da prekrijem bijela prostranstva:
zimsku perjanicu zaborava

Zrake glavobolje treba smjestiti u kut
podnošljivoga,
jezik zapretati u dušu
Dušu pretočiti u usklik
Koristit ću se zaboravom zemljine cvatnje
u tešku zimsku noć
Zaboravom disanja u algastoj caklini
ugaonoga svjetla

Zaboravom Jenkija da se ne narušava
planet

Zaboravom sanjača
koji je posijao snove

kao zmijske ledene iglice
u srce

Koristit ću se zaboravom srca,
zaboravom uma
Zaboravom pijetlova glasanja
u jutarnjoj bosanskoj sumaglici

Tamom jezera, glasnim hrkanjem ništavila

Koristit ću se zaboravom pergamene
Putovanjem i zavežljajem
Kristovih mrtvozornih ratnika i
ribara

Koristit ću se kolibom
svrh koje se glas ne čuje,
s vrha kojeg ne pjevaju ptice

Ruzmarinovim sokom, skokom poskoka
kada vrijeme nadrašta prostor,
kada kvasac zaboravlja svoju svrhu

O, koristit ću se tragičnim pjevačem
koji je zaboravio liru
Mirisom soli koja je zaboravila disati
bez mora

Napajat ću se zaboravom
mrtve plovidbe
Krikom ptice u silaznoj putanji
Elipsom bola
do njegova zaborava,
do njegova zgasnuća
u kriku
Nek' pričini stišaju
sve pričimbe
Nek' plač postane tajac

Koristit ću se svim pravima
apokaliptične ptice

OD SVJETLOSTI DO PONORA

NAD GRADOM, NAD ZEMLJOM

Povio se anđeo u okružju plošnosti
Dirljiva tjeskoba bdjela je u nježnim bićima
Nad vodom mrtvi mir. Iz jutarnje tmine
javlja se bljesak svjetlosti
Na cesti smrt
Moja knjiga svijetli nad gradom,
nad grobom. Crne vrane umotavaju
u bijele listove knjige arterijsku krv
raznose je planetom kao zrnja pšenice
Velik je to dar. (Ptice ga dočim nisu svjesne)

Suze se razlijevaju planetom;
gorućom vatrom
Bilje se cijedi kroz sitne iglice trnja
Ne vidi se njihovo crnilo, na cesti
onkraj puta
javio se anđeo
U zelenilu trave, u zimzelenu okružju
pjeva sklad planeta
Sladostrasno pjeva svoju smrt

Suze natapaju zemlju i ocean
Muze u zakutku izbe. Katarka plovi
mojom zemljom,

zaveslaj u suzama izgubljen
Potom izbija mir
Mrtvi mir nad gradom,
nad mojom zemljom
mrtvi mir

PRED OLUJU

Pred oluju s'lazim niz kišne kaplje
Svjetlost
Žutozimzelena jesen
Svjetlokaz pucnja
Pucanj u prazno. Ništa

Oluja prespavana. Prasak i svjetlost odgođeni
Besciljno ciljanje. Vjetar u dolinama
Sjećanje u zanjihanim granama
maslina

Nasuprot ptičji cvrkut!
Potpaljujem vatru
Na ulazu u pećinu – sjećanje,
otvaram njegova vrata
Vrt je to u kasni popodnevni sat
Pružam ruke. Kiša
Kaplje mi kiša svjetlosti
u oči, u lice
Domahujem maslini,
miru
i odlazećoj oluji

Kojim bravama si zatvorila svoju sjenku,
kada je oplodnja potukla sve prašnike
dok je maslinov plod
u travi trunuo

Bezdan se popeo do vrha svjetlosti

BEZGLASNI PRIJELAZ

Od vrhova svjetlosti do ponora
samo je bezglasni prijelaz
Ne, ništa nije riješeno
Nema luči, nema lanterne
Nema ulja
Dospijeće u mislima zaleđeno
Duboko u utrobi nutarnji glas,
kasni noćni kas
Bruj kroz priviđenja
Zvezdani snovi i konjski topot
do vrha prašine,
do sna kaldrme
Ne, ništa nije riješeno
Zauzdavam unutarne vrance
Ti ih stalno gaziš
 i gasiš svjetla
Znam: to možeš do svoje smrti
Priznati sebi ne smiješ to
To bi bilo strahobno pjevanje,
 unutaranji prasak

Naše je smirenje na Nebu
A zemlja je mučenički prolaz

Što ti možeš popraviti svojim sjemenom?

Zidanje je naše presahlo
tvoj povratak je bjelodan
a moj krik zatomljen
od vrhova svjetlosti
do ponora

Sve je rečeno škrgutom,
nedoraslim odbleskom glume,
kada su načela zapela
u grkom vinu,
zaplela se u tamnoj smrči
Naši tragači
su naši trovači

Treba staviti ruku na srce
i mirno služiti vlastitoj promašenosti
To sam riješio
u korist vanjske i nutarnje tmine
Jer to sam zgriješio
vjerujući u Čovjeka
a on je Sina Čovječjeg raspeo
Bio sam zaslijepljen rastom trava

Riješio sam svoju vjeru kao opomenu
predati nevidljivoj svjetlosti
a ona me, ipak, najjače razara

Titra i rasvjetljuje koštanu srž
No, slavim tu svjetlost leptirice,
tu ugaslu lanternu,
taj pogrješni fitilj,
tu zvjezdanu zmiju
koja je upalila ekstazu
u ritmu krvi,
u ritmu godišnjih doba
u ritmu planeta

Samo je ostao bezglasni prijelaz

URASTI

U korijen trave, urasti u korijen biljke,
u njihove srčike
Biti oplodnja! U gomolju!
I sjeme će izrasti iz trulosti tijela,
iz koštane srži
U gomolju bilja biti vrelo
i pjevati odu nebesima
s pogledom odozdo
u plavet
Iz ništavila kriknuti svoj pjev

Gospode daruj mi znamen
vječnoga obnavljanja,
učini vječnim život,
vječnom pjesmu planeta
Harmoniju svemira

Iz moje krvi, iz vena mojih
pjevati će trava zanosnu pjesmu
a moja koštana srž bit će bilo
vječnoga hranjenja ljepotom

Neka sve planine i svi dolovi
čuju tu pjesan tišine
Nek' cvrčci na trenut utihnu
u umilnu glasu reskoga zvuka
 iz ništavila
 iz pepela

U gomolju bilja okupati taj smrtni glas
i nek' se glasnik skameni
na zdencu
gdje je nekoć bilo moje srce

Urasti, urasti u korijenja trava,
u gomolje bilja,
sprati taj ljudski jad
Nek' jablani stasito šumore
na mjestu gdje je nekoć bilo moje tijelo,
pa neka se čuje taj nemušti kreket žaba
Neka ugasne lira novoga orfeja
i nek' euridika plače
Neka guta suze i kamenu bol
da se čuje u korijenju trava,
neka to bude tutanj,
bezglasna mjera koja ispuni svemir

OBALA NADOJENA OTISCIMA

Otisci su nestali u ozonu, u prahu
U porculanskom naglasku
još se ironija cijedila iza zubi,
iza nepca,
velika krinka progutala je svjetlost

Riječ u kamenu ocrtnju
Ocal se glasa
poput jorgovanove rascvale krošnje
Velika sjenka, njezin ocrtn
se ljeska u kori mozga
koju izbacuje runolist jezika
Dlakava proždrljiva aždaja
Tuga u veljači. Njezino posvemašnje
nerazumijevanje
Otkuda strah dohodi; kiša pravi metalne neprozirne
razvaline
i u vrtu posve daždi,
kao da se ožujak čini nestvarnim
poput bića
ili kozoroga na sjenovitoj litici
U zuju poskoka
dohodi strah
u sjeni,

u zjeni lagano zgasnuće
Caruje posve krinka
kao nepoželjna biljka izrasla iz krvi
Otisci su iz knjige zbiljnosti
Oni su proročanstvo:
gusta teško čitljiva pjesma

Davidov psalam u ozonu ljubavnoga zova
Pukotina u zelenoj ogradi
Čitač i prolaznik u sjenkovitom gustišu:
žal, zal, ironija
Pjeskovita obala
nadojena otiscima mojih stopala,
mojih grčenja
Pod prijetećim teretom
zažmiri misao:
o krinko, krinko
prokleta u sve vijeke
U očima orla. O prisnosti
dalekih šumova –
cakliš bijele i zelene udoline,
zastireš umorne udove

Jer: ti si zagonetka koju sam stvorio
iz pjene
i goniči zvijeri nisu prisposobili
svoje kazaljke
pjeskovitom vremenu

Svako mjerenje je otišlo u nepovrat

Otisci budni čekaju nove zablude,

nove goniče

s mladim istesanim bičevima

koji će se pokušati probiti

ispod duge,

ispod protoka vremena,

ispod procjepa

U tamu

U tamu

NAKANE SUHE LIRE

Izmislio sam pjesmu koja vrišti s Velebita,
koja se prostire u sutonske plaveti,
koja zorom bruji do Pelješca
Izmislio sam zemlju, mjesec
A moje nakane su od suhe lire
čeličnih žica,
one su od nepostojanja snovitosti
u borovim iglicama
One pokazuju put prema Betlehemu,
one šute u tjeskobnu putovanju
One su krik svih planina i svih smrti

One su za ljubav crni vokali,
bombe i tamni dimovi
(Pjesme drže jerihonsku situaciju
u napetoj sferi križeva)
Izmislio sam svoj krvotok
od žila loze i njezinih sokova

Pustio sam ništavnu zemlju niz šake
da umire u ljubavi i mržnji šakala
Spaljena zemljo, pusta zemljo
u mom glasu cvjetaš pjesmo

U tamnoj izbi, gdje bičujem svoju dušu
sjekirama nutarnje tmine i
gdje se rađa tišina,
zasijao sam pšenično zrno
koje klija u kraljevstvu obnavljanja
poput feniksa,
poput pepela

Napravio sam pjesmu iz tmine stoljeća
koja vihori nad mojom humkom
i koja huči jače od Neretve, Cetine i Drine

Stvorio sam vlastitu bol
u smijehu moje titrave duše
Izmislio sam pjesmu
koja gori, gori
u plavetu sutonu vremena

KORSKA HIMNA

Objesio sam kor noćnih djevojaka
o Semiramidine vrtove,
o moje dječачke voćnjake,
o moju snenu lampu

Bosančicu sam podržavao u glagolima,
glagoljicu u imenima vlastele
Domovinu sam okačio o nebo
Bosanski grb držao svemirom cvijeća

Gibao sam se niz gornjogradske stube,
u mašti sinulo je svjetlo južnoga vrta
Moji dječачki voćnjaci
Prelijevanje svjetla vremena
u tamu, u tamu

More plimom probada Neretvu
i iskonske arke
galijota s Jadrana
Kor noćnih djevojaka pjeva od Sidona
do Zadra

U osamljenoj smrči povjetarac zastao,
iz nje se gavranovim očima vide otoci, vide
školjke

Nadolazeća pučina

ispuni nevid,

ispuni davne vrtove

smijehom

Konačno vika u Edenu

Na trgu, kroz usnuli dvorac

svjetluca um baroka,

obasjan vremenom prošlosti

Izričem himne kroz svjetlosni jug

NIŠTA NISAM UNIO U PJESMU

Ništa od ovoga raspoloženja
od ove raspamećenosti
nisam unio u pjesmu
Sve je ostalo izvan nje
Njezine riječi su bodljikave,
njezina slova su zastrašujuća,
njezin krik
je zatumljen u meni

Sve je propalo
pokušaj,
nastojanje
sve je ostalo u meni
Izvan pjesme

Samo su dim, vino i tamna slova
u pjesmi
Taj krik, taj gavran
i ona crna smrča onkraj verande
i dalje se plave u svojoj samoći
Ja se ne dotičem njih
Samo je očaj ostao u meni

PUTOVANJE

AH, DAVNA VREMENA DJETINJSTVA

Maslina probudi tijelo,
u dubini plavog hlada
skutren mrav
iskrcava teret
kao u davna vremena,
bijeli brodovi
iz dubine snova
tračak svjetlosti
zapara nebom
ljubavi
a sumrak već zakoracio
na prag
Na bespuće

Moja majka izašla u dvorište
među bijele janjce
(kojima sam ubrao grabovine)
Tik dogodine sve će smrt promijeniti

Ah, davna vremena djetinjstva
Mladost je prokleta protrčala
mojim tijelom
Kukurijek crni

svojim osipanjem
zaslijepio je livadu

Na ranama tijela,
na sapima
lipće crna krv
kao nekoć kada sam bio živ

A more naše plavo
i palma ponad koje zvijezde
svijetle:
njejina smrt obasjava
smrću čija su korijenja
duboko u mom srcu

Ah, plodna jeseni,
umiranje koje se zastire žutilom
kada krajičak lampe
zgasne u rujnu zoru
Sanjaj taj očajni plač
dok smo bili živi
majko
na pijesku
gdje je crna krv lila
posljednje kaplje
u arišu zastrtom solju Sredozemlja
Iza, nadolazi šutnja

RIJEKE SAMOĆE

Stvoren sam od teške bolesti
u noći besanice,
od toga i živim
Skutren pod kaputom
sav u srcu,
olovnoteška krv ispod kôla
Unutar rijeke moje samoće
sjećanje i bezglasni pogled
Potom večer dolazi ponovno
kroz prozor se osjeća teški zrak
Dim glasova, gotovo zavjesa od njih
leluja nad rijekom sleđene krvi,
žarulje očiju samuju,
putuju u iskorak,
u nevidljivo

Od teške naslijeđene bolesti,
od vremena Izaka
kroz zastrti um, poštedu od mraka –
ali nož se ne zaustavlja na janjetu,
pluta u mojim grudima
Od dana kada sam ugledao svjetlost,
kada sam spoznao besanu noć
krik moj odjekuje na pragu

Ali, mrtva je utroba crne žene ležala
posvuda oko mene
Umrijet ću sam u crnom kriku
U raljama ruže
U njezinim sporama ne će biti smijeha

Odjek moga zova
sputavat će mrvice s usana
u posljednjoj noći
s posljednjom večerom
Ima li gdje veće potrebe
 od toga dana
 od te godine
od krika crne usne

PAUČINA I GUSTI ZABORAV

Već je duh skutren,
paučina pada po savjesti
Evo cvijet se uznemiri
po padinama
vjetar fijuče
Smrzava se smokva i maslina

Duša razapeta
u praznu noć,
i tišina se širi
ukrug
Zrcalno se mrak hvata

Pokupi svoje stvari
i kreni na put
Bdjenje
uz svijeću
Kruh i sol
šumore u utrobi
 Samuje cvijet
Portal zimske planine
zrcali se u bistrom slapu
 zjenice

Zatvori svoje korablje
u njihovu zaveslaju,
u njihovu drhtaju
do kupina
i okrajaka kopna;
iskopanih kostiju

Vjetar fijuče u samoći
Središte zla prepušteno tami
koja kaplje ozon u bubrege
Skutrenost izbija iz svake pore bića
i već:
paučina i gusti zaborav

PUTOVANJE

Izbijale su magle kroz sutone i svjetlost
U prsima zastao krik
ugušen
ljepotom nevidljive lanterne
Duge trepavice
zavoji bršljana,
pretkazanje duge zime
 u vruće dane ljeta,
cvatnja oleandra,
prigušeni disaj
Sve je to davalo mistično ozračje
a dah je zastajao...
Gušenje u zoru
pored žiška vatre
 u utrobi
i na nebu,
kor mrtvih pjeva zanosno
To putovanje traje
vremenom i prostranstvima
Nepreglednim prostranstvima
gdje se smrt koraljno zrcali
u pijesku, u zimzeleni čempresu,
u lijetu gavrana

U oazi Sredozemlja, ljubavnoj ljepoti
snovi i snovi
uzrcajeni u kući krika:
smijeh i smrt; smrt i smijeh
U snošaju tužne vrbe,
u irisu,
i zapamćenju svih stanja svijesti,
u korijenu uma,
u bezumnoj igri

Ta stratosfera plamička nade
(sfairos savršenstva)
metalna okruglina,
olovna intuicija
Snovi nade u očaju
Taj stalni uzlet
u procjepu

Ta mistična vatra zanosnog kotrljanja atoma
Bezбриžna plavičasta okruglina
isčezla kao mjehur od sapunice

Dječji smijeh, ptičja graja
Oh, ta okultna magija života
Okrutnost na sredini puta
silazak u stvarnost,
u ništavilo

Oh, taj ljetni strah od temperaturne magle
Taj besmisao caruje
urezuje žlijeb –
dodatnu crtu žalosti
Jesu li krik i šutnja doprli
samo do sapi
ili su osvojili koštanu srž bića
Koji smisao ima vlažna historija
Je li vatra spalila tišinu
u zlu kob,
u smrt,
u nevidljivo

PUT U BESKONAČNO

Putujući licem uz lice
trebam pronaći obris,
pojavnost, tek slutnju oblika

Pronaći oltar, tihu ispovjedaonicu
To nije moguće
ni jučer, ni danas
Ni sutra to ne će biti moguće
ni u vijeke vjekova

Križ utkan u ljubav
kao slika patnika
javlja se kroz obris sjenke Mojsije
glasom:
*Tu ću se tebi objavljevati
i saopćavati sve zapovijedi*

Ljubav obojena krvlju
donosi miris smrti
(slike iznutra poredane)
Donosi oslobađanje
u daru života
Donosi žrtvu
u spašavanju smisla

Ah, ta okrutna ljubav u krošnji srca,
na pladnju, u plamenu
Slušam kako diše
mrtvo srce,
baršun i ljiljan

Slušam kako diše
stalaktit duše
Kako vidljivo postaje nevidljivo
Kako alka izmiče iz ruke

Slušam kako krv šumori
nečujno i nevidljivo
draga
Kako ples želi preobrazbu
Kako kostela vidi crnu kosu,
zjenice tamne
Čujem kako alka produljuje
svoj put u beskonačno,
kada će obrub istočiti u snu
Usklik. Ptico što si se vinula u krik
i pala u jesenje lišće,
zaboravila si pjev zavjetni:
preteškom šutnjom potonula

PUTUJUĆA SJENKA

Težim da me ponese noćni vlak
unutarnje svjetlosti
da me taj bljesak baci u tišinu samoće

Težim vidjeti svjetla kućica
i male noćne ptice
kad umuknu
i kada im jutarnja rosa u grlu propjeva
Tada me obuzme tuga zore
Krvavocrveni cvjetovi proviruju
kroz suton u vrtu

Uporno me progoni praznina
kojoj nikamo umaći ne mogu

Spusti se i bježi u turobni pejzaž
vlastite sjenke
koja se zrcali u utrobi

Gnušanje, alkohol – putuju beznađem
a nijednoga puta nema
Samo na putu osamljeni krik
i lanterna dogorjela

Nestaje tijelo; u hipu vlak će dogorjeti

Ruke vezane iz kojih vrat niče

bez lica, bez krinke

Oh, kako prepoznati vlastitu sjenku

kad već sunce je zašlo

PLOŠNOST ZRCALA

JESEN I PRIVIĐENJE

Da cvile u mojim kostima,
zavijaju u utrobi
što bih rekao srebrenobakarnim bojama
Moje biće zna za jesen
i njezinu blagost
Da duh razvidno tuži

Nedodirnuti i nespoznati svjetlopis
iz kojega izvire tamnopolis
Vino grgolji u ustima
i grije utrobu
Talog je tamni ostao u gralu
Na njemu su ocrtane stopice usana,
obrisi
i sjenke stoljeća
prohujalih
Na njemu su živi žigovi
ljudske pomutnje
i suza ispijenih

U uzama odakle polaze
i kamo prolaze

Doći će pretočiti želju,
razoriti šutnju
Zimu u proljeće prometnuti

Kruh ti zalazi u utrobu
u sitnim zalogajima
žalostiš se zbog utonuća sunca
u daleki nepoznati ocean

Pamćenje ti zastalo u srcu
Riječ u grlu
Vino grala na usnama
Zemlju otvaram hladnu
dok ti litica iz srca raste:
u nedogled, u nepregled
U prviđenje

JESENJA SJENKA MASLINE

Da bi dah zastao, duh rastao
ustajem iza pisaćega stola
Nosim noćnu svjetiljku,
maslinovo ulje
dogorijeva
Kako bismo raspoznali sjenku i obris
Donosim vino
da u grlu grala
rastu obrisi
da suze iz grla poteku
do očiju
do srca

Nosio sam mokrinu
da proljeću uznesu
radost rasta
Modrinu

Da bi duh stasao,
život rastao
i rastajao se
od sebe

Nosim svjetiljku od maslinova ulja
da bi prikaza oživjela
u noćnoj sjenci
da bi ljubav bila darovana
ljubljenima
Da se školjka otvori u polusjenci,
prema tamnoj strani istoka,
prema svjetlosti

Da mrtvaci progledaju,
s gralom na usnama
prođu čistilište

Oh, da mrak produljim
kako bih spoznao sjenku masline
i njezinu dugovječnost

POLJUBIO SAM ROSU USNE

Poljubio sam rosu usne
Ostao je dim
Poljubio sam ruzmarinov cvat,
lavandu
Laticu ruže poljubih
i pojurih u modre izmaglice

Nosila me tjeskoba,
drevni snovi
Nosio me života križ
Poljubio sam usne rosne
Nestalo je rose
Nestalo je usana
Svanuo je dan

Na dlanu svijet
razastrt
U snovitom vremenu
izgubljenja
javi se pijetao,
potom reski glas:
urlanje sirene
Tamnozagasite sjene

Nadvih se nad plošnost zrcala
Vode, dajte vode
izustih
i nestade moje sjene
Samo rosa usne
kaplje krvava slova

Slogove sriče
Zrcalo se u krvi javlja
u njemu i sjenka plovi

PRETOČIO SAM METAL U RIJEČ

Pretočio sam metal u riječ,
u zvuk koji mi nebesa kaplje
 u sunčanu krv
Vidio sam nebo u tvojim očima,
njegovu tjeskobu
i svjetlosni bljesak
Vidio sam sudar planeta u pogledu

Zamijetio korijen trave koji ti raste u kosi
 i crva kako plazi
 pobjedonosni jezik
u travi rose,
u jutarnjem pritvoru

Iz misli sve želje isisane,
osim želje za smrću nedosegnutom

Izbija iris iz pokošene vlati
Riječ se javlja u metalnu zvuku,
u kozmos se toči glazba

Vino i kruh utrobe postaju Jedno
Stablo je umrlo nasred polja

od tvoga pogleda
baršunasta jabuko

Hirovite vode Plive i Neretve
Mitske kiše gutaju Trebižat i Trebišnjicu
Ostala je prazna
olovnoteška uvala
na mjestu srca:
kaktus procvao

Tvoje oči i vjeđe skupljene
u oblik krika
Mrtvozorno lice pokuca na vrata
ponora
Zrcalo, ah, taj odbljesak

TAJ DODIR, TAJ OBOL

Usne u gutljaju vina,
taj brevijar nade
 lebdi u ozonu
Ni dolje, ni gore

Breza na mjesecini titra
Oh, taj obol nepostojanja
Sleđeni stalaktit
u zemlji pustoj
i to vrijeme neprotočno
u jednoj točki
sabrano
u meandru, u kamenolomu
 južnoga jezika,
u maslini, u crnom kukurijeku
Slast usne u plodu loze,
već groždani mošt treperi
u nevidu blještavih boja
dok iris tužno izdiše
uz srebrenu oazu
u kojoj je usidrena klepsidra
tijela i kostura

Duša
ni dolje
ni gore
od očaja skamenjena u krik

Prepoznah tu sonatu
u duši

Tu okaminu,
taj brevijar
očajne sladostrasti
i ne dopustih
taj dodir vječnosti

SVUNOĆ I OBDAN, ZVAO SAM TE

Zvao sam te kao kad ždral dozivlje svoga
ptića

svunoć i obdan,
obasjan korakom tamnim
i njegovom sjenkom

Zvao sam te kada se strah u kuću uselio,
kada se tjeskoba utkala u prozorsko okno
Kada je strah postao nosivi zid kuće
svjetlosti,

kada se ruzmarin gušio u mirisu
paljevine

Kada se prosipalo vino moga oca
Vino iz njegova čokota

Zvao sam te, lišen slobode
puzeći po podu i po stropu
nebeskoga svoda

Zvao sam te ljubavi žedan
Željan dodira sunca i tame
Oh, kako sam nosio sve te zidove,
sve te tmice

Oh, kako sam nosio krčag
i grozdove naše

Okot tuđinski uništi zidove pjesme
Ali ona je prostrana
u krik u našem
i u krilu

Kako sam te ljubio pjesmo izgubljena,
pjesmo moga zavičaja
Kako sam samo sanjao
pun zebnje

Došlo je vrijeme
Drhtio sam kao zebnja u zoru;
kao srna u krik, u zovu za dragim

Šumo djetinjstva u vremenu izgubljena
Na poljane nisam izašao
Od stabla te nisam vidio
Oko rasanjeno, budno uranja u pučinu
svemoći
Vrba ponad mene i stasiti jablan tiho šumore
u vremenu izgubljene glazbe
u vremenu izgubljena glasa

Oh, kako sam te volio
u zoru ispod svoga nepca
ispod nebosvoda

Kako sam uranjao u tugu
svoju izgubljenu sjenku
daleko od dušmana –
koji je nisu mogli dosegnuti

Oh, kako sam te zvao
Oh, kako sam te volio
u izgubljenu razumu,
u šumi oko nas

OSTANI ČEŽNJA

Pisao sam ti u zanosu, boli i strastima
a evo duša nemoćno pluta
danim,
vremenom i prostranstvima
Dotiče more bezgranično,
dotiče plavet
u apsolutnoj točki
nepostojanja

Tu gdje se crni grozd pretače u nektar
Tu gdje ambrozija miluje maslinu
tu dotaknuh Istinu,
sav Bitak
Draganu u cvatu proljeća
Tu je bršljan uzbran kao božićna biljka,
te mi iglice bora i leda
ne dadoše dotaknuti
srce tog nježnoga bića
Ne dadoše mi prignuti uho do zemlje
da čujem šumor vjetrova
i krv moje dragane

Ostadoh razapet na proplanku,
u duši divljine
kada se krasni cvat sparuo

zbog preteških misli
Kada biće izlazi iz svoje ljuštore,
iz duše
ponire
u pogled pjesnika,
ponad vremena
u prostranstva blaga
sažeta u krik,
sažgana u boli

Rekoh ptici i rekoh pjesmi:
spremite se za let
spremite se za zagasito nespokojsvo

Budi iskra i latica,
tamni prah
što romori u ozonu
Budi pjesma moru,
budi sjeta školjkama,
hlad mojim vrelin usnama,
otključaj srce

Budi nespokoj
u sve vijeke
Jabuka sočna čije je meso zapelo
za krikom zubi
Ostani čežnja
i tamno vino
koje se ljeska u bačvama

RECI MI RIJEČ UZNOSITU

Stamena glazba ornamenta
Stidno oko na pladnju
Čežnja izmiče šutnji
dok ptica pada u ponor
Nad njom bdiju borovi i čempresi

Tko si ti – nad kojom bdi je moja šutnja
i okrutni pjev
Tko si, nezasitna tugo, dospjela u moj ambis –
sunovrat tjelesnoga

Želiš li čuti pjev i krik
neravnoteže zemljine plošnosti
Ostani čežnja u prošlosti, sadanjosti
i u sve vijeke
Stijena i stjenka okrutna
Mõra nad pomrčinom baršuna
Ruka netopira
Njegov uzaludni lijet
Stalaktit

Koji krčag ti u ruci drhti
Koja skamenjena ruža lebdi u ozonu,

u ozračju krutosti,
u potopu
gdje zrcala postaju
tek ništavni odbljesak snova

Reci mi suha maslino
snatriš li o daljini
 i morskoj plaveti
Reci mi riječ uznositu

BIJAH PREVAREN

Bijah prevaren u tim danima kobnim
tvojim osmijehom,
tvojim pokretom, tvojim bijelim grudima,
zanosom tvojim
A sada plaćam
tu svoju neimaštinu,
skupo:
zatamljenošću
Bijah prevaren
tim proljećem,
tim dahom božanskim
i sada lutam
prostranstvima Odisejevim

Ostadoh prevaren
samim sobom
i svojim bezmjerjem

BUDUĆNOST MINULOSTI

CEDROVI I SNOVI

Kolika je snaga cedra zapletena u povjetarcu
sa Sidona

Snaga bure zalutale u cvjetovima oleandra;
u kaplji znoja

U utrobi smijeha
pravio sam ništavilo
Bol u kostima, bol u sapima
Smaragdni miris se širi poljima juga

Prestale su kiše
Sipile su suze iz Edena
Razvihori se igra u plućima
pomiješana s krikom

Stamena lađa podnosila je teret lišaja
i bršljana
upletenih u igru svjetlosti

Boja crvenih krovova zgasnula u očima
Biserna alga se otvorila,
lijepost je zatitrala

Plamičci zapaljenih vatrā iz davnih vremena
zatitraše u utrobi
Ja ne prepoznah ljubav

Tama sađe niz krovove, zasjede carski
u tijelo
Duh nerazvidan titrao je u izmaglici

Tiho se spuštaju
cedrovi i snovi
u provaliju

Čula slabe a mirisi izmiču

SVJETLOST PREUSMJERI PREMA ZDENCU

Ne smiješ imati odveć svjetla u sebi
Odveć otvorā, srčanih zalistaka
Svjetlosnoga bljeska u krvi
Ne smiješ imati odveć svjetlosti
u plućima
Svjetlost je kisik
Potom ćeš morati u naftalin
Past ćeš u prašinu, u povijest,
u aortu, u auru pračovjeka

Proljeće te dočekuje na uzbrdici
San je ovladao svjetlošću
Svjetlost je obojila
otvore i oči,
dovodi tijelo u neravnotežu,
u disonancu
između kisika i duha
Između duhana i okrutnosti

Duhan je sunčeva biljka
koja ne može disati bez kisika

Zabranjeno je manipulirati ljudskim dušama,
plućima, krvotokom
Zabranjeno je manipulirati košuljama
Obmane su nesnosne bolesti
Stoga je svjetlost koja unosi obmanu
u svijet tajni okrutna

Treba se lišiti nje:
mahovinom, algama,
teškim klapnama
koje zaškripe u duši
Tajac:
svjetlost peobuci
iz sebe –
preusmjeri je prema zdencu

KORACANJE, TAMNI REDAK

Ja koracam, prijatelji, kroz noć
Palim svjetiljku
od zere maslinova ulja
Moje se čizme ucrtavaju u kamenu stopu,
u nijemu noć

Strjepim trepereći u plavom prostoru
Mračno je uza zidine prošlosti
i mrtva iva razbokorila suhe grane,
budi se ispod snena oblaka

Zavičaj ovijen tugom
U njemu je sjeme bačeno u crnu zemlju,
u crvenu zemlju,
izbjegava bijeli dodir
s jutarnjim ovratnikom
od ledene slane
Veljača u prolazu pustim gradom

Namičem tisuće riječi,
imenica i glagola,
pokoji pridjev razbokoren
i sasušen u prah
ljubavi

Ta jutarnja odluka tutnji
za mojim bićem,
iz usta izviruje

Taj mirni tok rijeke reže dušu,
raspolovljuje biće
i nijemost zanoći u riječi,
u rijeci,
u zavičaju
Grozdovi pjesme umukli
U sporama ruža raste raj
Ah, kako ga opisati
u običnu cvrkutu ptice,
u rascijepjenoj usni ruže
vidim san prirode
Hoće li njezine zelene zastave
biti ustoličene uz zidine
(ne)postojećega grada

Hoće li tmina pasti na pola koplja
u prostoru strašne otvorenosti
Kuda ću s rukom, s licem zemaljskim
Hoću li završiti tamni redak
kroz svijetlu misao

Hoće li himan zasjati u vlastitu urliku

MOŠUS, ZABORAV I PROŠLOST

Cvate mošus. Nad djetetom bdiju majka
i dadilja

Vjetar uokolo cvili. Gledam zemlju,
krik sunca zaleđen u potoku
Vidim duboku crnu zemlju
Vidim oranice plod
I ožujak slutim
u sleđenoj krvi

Vidjeh krv osušenu suncem
Spečenu zemljom crvenom
Vidjeh jablan
i maslinu. Njezine vene i sok

Korijenja pustih u svetu zemlju
Naspram nas je Biokovo
Rekoh lijepoj ženi:
ono će nas štiti od vjetra,
zibati korijenja naša u moru
Brdo će nam biti školjka i zavjetrina
u njemu ćeš uzbrati mošus
kada ga speče bura,
ta hrid procvate

a ponad nje budu plavičasti oblaci,
oblici opstojnosti

Vatra na kobilici
 pluta
Galija naša plamti

Nad djetetom je majka
 i usud nijemi
Sidro izgubljeno

Bosna u tami
Jutarnje svitanje i zalaz sunca,
u vrtu našem cvate mošus
i lijeno se budi tulipan
Ptice kruže svjetlosnim zrakom
Znak Jestva
nad ponorom, mrakom i svjetlošću
Oblaci tik prozirni dijele
opstojnost od ništavila

Zaborav nahrupi
u raspukle zidove
 nekadašnjega sjaja
Tek zaborav se nakupi; nahrupi
u maglenim rukama masline
Zvono u podne razbija vrijeme,

postaje vododjelnicom
prošlosti i budućnosti
koje dišu u bojama stjegova,
u raspuklu prezrelu naru

Prošlost donosi miris davnih konjanika,
dok majka u usta sisu gura djetetu
već prošlost ga ovija tamom
I bezimeni prah pada
na pjesmu,
na misao izmučenu,
na djela ljudskih ruku

Nad mostove naše
nadvija se mrtvo vrijeme,
obrušava se kamenje
iz prošlosti
u prošlost

Što još traje: gradovi stameni,
raznobojni stjegovu,
zaborav i prošlost

MINULOST BUDUĆNOSTI

Minulost bdijenja u koracima vremena
odzvanja

Budućnost zove
Zvoni u uhu
svjetlosnu pjesmu
izričem prijekor zbog šutnje,
zbog izmicanja budućnosti

Budućnost je tu razlistana,
treba je raspoznati
otvorenim okom
punim svjetlosti i suza
Budućnost je tu
I ona nema budućnosti
Ona je (ne)iskoracivost u neizvjesnost

Rezanje grana loza
u proljetnom ranom sunčanu gustišu
jest budućnost plodova
Plodovi su budućnost
koja će pomno napuniti gral
Isus će ponovno piti iz njega
Vidjet će klonirane povijesne osobe,
izvan vidokruga ljudske povijesti

Čut će bdjenje vremena
Budućnost zvoni u uhu
i ona nema budućnosti

Minulost, minulost, minulost
zvoni u koracima budućnosti

RUŽA I PLAVET

CORPUS DELICTI

I.

Zaboravio sam vlastiti corpus
Sljepilo u očima
 bdije
poput noćne svjetiljke
Duša se otvara
kao ruža u zoru
 Isfahana

Tajnovita šutnja bdije
u otvaranju cvata latice,
u otvaranju biser-školjke,
u otvaranju duše

Tamo u daljini plovi beskraj,
plovi ocean
Plovi brod
i duša plovi

Tko stoji iza corpora?
Sljepilo nadvladava
noćnu svjetiljku
a duša umorna

A duša umorena
sreno plovu

Corpus delicti

II.

Na usni zvoni glas
smaragdna kristala,
boje krvi
Metalna boja glasa

Zvoni, zvoni glas prazno
Kristalne oči stale
 u jednoj točki,
crna avet
 prazno zvoni
u eteričnim sferama
 bestežinskoga stanja
Glas ispražnjen od zemljine teže,
njegove težnje
 u nebo zagledane

Čelična boja krvi
Kristalne oči
Kristalno jasan glas:
umire lijer
u nevinosti suze

UKRADENA PJESMA NEUMU

Počinje nemir! Nad neumskim morem
zasjenjen mjesec. Ukradena pjesma Neumu
zaiskri škripom papira
Boja blijeda i nevjerica:
lice sjete ozareno tugom

Mir se ljeska u borovim granama
Na obali svjetlost
Nad uvalom tmina
 zagasita boja
prelazi okvire uma

Panonsko more uronjeno u jadransko ozemlje
Obuzima me strast i strah
Nevjerica

Vjetar u ušima buri
škripa odjekuje
Rascjep u duši
Neum sladostrasno diše
Sol u ozonu
U duši praznina
Ljeska se nemir neumskom uvalom
dok jedra dišu punim plućima

PONAD SVIH STRAHOVA

LAHOR OPČINJEN GLASOM

I.

Opčinjen glasom dopuštam
da bršljan raste iz grla
Da grlice obgrle
krošnju raspjevane rašeljke
u rano svibanjsko jutro

Da anđeli budni
stresu me iz ekstatične noći,
zaplove mojom utrobom
Zaplove zapaljenom rašeljkom
koju sam posadio u svoju krv
Bude se glasno grlice i vrapci
rastresajući
moj stasiti kostur
Pokreće se glas,
pokreće se sunce
i jutro svibanjsko
raspliće kose moje domaje
i očaja

II.

Stablo, stablo pod tvojim prozorom
Hladnomračno staklo bdi je
 nad prazninom pustinje
u kojoj je ugarak naložen
 žeravicom tvoga glasa

Pognut u stasu, zgasnuo sam lampu
 na glas anđela
 na lepet krila
na pjevanje pijetla

Uzdrhtao sam od radosti
 i samoće
koju osjetih u pregibu tijela,
u staklastoj magli oka,
izmiče mi svemir
Uzdrhtao je čempres u visinama
od lahora svjetlosti –
koji je izbijao iz tvojih očiju,
iz tvogega tužnog pogleda
Uzdrhtao je svemir
od samoće u tkivu,
 u koštanoj srži
Sve si to osjetila
i prepustila se snu

III.

Ponoć polagano kaplje
kroz grudi
u kositrenu krv,
u sumračje čempresa
Tek crni gavran
je dotaknuo
 dubljinu
jorgovana i tamnoga mora

U spaljenoj citri
zamrznut je zvuk
Silnice smijeha
smještene pod crvenim krovovima
po kojima kaplje krv
 i smrt

Polnoć, o plonoć
u kobnom predjelu
 duše
lahori se bez smijeha

TKIVO STABLA

Stablo drveta raste iz ponora
Izrasta u svjetlost
U svjetlosni prasak; nadrasta obol svoje sjenke
U tlocrt svjetlosti upisan očaj
Opstojnost i dah biljke; njezino zelenilo
i krvotok

To listovi
raspoznaju
i čuvaju svoje srce u ponoru mračnom
Ta ljubav stabla i lišća
bez te crne rupe,
bez toga planeta

Tkivo stabla izrasta iz očaja,
iz tmine
i povratak se odvija
u nedogled

STARI HRAST

Ti stupaš smjelo ispred svih strahova,
ponad svih mrakova
Mak procvao na livadi čistoj
U bijeloj božanstvenoj ogrlici,
u ognjici vatre
smjelo zboriš
i bokoriš svoje grane
Stari hrastu
ti zapovijedaš lipi
i travi,
tek izniknulu cvijetu
i mravu
Stupaš u koru nebesnih glasova,
vjetar ti pojačava oluj,
grane umilno maze tvoje zeleno lišće

Ti stupaš ispred cedrova
ponad mrakova vremena
starih maslina,
ti govoriš jezikom ljudskim,
slikama vremena
pjevaš olistalu odu
Hladiš brzace mojih rijeka

i svih rijeka svijeta
Natkriljuješ kormilare malih arki

U sutonu ti mi se približiš,
obrišeš umorne vjeđe,
osušiš moje suzno lice
Ti drhtiš poput mlade ljubavnice
Veliki stari hrastu

Ti pjesmu pišeš
Pjesmu rođenja i smrti
Skrivaš zebe i kolibriće,
slavuj ti u utrobi zanoći
U sebi skrivaš mnoge strahove

Stamen si u bolu i kriku
i ženi koja rađa
u okrilju tvoga tajnovitoga šuma
skrivaš bol
Tugu shrvanih bića,
termite što te iznutra ruju,
crve što ti o glavi rade
i pepeo

Tko još nije čuo šuštanje i plač
staroga hrasta,
ne zna što su blaženi trenutki

Tko s tobom nije pio grko vino
u noćima bure,
ne zna što je svjetlost života
koju ti skrivaš

Ogrlica si kojom se grijemo
kao čežnjom uznositom

Ti si hrast koji stupaš s korom nebeskih glasova
Smjelo zboriš: jer ti si bol stoljeća,
ti si minulost i budućnost
bdjenja

DUH, RADOSNA VIJEST

RADOSNA VIJEST

Dolazi radosna vijest:
pronosi se oranicama, pašnjacima,
šumama, rijekama i naseljima
Dolazi u titraju, u šumu
U tihoj neizgovorenoj riječi
U neizgovorljivoj riječi
i već je u srcu. U krvi,
u duši, u duhu
kao znamen

Zapečaćena, otpečaćena
spiritizmom mrtve mahovine,
ožiljkom vremena i povijesti
Ukrućena mitom ali ipak gibljiva

Otvara sva vrata,
rastjeruje sve demone
Radosna vijest
Radosno otajstvo
Ali sustiže ju žalobna riječ
i Žalosno otajstvo
u cvjetnicu, u proljeće,
u znamen topline

U amen

U vijeke vjekova

U vjekovanju svemira,
zatitram tim radosnim otajstvom,
tom žalosnom viješću
za ljudski rod

Taj maleni sebar
kad prigne svoje uho
i vrati se u svoje postanje
duhom svojim
doseže neistražene pute
Neistražive
i nedosežive

Oh, Bože koliko je to nutarnje
prostranstvo

Bože, istraži me;
pronadi me
kako bih se sam
pronaći mogao
posve i posvuda

USKRSNA PJESMA

Zašumila je svjetlost
Zatitrala je trublja
Ustaju mrtvi
prostranim mislima nošeni

Bude se mirisne kadulje, lavande,
procvale trešnje
i bajami
i bajami
rani

Čuh samo riječi:
Eli, eli lama sabahtani
i vidjeh tugu u očima
Pomračenje
Mnoštvo oblaka
i tminu

Vidjeh veliki kamen
odlazi niz brdo Golgotu
Suton je nastao plavičast
Svjetlost se pojavila

U KRIKU NOĆNOGA LEPTIRA

I.

Zemlja i voda se miješaju
u utrobi groblja obrubljena borovima
i čempresima
Vatra i nebo u oazi hemisfere
čine predio tamnim

Strah natapa kosti. Usred srca bol
Grijeh umiruće ptice
u silaznoj putanji pjeva
samotnu odu,
prazninu

Glava rasčerečena jarca
kaplje jasne znakove smrti
Membrana krvi koja se nikoga ne dotiče
Kap po kap
krv ribe iscurila
bez soli

Nemir duše nad morem,
nad zalaskom sunca

Umorni Odisej plovi
Pučina bez htijenja
Na koncu; maslina umjesto bilješke

Zemlja i vatra se stapaju
U jedno

II.

Neboderi tamni,
mrva razlomljena parka
Nebo na palubi
Smrt ptice
I ne vidim od tmice
sunce u zenitu
Prevaren
stojim na dnu svojih sanja
Utek'o sam pjesmi
u krilo,
u krik noćnoga leptira

Usnula su modra prostranstva,
usnula su tamna borja

III.

Zapjenjena strast uranja u stvarnost
Koji je smisao pjesme?
Koji je smisao Judina poljupca?
Tama je zazvonila nad tihim predjelom
Jeca zvono s crkvenoga tornja

Strast urasta u sve pore tijela
Opomena urasta u zemlju,
 urasta u nebo
i svi plamenovi odlaze u prah
U riječima ostaje trag
Judina poljupca
Duh ispušta krikove
Pokraj velikog kamena,
onkraj velikoga groba
pustinja plače

ZAVRŠNA PJESMA

TAMNOST TINTE DOLIVENE SMRĆU

Čitam mrtve hrvatske pjesnike
mlade suvremenike
uz okus lule i kave na usnama
Što me to njima privlači
i što me to zavlaci?
Bitnost riječi?
Tamnost tinte dolivene smrću,
ta njihova zatvorenost
i otvorenost
 prema vječnosti
Prema izbi
i prema prozoru
Pramac moga snovitoga gibanja

U čemu je odveć razlika:
između sna
 i budnosti?

Čitam naše fratre
Bosnu Franciscanu
Čitam naraštaje mrtvih pjesnika
Njihovu riječ koju su namrli
Mladi hrvatski pjesnici a zbiljski mrtvi

To se raspoznaje u mrtvilu riječi,
škr gutu između usana i zubi
To se raspoznaje u davnoj,
osušenoj tinti,
u kricima

Idemo naprijed
napunjeni olovom
i pjesmom vjetra

Prostruji naš san
ispred i ponad nas .
Svijeća upaljena
na stolu
Između trepeta
svjetlost
Na krajevima obruba
ljulja se zemlja,
domaja
Nutarnja tmina u dosluhu
sa svijećom

I usnuh svoju smrt,
lijes procvao u budnom stanju,
u stasit mladi hrast
Grad prenuo, prepadnut raspojasanom
jutarnjom svjetlošću

i plavetnilom mora
pored gradskih zidina

Probuđen sa svojim zidom tijela,
zidom bola
gibam se u novi nosivi ambis,
mlade olistale hrvatske pjesnike
čitajući
s mrtvih im usana odčitan krik
u pješčani sunčanik otputovao

NAPOMENA

Pjesme u ovoj knjizi su nastale, uglavnom, u razdoblju od ožujka 2001. do polovice studenoga 2003. godine.

Nisu uvrštavane u zasebne knjige pjesama, neke su čitane na književnim tribinama ili su objelodanjene u tiskovinama.

Zdravko Kordić

UNUTARNJI SVEMIR

ISUS I ANÐELI

MARIA, O SANCTA MARIA

Nestati u mrklini, utopit se u cjelovu bezmjerja
umrijeti u pustinji, na izmaku lanterne
kada ulje masline se cijedi kroz pukotine
Marijo, nadahnuta zorom svitanja
raskriljuješ moju dušu
i latice južnoga bilja
Posvećujem ti uskrsno ustajanje
na tajnom mjestu
u objavi tajne

Nestati obujmljen cjelovom bezmjerja,
dubljinom mrkloga pogleda
obujmljen tugom davne godine
Ističu suze, Marijo
kruh i vino zapadaju
u codex

Nestati, oh, nestati u nastajanju
šumova krvotoka
u vihoru dalekih galaksija,
provalija
u latici zvonika,
u zvonkom zvuku, poljupcu tišine...
Krik, šum: tišina

Maria, o sancta Maria...

MARIJIN ZNAK

/Gospi međugorskoj/

Vidjeh stup svjetlosti koji se poput zlatna klasja
vrti nad Križevcem; aureola svjetlosti
se podigla
i ispuni prostor praznine.
Preznojih se. Kleknuh.
Ave Maria...

Ljeto je i širi se svjetlost,
plamteći dan u sumračju miriše
nepoznatim mirisom
O, Blažena Djevice Marijo
Ti ispunjaš prostor nebeski
i pustoš moga malenoga srca
koje je počelo gorjeti i treptati

Ti ljubiš me znakovito

Podbrdom miris ruža zadivljuje
mnoštvo glasova
Mnogoglasje jezika u molitvi
sabire se u koncert opojnoga mirisa ruža,
znaka Tvoje nazočnosti,

miris se širi ozonom,
zrakom i kopnom u visinu i širinu,
poprima plavičastu boju
Tvoje krhkosti i Tvoje svemoći

Kleknuh!
Aleluja, aleluja...

Miluješ me nevidljivim pogledom
o Blažena da si u vijeke vjekova
Ti širiš plamteću svjetlost
širiš miris koji olakšava...
i približuješ Nebo Zemlji

O Blažena Majko Marijo,
Ti si svjetlost i sol zemlje oprane suzama,
Ti prostor si duše moje,
prostor moga zavičaja;
suza kadulje i vrijeska.
Ti svjetlost si moga sumraka,
moja nutarnja pučina.
Jačaj u hridi tijela.
Rascvalo se srce; i kuca, kuca...

Kuca na Tvoja biserna vrata

Kao zvijezdi vodilji
srce upire svoj pogled, otrgnut od tijela,
u kaplje Tvojih suza,
u zjene nebeskoplavih očiju
koje otvaraju sumrak
koji se hvata svemirom

Oh, slatko čuvstvo. Zaplakao sam
duboko u sebi.
Potrese me zvon sa zvonika
i dižem svoje ruke kao lahor laki...

Nada si suznom oku Marijo
i uzdarje hrvatske Kalvarije
u sutonu stiha; u blaženu zanosu,
putniku, što u Te zanosno gleda
apokaliptičkim pogledom:
postaješ mu milosrđe

ISUS I HRVATSKA

(Tûžim nad krijesnicama Hrvatske)

Gospode, tisuću godina korijen nam sijeku
a stabljika smo na vjetru
u klancima tvojim.
S ponornicama pjenušamo u nadi.

Niz Tvoje tijelo, okrvavljeno,
zadah smrti kruži.
Između Tebe i mene izvor
a oko njega patnja k'o rijeka teče.

Tisuću godina
korijen,
tisuću godina sječivo!
Tisuću puta pjenušam u
Tvom krvavu tijelu
u utrobi zemlje Hrvatske.
O, majko neutješna!

ISUS, ČEKANJE

Čekanje je prošlost u trenu
budućnosti
kad zanijem vrijeme,
stane u vrtu,
u tišini ognjišta
Čuje se bat zaglušujuće tišine
Prasak zvijezda; smrt

U tamno jutro snop svjetlosti
iz mračne rupe osvaja,
iza crnila oblaka
prosinu prosinačko sunce
Oaza čistoće
a zemlja nemirna dočekuje
prošlost u sadanjosti
dok budućnost već izmiče
na pragu
i domahujem joj Veronikinim rupcem
na putu rađanja istine
Okrenut posve unutar
jezik bića i tajne
u prostor i vrijeme izbija
kroza znojava lice

A čudesa...
Svaka stopa zemlje
iz koje izvire mrak i svjetlost,
iz koje se ziba more,
hridine
i čovjek u čamcu
Strahovita čudesa
Čekanje novoga dana
što sustiže zoru i sumrak,
brodim budućnosti
u sigurnoj plovidbi
I svi zvuci se slijevaju
u neoznačena mjesta
kroz objavu neizrecivih smislova

Brod plovi riječima božanskim
i prijateljski pristaje u šumoru
jedva čujne riječi, zapovijedi

ISUS I JASTVO

Ti nisi tu skriven u sjeni,
nisi tu gdje se koraca u krvavi večernji suton.
Nisi slijedio Gauthamu. Gledao si onog bosonogog
iz Nazareta. Njegovu energiju, kretanje,
odlučnost.

Odlučio si otputiti se u snovitu plavet,
blizu pučine; poput leptira, poput galeba
snatriti iz prikrajka dvije plaveti koje te
nebesaju: more i prozirno-plavo nebo.

Ulazi ti u uho voda i ne čuješ šapat
koji dopire iz dubljina. Mami te Orest k sebi.
Ali, ti si odlučio zaploviti. Nabaviti lelujavu
lađu, zaploviti punim plućima, punim
jedrima. Broditi u beskraj.
Bacati mreže s olovom i kositrom,
ponekoć uspješno, ali češće bez velika uspjeha.
Isus je smirio okrutnost oluje. Stišao more.
Napravio crvenotamno vino od kojega
bride obrazi, od kojega žeđa duša u vječnost.
Dopro si krvavim bičem do plavetnila Isuse,
odmahnuo lagano, kao lepetom krila, ali
s krikom i očajem ljudskim pošao si
u sunčanu plavet.

Odmaram se pod hrastom, onkraj vòdā
rijeke Tihaljine; gledam cedrovinu
kakva je rasla prije dva i više tisućljeća
u Samariji; obrezujem lozu koju je obrezivao
i rimski imperator i plebejac na
obalama Jerihona.

Iznesoh na svjetlost nespokojsvo.
Ono s kojim sam se družio cijeloga života,
nespokojsvo koje je raslo u tkivu; nadrastalo
me u meni. Bože, koji si milosrdan, odagnaj
mrak.

Kada se budim nakon svake narkoze, kao
dijete ponovno rođeno progledavam
kroz svoj kostur i ubrzano u sjeni svijesti
spoznajem samoga sebe.
Ali i to lijepo lice, koje sveudilj stoji
u meni! Bože, koliko sam te puta prokleo
a ti me voliš.

Teški je zimski zrak zaparao srce.
Netremice se predio zablijedio. Bljesnula
je bjelina umjesto plaveti.
Učahureni crvi i gamad u svojim
košuljicama drhte.

Čovjek se blistavo pokazuje u sjaju
i sjeni.

Odmor je: počinak u planini.
Samo jablanovi šumore i lahor povjetarca
njiše teške terete grana i teške snove
iz kojih se uz kristalni čas budim.

ISUS I ANĐEO

Isus u punoj dobi zrelosti,
u punoj snazi
takova slika stoji na zidu moje sobe
Odlučan, odrješit, ljudski strog

Moj anđeo
zapeo u ništavilo zemno,
u ništavilo planetarno
Njegova slika stoji do Isusove

Kristalna kugla njiše se
da bi zrcalila zrake crnoga sunca
Podiže se val vode, val gnusnoga otrova
a dijete igrajući se
 skliznulo je u vječnost

Susrelo Isusa kroza ključanicu
 nebeske kapije
Osluškivalo tamne provalije,
svjetlucanje suncostaja
Susrelo se s vjetrom, vatrom
i sa Svjetlošću

Isus, nakon uskrsnuća, obnažen plovi svemirom
Njegovi valovi su nebeski i zemaljski
Raspet, prosutom krvlju na Golgoti
tjera jeku zvijezda
a na krilima skupa, nezemaljskih ptica
plovi moj anđeo,
kroz mjesečinu, kroz grmlje
razgovara s Isusom

U zrelosti početka, u iskonu počela
u kugli jezika i lišaja
magična suza skliznu
niz hrapave pore,
niz pelin, niz srce
koji otkucaje šalje u vjetar,
u potonuće onoga sutra
koje krije krošnju lišća
od zlatnoga svjetlucanja sunca

Anđeo moj razgovara s Isusom
razgovijetno
u sumrak se dočuo glas s čarobnoga brijega,
s dalekog sunčanog planeta
I sve je u iščekivanju

Nazire se svijet nadzemaljskoga otkrića
u tkivu naših predaka i naših potomaka

Vrijeme je razbijeno u vatri kristalne kugle,
još okruglina svršava svoje trajanje
u mirisu plavetnila
Vrijeme je sama okrutnost smrti
Gdje smrt počinje tu caruje vječnost
Isus u svom božanskom sjaju blista,
pomete Zemlju i Nebo
Počinje lijet bez krvi
Krik u zrcalu razbijen

RIJEČ, TIJELO

Latice se šire u nebo,
u nedogled
iz suhoga zlata drveta
na kojem se njišemo
izbija snaga,
izbija ponovno život

Križ je u nama duboko rasprostranjen
Mi na njemu položeni
plećato
dišemo posljednje dimove
Hosana, hosana u visini
Blagoslovljen koji dolaziš
u ime Gospodnje

Treptaj sna raširio mirise u visine
U eteru nada spava
Latice kriče
Križ se uzdiže
Kamen se rastvara

Šutnja blagoslovljena u kaplji vode,
u kaplji svjetlosti

U kaplji krvi, riječi
I živa Riječ poteče iz krvi,
iz koštane srži

Blagoslovljena budi spepeljena zemljo
hrvatska
u sve vijeke vjekova
Neka križ bdije nad tobom

UZNESENJE SVJETLOSTI

Bilo je to dostojno milosrđa:
u plemeniti,
plameni dan
ganuti slušanjem tišine –
uskrisismo svoje duše

Slušali smo poj zvijezda
Kušnja nas je tresla
omotane u plašt,
 u tuniku,
 u tugu
Izvukla nas je nemirna savjest
 iz letargije
a razborito smo utonuli
u vrijeme i prostor,
u izvan-vrijeme i izvan-prostor,
u dubinu milosrđa,
bez obzira na hladni kraj

Dok smo bili u zanosu:
bili smo s onu stranu
hladnoće i topline

Bili smo s onu stranu zakonā
Pripravni za povečerje,
za Posljednju večeru
Kruh i Vino
ustoličeni
između Neba i Zemlje
Spoznali smo duboku poniznost

Slavljen budi Gospodaru svijeta
Neka pjevaju sva bratstva
nek' razdijele plameni dan;
svjetlost
Svevišnju koja se dostojno uznosi

PUSTOŠ, PROBODENO SRCE I OBRAT

Spremi se na pustoš,
spremi se na golemu post,
na jutarnju prašinu
i kost
zastalu u grlu

Spremi se na krik nečujni
i na nevidljivu sjenku
Spremi se na koracanje
dugo četrdeset dana

Izlazak, štropot; pa potom pustoš
Šutnja
Spremi se na prijevaru, zataju
trostruku
Spremi se na rumenu jutrenost
i krik pijetla
u gustoj sumaglici

Obrat, obrat
Na suhu zemlju kleknuh
i duša njome poteče

Vidjeh Ga u svjetlosti
i u sjenci,
u veličajnom oklopu,
oslobođen veriga,
oslobođen rana,
prostran kao jutarnja zraka

Plemenit kao naša tisućljetna šutnja
O pustinjo, pustahijo ti si progovorila
iz čežnje

Priprava je uspjela
Pripravak je dočekan,
premda u nevjerici

Spremih se na ovu polarnu noć,
a isčekujem pustinjsku vrelinu
i oazu
i kaktus
i vodu, i ocat i krv
u probodenom srcu

O NEOBIČNOM MIRISU

Lipa je proširila svoj miris
na prostor i vrijeme,
na svibanj i na srpanj
Njezin miris odjekuje u čuju studenoga mjeseca
Ona miriše u mojoj duši

Puls je moj disao čisti ozon
s mirisom lipova cvata

Vibracije molekula i atoma
nevidljive duhu čovjeka –
koje sluti kao spjev o duši,
riječi koje su dotaknule kostur,
zidove kuće zatamnile:
riječi koje smo odaslali u svemir
na plećatom vjetru
vraćaju nam šumove
u vibracije čekića, uzengije i nakovnja

A uho u dosluhu sa svemirom
u dosluhu s mirom,
s mirisom lipe
i treptajem borove iglice

u dosluhu sa svojom samoćom,
čovjeka skanjuje u tuđe krajolike

Prostor i vrijeme jezde i bez čovjekova
drhtaja

kao i kroza drhtaj čovjeka
Između dva bljeska, između dva krika
rađa se svjetlost; život
očaravajuće ozdravljenje
uz miris bilja

Uz miris vina sa svadbe iz Kane
uz zalogaj genezaretske ribe
po plodnom mjesecu,
dok glas pada tisućljećima
nad prostor i vrijeme

A govorili su o ženama,
o zapisu svjetlosti koju je
progutao procjep

Govorili su o tami ponad Križa,
o neobičnom nestanku
i neobičnom mirisu

NEMIR ANĐELA, TEŠKI UPIT

Uz nemir anđelā
prosipa se crni pepeo
 prošlosti
Pošasti osvajaju trnjem ruža
Ti privodiš kraju okrutnu igru
koju si već prošao
u tajnosti očnih dupljā
u tajnovitosti
U srcu zaboden čavao
 bdije
Nesanica izjeda utrobu
Bijeli anđeo
nikako da pomiri
ljubav i istinu

Moje prazne oči
pitaju...
Onkraj mene množe se crnostrijeci

I teški upit zatvara grob
Je li moguće
Odzvanja prazno, bez odgovora u upitu očiju,
u upitu duše

VATRA I ANĐELI

Majko mojih nadanja i snova: evo besmrtna ptica
živi u meni. U očaju vatre, u vatri očaja. Gnijezdi se i
razmnožava.

Lanci planina utrobe moje na izdisaju. Nema više
pustolovine.

Sirene zazivaju smrt. Plodna je utroba mita izgorjela
u vulkanu.

Unutarnje more.

Milosrdna Majko, skutreni su moji prostori
i ne mogu izvan njih. Moji dvori su katakombe duše,
s hladnim noćima i vrućim očajnim nemirom.

Javljam se

u sumrak

kao *skvonk*.

Znađem anđele koji žive u meni i imaju cijelo
prostranstvo:

carstvo.

Nije im tijesno. To je njihov raj. Gledaju me iznutra
u lice.

Zrcale se u mojim snovima; molim ti se Majko
milosrdna, neka im to

prostranstvo bude široko i nakon moga skončanja.

Nek' ostane taj raj
netaknut. Bez obzira na obrise moje sjenke.

Pjesnici imaju nespokojstvo i u smrti. Ima bića koja
će to

razumjeti. Izrazi čežnje i bola su u vatri, premda je
vatra nestalna.

Taj temeljni neuhvatljivi element.

TSUNAMI: VANJSKI I UNUTARNJI

Pojavila se na obzorju svjetlost,
tanka nit ledene svjetlosti
Gladna vučja kost.
Čeljust. Zavijanje.
Zametena snijegom i povjetarcem
svjetlost se ziba
s jahačima apokalipse

Nadolazeće more na drugoj strani kontinenta
Ljudski urlik. Krik. Potom šutnja.
Pitoma šutnja,
pomicanje osi kugle zemljine

A vuk u mom kraju, na obzorju,
na ulici; na konačištu
svijeta,
rasplamsao
svoju nezajažljivu pjenu
Čeljust više iz gladne duše
a sita, presita tijela...
nezasitna

Krik zime se pomaknuo u desno
neznatno
u konačistu
ljudskih odredaba

Neupitnost skrivenoga Boga
Molitva: Mather Dei
Deus absconditus svjetluca
na obzorju
otapa ledenu svjetlost
nadolazećom plimom
Gutamo slani ocean

Grcamo, mi jahači apokalipse

JE LI SUĐENO POVIJESTI?

Predsoblje je skutreno
i cijela povijest ide stubištem
od prizemlja do potkrovlja
a pontijske močvare su ostale iza nas
i oko Mitridata
opomena ispred nas,
preda mnom
kroz predsoblje, kroza salon

Nevrijeme,
pljusak nad planetom
Kao zamrznuto oko
Led i nevid
Otrgneš večer
izvadiš vodu iz kalupa
ne, ne budeš prvi
 ni posljednji
kroza mitsku povijest
ribe su razdijeljene
i mnoštvo puka najedeno
Što je bilo prije...
Euripid je volio more,
argonauti su tražili sreću

Slava Azije skutrena je u Macedoniji
Aleksandrovoj

Mi ih nismo poznavali

Mikenu sam vidio u danu i u noći
jednoga listopada davne 1973.

Erinije su se počele buniti
Zaboravljeno zlo dugoga vremena
i šutnja historije
donijela je stvari i bića
koja su nam promijenila lica

Nakon Grčke,
nakon Krista i u sve vrijeme Krista
Hrvatska mi rana u duši,
na tijelu
i ruže su cvale s korijenom
u njezinoj krvi
između grkih trenutaka

U prirodi između topole i čempresa
pojavi se posljednji dan
u crnoj hridi
kao mrtvo more,
kao lijepa Jelena,
iz mora izranja Afroditu,
iz pjene izvlači pijesak

dovodi plavu lađu na rub pustinje
Nevrijeme drhti u košuljici,
drhti u srcu
i pitam se: je li suđeno povijesti?

MIR DUŠAMA

Mir narodu mom
Mir čempresu na brežuljku
Mir arki na pučini plavoj
Ljubavi našoj
Nepronađenoj
Izgubljenoj između sumraka i jutra,
izgubljenoj u koraku krutom
i u riječi ljutoj

Mir plovidbama, lukama
Mir svemiru nepretočenom
u vrijeme
Mir svemiru u procjepu
beskraja i konačnosti
Mir svim lukama
Mir našoj težnji (izraženoj u zvonjavi)
između konačnosti
i njezina okončanja u beskonačnosti

Mir vremenu i prostoru
„I tek šutljiva smrt, tek ona zna što smo mi”¹

Narodu mom mir
i dušama našim napaćenim

¹ R. M. Rilke, *Sonette an Orpheus* - XXIV.

NUTARNJI ZID, SVEMIR OKA

SJENKE

Sjenke se kotrljaju
Oči olovne
Olovo u glavi,
usta olovna

Skamenjena pjesma
u prostoru
pjeva
bojom glasa pomirbe,
bojom zelenih očiju
Algastom šutnjom cakline

Raste pjesma
rasterećena prošlošću raste
u budućnost
Raste budućnost
i rastaje se s prošlošću

Gledam sjenku
ispod stola,
obasjanu
tisućama svjetlosnih zrnaca,
kako se muči
rastajući se sa svojim tijelom

TMINA KOJA SVIJETLI

Nisam izašao na pute neviđene, neslućene:
hitnuo sam rub konca u visinu
Došla je opomena
Nema naše zvijezde u obzorju,
raskrižja se mimoišla

Nema čempresa, niti bijele jasike
Nema breze. Šutnja našom zemljicom
Samo na straži života
Ljudska zabluda:
nema krvi i nema kosti
koje bi je podnijeje; koje bi je ponijeje
Zelenila više nema za naša gnijezda
Korijenja oteščala
U svojem iskonu broje vrijeme,
prošlost

Gdje je raspukla zemlja
i gdje zjapi tmina
Što smrt osvjetljava ponad mrtvih mostova
zidanih suzama
otkupljenja

Što je s trudnim nogama
na putima neslućenim,
na bespućima

UTKAN JE ČEMPRES

Dotaknula me neboplava boja flaute,
njezin uzdah,
uzduh čempresa
Oči
Skutreni plašt kose
Dotaknuo me ton,
potaknuo me u modri čemer
U tminu bola, u bjelinu kostura
utkan je čempres
i vrabac utonuo u san zelenila

U bijeloj halji nevjeste
podrhtava srce.
Beethoven i Mozart.
Tragičar i komičar.
Komičar do suza tragičnih dubljina
tragačeve tragedije
U modroj boji flaute
dodiruje me nebo
i ruka drhti

Dotaknula me modra plavet
rijeke svjetlosne glazbe

SVEMIR OKA

Procijep i dvostrukost
Crna mrlja raspolućenosti
Nejasnost
Rupa u svemiru oka. Ambis u žabokrečini
Nad rupom zvone zvona
Ushit pobijedenih
Vrla patnja

Huk vodotoka, ćuh sove i
već drhture moje kosti
Procijep unutra, procijep vani
Mrak
i ne/svijest svijeta
toče se u svemir.

RUŽA U JUTARNJEM OTVARANJU

U ružoprstom iskliznuću
kaplje rose
uvio se svijet u cjelinu
U zoru nas probudi svježina ruže
i divlji anđeli još dok smo okovani
snom snivali,
jezikom zamuckivali
Ni žedni, ali ni siti
vraćeni u prošlost, vraćeni u plošnost
iz sna
Iza sna,
ispod oblaka na brzim pegazima
gazimo travu i zemlju,
ljubičaste grane u preljevu,
u bokoru,
pred uništenjem,
pred gutljajem vatre
Prepoznajem sliku straha,
surove zemlje
gdje s neba drhtaj pada
u naručje,
u ljubav

Sjenke pozdravljaju Kronosa,
brodovi brode od obale do obale
uz rastući, uz rastužujući

 gram ruže

 i grmljavinu lišća

Vraćeni u želje,
vraćeni uz želje
k(r)užeće ptice
da se figurativno popuni prostor
kapljice iz grozda
uredno poredane,
ali ne u sanovniku svijeta –
ovijene ruže u cjelinu,
 u cjelov,
 u krik

Nema nenadanih šumova,
iznenadnih vodopada

Što uopće sat otkucava...

Jesu li san i smrt
 isto(s)rodnici

Je li ludilo skliznulo iz uma
 u moje čizme
Je li lubanja pred kolapsom

Zvijezda ruže je cvijet zlata
pred njom vjetrovi zaniјeme,
ushit ustukne,
bijeli snovi nestanu
Tada ulovim vrata otvorena
u vrt
prema moru
i sklizne jutarnja rosa s blijede ruže
na vrat, u korijen, u vrt
U nijemi pogled

HERMENEUTIKA

Uronjen u historiju
snebivaš se između sjenke i prolaznosti
Razumijevaš epistolarnu trulež društva
Razumijevaš kirurški opijum,
ali liječnik ne može ništa učiniti –
no, muklo šutjeti
poput svećenika u ekstazi
k nebesnicima

Uronjen u travu; ozelenjet ćeš u šipražju,
pomaljat se s kapljama kiše
Uronjen u jezik,
uronjen u razumijevanje
postat ćeš sonet od svjetlosti
U koži u kojoj stojim, u kojoj ležim
kada nahrupi sunce
iscjeljivat će zimu –
eto hermeneutičkoga izbacivanja
povijesti, pjesme
u ime tradicije

Disat ću kao u koži životinje
a govor će nastaviti uspravni hod
dolaskom Huna, dolaskom Barbara
i preko zapaljenoga mosta
čut će se jezik vode
koji ja razumijem kao huk povijesti,
kao san mlade žene,
kao zibanje na nijemoj stazi
govora

Izblijedjela historija
pretače se u stjenku
Razumijevam žar-pticu,
smrt i rođenje
kroz opijum šutnje

AMPLITUDE JEZIKA

(Prepjev po Wittgensteinu)

Jezik caruje u šutnji
Šutnja plodotvorno oblijeva jezik vlažnošću
riječi

Lapidarijem, uzmoglom krunom
znakovi u svrsi vremena i logike pamćenja
iscijeđena forma elemenata
Napušteni dodiri promjenama
sintakse; granicama jezika
obrubljen moj svijet,
granicama vidljivosti i nevidljivosti
spušta se u mistično, u način znaka
U znakovito ozračje

Jezik iskazuje različni smisao,
jednadžba postaje kopula
Sastavnica istosti značenja
Jezik u kamenu, jezik u drvetu,
slici i kriku djevojčice
probuđene plavim snovima
Stavak i amplituda razdvajanja
razloga od bezrazložnoga

Mehanika materijalnih točaka
iskazivoga i neiskazivoga
u nematerijalnom jeziku i tonu

Mreža uzroka, mreža Petrova uzlova
i smisao se $p(r)$ okazuje
Identitet mističnoga i asimetrije
u tijelu škripi

Kozmogonija slučaja i ljubavi,
hipoteza na proplanku
zastaje pred natprirodnim zakonima
Pojavak cjeline,
na rubu znaka
pjevanje
rasvjetljava pepeo polja,
kvantnu materiju duše
i tada se ispravno vidi
nevidljivi svijet:
san i riječ
o kojima moramo šutjeti

Dolje: majčica zemlja
doseže do produbljenja
u zibanju valova noći i dana,
do spoznaje Boga
Nedogled puta iskazuje Riječ, Ljubav
Šutnja je objelodanila Riječ i Svjetlost

BEZ VLASTITOGA STIJEGA

I.

Kada smo opjevali sebe bezimene,
bili smo dobri ratnici
nosili nepromjenljivu tamnu svjetiljku
sa zerom ulja
kroz ljuljačku ledenoga vjetra,
pokapali snove
Uranjali u krikove očajnika
u dubokim noćima,
u nijemim pogledima,
u skrovitim snovima
Bili smo bezimeni ratnici
bez vlastita stijega
na tuđim sedlima
krik
nasuprot našem taboru
ubrzao je mutnost u očima,
ubrzao je otkucaje srca
Vidjeli smo zimske grmove
u proljetnom snijegu

Naših će protivnika nestati,
okopnit će strah,

slušat ćemo oluju vremena
na obalama novoga Jerihona

Trublja će zaspat
Ne ću gorko zaplakati,
zatomit ću svu nemoć
u dubljinu duše
i kriknut ću iz petnih žila,
iz nepca,
ispod jezika,
u jeziku
straha više ne će biti,
samo polomljena krila; skršena vesla
i ono nevidljivo što kola
između neba i oceana

A gradimo život riječi
Svjetlost na dlanovima iznosimo
mi protejski kukavci
strahu pokazujemo zube
kao grješnici
i kao olujnici
prijedene
bezglasne pustinje
U crnom drvetu
zimski izmaglica
očitava urezana imena

Otpjevali smo ratnički trag
Večeru i poljubac otputili
 u povijest
Svanut će na suhom zidu
 i naš stijeg
A rijeka će donijeti vodu
 da ugasimo žeđ
Tako ranjeni, zagledani u trule daske,
u otkotrljani kamen,
skidamo ljusku sjaja
Jedemo skuhani embrion

Slušamo teške tonove koračnice
Uho je puno goniča
koji proklizavaju po našem vonju,
 po našem znoju

II.

Nakon goniča vremena – prasak
Zvonki koraci bilosti
doploviše u ovaj nemio hip
Čujem ih kako zvone iz dubljina,
 iz prošlosti
probijaju se znojem i krvlju
 u sadanjost

Kao da je bilo jučer
i kao da je već došlo sutra
Kucaju koraci iz budućnosti
 u prošlost
 u sadanjost
 u budućnost
Vrijeme odmjeravamo glagolima trpnje,
izočnost iz prostora
potiskuje vrijeme u njegovo vrelo –
 u vječnost,
u otkucaj svevidećega Duha

Ah, ta prošlost i ti goniči i utjerivači
vremena u kasu kopita,
u pucnju strojnice,
u topotu barbarske bahatosti

Imperatori
pretočeni u statuete,
u voštane figure
obrijanih glava, obrisanih nosova,
orisanih likova u tlocrtu prošlosti
bez mjesta, bez prostranstva

U kugi iz koje pupolji budućnost
spasenjska trublja anđela
duboko plače u srcu
 kao bas

Moj narod stjeran kao pas
u bezmjerje
licemjernih krda
kroz pošasti
u znoju vlastita pregnuća
Goniči zadojeni, uznojeni kao moreplovci
nakon izbivanja
traže mlade ljubavnice

Korijen trstike i drače probada moju domaju
Zbor vremena i pjesme
sabran ujedno,
u vrijeme vlastita izgnanstva,
u prostor progonstva

U srcu ples prošlosti, sadanosti i budućnosti
Skamenjeni ples vremena –
dok isto vrijeme klizi iz naručja u bezimenu pustoš

NUTARNJI ZID

Taj susret je neminovan. Zid i plač.
Plač i zid. Ispod rijeka.
Ponad nebo zamućeno...
Isus je pohodio naše prašnjave pute.
Pohodio nas.
Ugušio krik.

Tekli smo tim putima,
riječima skutrenim
Šutnja je potekla prsima
kao mlijeko majčino

Naši puti posuti crnim kukurijekom
Zasjenjeni obolom crnoga prozirnoga šešira
i crnom svilenom haljinom
Taj susret je nemiran
Zid. Mrak.
Plač i tmina.

Doprijet ću u tebe ljubavi suđena,
bit ćeš sluđena,
bit ćeš sleđena
svojom okrutnošću
Nebo se vedri
i suzi ponad nas
da prašinu smiri

Moje su razmjere omeđene
mojom nutrinom –
krik se rascvjetao

BDJENJE OČAJA

Bdjenje očaja izbija iz blagosti,
iz tihe sjete
ljiljan ti raste iz utrobe
zalijevan raskošnim suzama

Prvi put sam shvatio Sudbinu
kroza čiju mi odu
srce kuca kalno

Molim kazaljku da zaustavi to
srce sata –
ljubav mjerenja plamena

Kao živo vapno izjedam sebe
očajem bdjenja dok svijetla gori,
dok sebar skapava pred očima
U utrobi mi raste žed: prerasla je mene

Morske alge i njihove sjenke
postaju crni mrtvozornici
 ispijenih pjega
Otkucaj srca, crnih dugih vlati
Krik kroza zvjezdanu noć putuje
 u nepovrat

Svemir tiho spava
(u okrutnom bunilu trava)
Svemir mjesečeve blagosti
 okrunjen trnjem
i blagost ljubavi koja izbija
iz bdijenja očaja

8. rujna A. D. 1999.

BORIĆ ZASAĐEN U KRV

Hoće li rapsodija smaknuti himan zaleđene
vode u grlu, u gralu? Masline i kukurijek!
Utrnuti krik. Veslo. Sidro. Tvoja tamna kosa
zamočena u moju krv. Moje srce diše – tiše,
tiho, tiše. Ti oploduješ planet plemenitošću.
Moja krv skamenjena udiše ozon tvoga tijela:
planeta. Moja ljubav traje do vrhova planina.
Hoće li sunce zasjati sjenkom zasađenom
u krvi.

Toj sjenci sam dao tvoje ime. Ona curi,
kaplje život sve do sumraka.
U kozmosu noćnoga sna ona se hrani.
Maslina i hrast. Loza i grlo. Odveć
ljudski krik. Zatumljen. Lomi se ponad
morske plaveti. Što je još sudbonosno
da bi prisporodobilo i uzrcalilo tvoje tijelo
prije nego moje tijelo obuzme lijes.

Buri u srcu. Buri u prirodi. Znaš li
Šutjeti?! Trpki plod rapsodije. Šutnja u
nutrini školjke. Ti ne živiš tu ljubav.
Visoka nenadmašna brda pritišću ti srce.

Rapsodija. Krik galeba. Suri orao kruži
u orfičkoj tmini. Tajna Orfeja nije ispjevana već
isplakana mojim suzama. Ruka zadrhti.
Zašuti: umuknu krik. Sidro je tminom procvalo.
Tiho, tiše, najtiše. Spore tvoga tijela umiru
u mom krik. U želji za nestankom –
diše borić zasađen u mojoj krvi.

ZRNCA PIJESKA, RAPSODIJA

Sve se tiho mrvilo u rapsodiju, u plavet,
u odsustvo.

Zrnca pijeska i stabla se već nisu raspoznavala.

Htjeo sam u krug dovesti ravnotežu vjetrova:

Vodu i Vatru. Zemlju i Zrak.

Gasio sam opožarenu dušu. Ostao je ožiljak
koji je progovarao s vremena na vrijeme.

Svaka mi je stopa izmicala u korak,

korak u ponor. Ponor u bezdan.

Kiše su darovale sok zemlji.

Nova svjetlost u ostarjelom uhu drukčije zvoni
i u starom oku ima tupi odbljesak

Naš plač nije natopio Maslinsku goru,
nije natopio čokote.

Nije ugasio žeđ poskocima.

Cvrčak je svisnuo na dlanu grane,
koje li ironije.

Vino će škrtio poteći iz sokova:

plodova s čokota,

opranih našim suzama,

našom mukom.

Našim mukom koji se razlijevao,
koji se razlijegao u odsutnost,
u plavet
i u nebo

NEDOGLED SJENKE

Rasprostirem svoju sjenu u nedogled,
u prostranstva morske daljine
i šitim srebreno
Iz tišine izrasta korijen,
izrasta stablo,
pojavljuje se zelen list
Osmijeh vremena u prolazu
dotakne moje lice
Još uvijek postojim – uči me
omeđeni prostor,
skutreno vrijeme
Uči me krik koji je skliznuo s lica,
razbio prozor i izletio van
Podsjeća me suza potekla
niz lice,
niz litice sjemenke slučajno skliznule
i u proljeće oproljećile zelenilom
Ponad mojih ptica
zaustavlja se srce sata,
pada na pješčanu kuglu
i probija se neočekivano visoko
natkriljuje moju sjenku

Krik je to gavranov koji dopire
iz daljine:

noctturno

Upleo se vjetar u glazbu krika,
kamenja

i otvorene kaplje glasovira

Osvijetljeno lice tišinom

Gorčinom koja raste,

tišinom koja teče,

teče

tajanstveno

kroz pupak

sam vidio

svoje rođenje

i vidio sam pupak svemira

Natkriljujem sjenku

koja hladi zaboravljenu smrt

PUNTARI KROZ USPUTNU VJEČNOST

Ugasla je svjetiljka noćnoga bdijenja,
razdanio se uzduh,
uzmaknuo dan u iskorak,
život u smrt
Prijelaz
Tramvaji jure, vrijeme otkucava
Srce sleđeno u grudnom košu
Koš obješen nad ambisom
U ambisu skotrljan biser ljudske suze

Tama se uzdiže usred danā
Suza ispod križa pada
u krvavu stopu u prašinu pustinjsku,
pustu

Pustoš suze ukoričene u vihoru
vremena
Sjeta prolazi
Puntari u vrtu cvijeća
i putujuća tijela
uzgajaju posmrtno krizanteme

Tama ponad nas,
tama pada po nama
Mi uzdižući se klečimo pred Tobom
Mi puntari, prolaznici
u usputnoj vječnosti, gladni vremena
u prašini ispod skrivenoga križa
u srcu

Raspolovili smo maslinu,
ucijedili kaplju ulja
u produženo noćno bdjenje

IZMEĐU VODE I VATRE

Labudovi su u čudu plavetnila,
uspavanka glazbe
Labuđe jezero
a oči otvorene u ništavilo
Budućnost u gibanju valova

Snovi su poljupci crnoga vina
iz blagoslovljena trsja
onkraj jezera
Tu je i Isus jeo genezaretsku ribu

Oko jezera palme i čempresi
i usud pijeska koji odlazi u nepovrat
Trag snova skliznuo u noć,
u labuđe jezero zalutala suza
Umorna lica

Prozeblo sunce iznova tone u pomrčinu
sastavljenu iz neba i iz zemlje
Pomrčinu sastavljenih trepavica
i vjeđa

Ljuljačka između vode i zraka
Ponad zemlje, ponad vatre
koja se upliće u mrak,
 u ništavilo
da bi rasvijetlila tragiku suze
i putanju
od zipke do groba

Noći su bremenite snovima
i isčekivanjem svjetlosnoga bljeska
U čudu plavetnila, labudovi zapljusnu
 krilima
pokoju suzu
i kaplju vode

A vino se pretače u žeđ

SLUTNJA I PUT

Tek puti pregaženi iza nas ostavljaju uzdahe
Konopac od strijele treperi
Ostavljajući fijuk iza sebe
Pustoš; u oba slučaja
Pustoš u svakom slučaju

Raskrižja nijema čuvaju tajnu
Ljudi k'o životinje u čopore bježe,
u divlja krda,
koja iza sebe pustoš ostavljaju
Sumrak. Mrak

Tek puti kojima smo prohodali
u zoru slute naša bdjenja
Uzalud gore svijeće
Kada zora obznani svoj sjaj
Mrak će procvasti
do konca
do vječnosti

SVATKO ČEKA NA SVOJ RED

Htjeo bih reći našim poljima
koja ubiru naše smrti
da mirišu travama
Htjeo bih reći drhtavim rukama
da lukavo preoru crnu zemlju
u siječnju
kako bi ona dobila zelenooko sunčano
svjetlosno travanjsko biserje

Padajući u zaborav, u tišinu vremena
teški zrak je prodisao prostranstvima
nepreglednim
ostavljajući naše mrtve,
ostavljajući polja
kojima diše široka duša

Gušim se u plavetnu dimu
Evo, između godina,
između vremena
promiču razvaline
kojima odolijevam
na rubu sna i jave

Bez riječi i s riječima tame,
zastrta sjeta vremena u sunčanu vrtu
propjeva smrću
I ima nade
Na vratima nije sve izgubljeno
Ovo je mjesto i vrijeme
samoće
gdje se križaju snovi
i surova zemlja

Gdje izvire pijesak i mulj
umjesto zemlje,
umjesto zaorane duše vrta
Muči nas mir
Muči nas nemir
Vrela nedokučiva,
pitanja i odgovori

Gdje su oči te zle kobi,
gdje je njezino sablasno lice
i njezin korijen
Što je s našim znanjem
i neznanjem
zasijanim u vrtu življenja
Mudrost.
Zvonka zvona tolikih crkava zvone
i teče zvuk,

i teče; čuje se huk rijeke
s tuđim valovima

Ulazi svjetlost među stijenje,
u rascjep,
u siječanj
Ulazi svjetlost u Sredozemlje,
ulazi u žito, ulazi u vrt
Kruh se mijesi svjetlošću pšenice
Kruh svagdanji
I svatko čeka na svoj red
Na Zemlji i na Nebu
Amen

HIMAN ŽIVOTU I SMRTI

VRIJEME U ŠKRIPCU

(Krunoslavu, 17. 09. 1994. – 4. 07. 1998.)

Kristalni stup svjetlosti
Iskopčano vrijeme
iskri u budućnost
Skamenjena usamljenost

U tamnom predvorju
igra se dijete
crna smrt
Figura šahovske dvojbe

Škripac u duši
cvili u visinu
u nedosegnutu uzvisinu

Raj izmješten
ponad perača novca bez duše
Bez rane na srcu,
bez srca

Tiha utoljenost
Utopljenost u zaborav
kojega nema,
koji se s ovu stranu vrata
ne mjeri

Svjetlost u stupu
izvijena u kristale
koji lagano zaustavljaju srce

Isključen iz vremena,
iz zbivanja i prebivanja
u tamnom hladu zboriš s anđelima

4. srpnja A. D. 2007.

PUT NA SJEVER

(Borislavu Arapoviću)

Put prema prostranoj ravnici sjevera...
S južnim lahorom
giba se prozračna svjetlost,
prostrana riječ pjesme prostire se
put kraljevstva sjevera
Put inih ratnika, tuđih vojni...
obljubljenih plavuša
u plavetnom sjeveru
gdje uzmak sunca dočekuje polnoć

Kosturi zatrpanih Krabata i danas škripe,
cvile u crvenoj mokrini rudokopa
Tridesetljetni rat kao da se tek jučer
zbio

Otvora dveri Stipanu, Matanu, Marku...
i njihovi mili na pragu im mašu
ružopletim crnim rupcima
putom prostrane svjetlosti
kroz seobu s juga na zubati sjever

A danas se blista suncem okupan Stockholm
u svojoj lijeposti,

u laganoj mirnoći
i blagosti dobrodošlice
O tuđinče, stranče odmori svoje umorne kosti,
svoje tijelo
okrijepi izraslom plaveti
pripremljenom za doček anđela
Na pladnju živa ljepota, meandar
i sve je pospremljeno, zatrpano
kao da Hrvati u raznim postrojbama
ne ostavljale svoje živote, svoje kosti
u ovoj lijepoj zemlji
Osluškićvamo željezo topništva prošlosti
na braniku austrofilskog egoizma
povlačismo se u zoru kad tama bezdano nestaje
i gledamo njezino iskliznuće
ravnicom
O Sweden, tvoje ljeposti se nagledah
i poželjeh te za drugi dom, ali
ini su ratnici prošli
a ja perom mašem, umjesto mačem

Cvat vinogorja juga podiže kupole nebeske
a ovdje se nebo približilo čovjeku
i u sjenovitom okrajku jezerca
onkraj sjeverne Venezie
s prijateljem Borislavom
maštam o napravljenoj arci

i uspoređujem je s Noinom,
kao i hrvatski usud
s bajkom biblijskom

Bili smo dobri ljubavnici,
dobro stranstvovali i plodili plave udovice,
odričući se službeno toga potomstva
(u ime viših ideala)
O i ja se odričem austrijskih postrojbi
i komadića te povijesti
pred usudom ljepote,
gdje gospodari pjesnika oslobađaju
vječne smrti

A jug donosi mirisnu čašu vina
u kolutanju dima lule nestaju oholosti,
san nastaje i nestaje
Suri jug ponovno otvara svoj ambis
nemirnu pjevaču koji kaduljom
ispire nevid

DJEVOJČICA I AHASVERSKA TAJNA

(Mihaeli)

I ako sam tek tako gledao curenje,
zurio u ahasversku tajnu
potonuo u plavet,
pronio s golubom tajnu –
ljubavni napitak i otrov poskoka

Tek je tako nemarno zamahnula kosom
kojom je curio vreli kestenjasti sok
dok sam je ljubio u snu
Ljubio srcem
Parao očima nebesa
Tantal mi je prispodobio gordost
a Sizif upornost

Tek krakovi i rubovi krila galeba
u zanosu se gube kroz pomrčinu
Ja razaznadoh tajnu
u malenoj svemirskoj čestici,
u njihaju grane

U smrznutoj samoći zvijezde
curio je svemir svoj ozon;

fekalije i miomirise krvi koja je prodirala iz dubljine
s adrenalinom

Djevojčica je prošla kroza san
trčala je žalosna da se svijeća ne ugasi
Kada je nestao san
nigdje svijeće,
nigdje tamjana
ni tamarisa

Ambrozija u zraku pravi problem
krvožilnom tijeku
Njezini darovi su zanosni
Stoga: trči djevojčice, trči kroza san
Zemlja je dovidna u vremenu
Njezina prašina curi u iluziju

HRVATSKA ZAUVIJEK

(Mihaeli i Mislavu)

U procjepu vremena i prostora,
u procjepu povijesti
stiješnjena kao Zvonimirova lađa
sva uzbibana,
usplahirena
u kušnji vremena
s aždajama iznutra i izvana
U snovima dosanjana
U zbilji raspolućena,
pluta poput nemirnoga broda

Ponekoć u krletci zapjeva,
zanoći
izjutra
osunčana solju,
sunčevim zracima
i ravnicom

U bijelom srcu nosi nevinost krina,
duša joj tone u more
Pogled joj je zvjezdani oluj
koji se zrcali u modrini mora

Igraju se bijele puti
s tamnim sunčanim zrakama

Na raspelu
lijevom i desnom obalom
brodi lađa Zvonimirova
da bi umakla prokletstvu
Natovarena ljubavlju
i poljupcima Judinim

Hrvatska ispod maslinika,
ispod hrastova gustiša,
gusta noć
U srcu joj svjetlost i zemlja bljesnu
Usplahirena modrinom,
tjeskobna

I dok ti tiho sanjaš dodir nježnih
dječjih ruku
Igračka ti izmiče
ispod stolca,
kojega uništavaju tvoji pretci
kao da nisu naslijedili more i kamen,
zemlju i nebo od vaših nevinih pogleda

Hrvatska drhti stiješnjena
u klancu vremena

i ne sluteći da je Bog blagoslivlja
Vremena više nema
i ono je u procjepu
između prošlosti i budućnosti
Uzmaka nema
Snovi postadoše istina

Vrijeme je da preko Limba, preko Velebita
s lirom u ruci,
s lirom u luci
prijeđe ta lađa
putom Ljubeća
da svrati u dolinu Neretve
jer Hrvatskoj ne manjka
ni vode, ni zraka,
ni zemlje
a vatre je ponajviše bilo
u njezinoj povijesti

Vrijeme je da čovjek u Bogu
i lađi Zvonimirovoj
čuva svoju tajnu
i Feniks ljepotu

DUH JE VIDLJIV

(Plemenitom prijatelju Nikoli Zadri, 1947. – 2003.)

Duh je vidljiv. Dobrota odlazi
Ponad:
ushit maglovitih klisura
Procvali su zumbuli
Jasike se zaplele u vjetru
Tvoj pogled utonuo u daleke
predjele:
smrča i kos

Neodređen: između života i smrti
Rana je jesen dozrela
Obrala plodove; uzela život
Krik se uzdignuo ponad Ravančina
iz njega osmijeh blagosti,
iz njega praznina
i kukurijek procvao
ispod plavetna odmora šljive

Miriše šeboj, miriše mirnoća,
uzaludna upitnost
Sve odlazi u etire
Ti pogleda u Miholjdan:

nestalo je bola u kostima,
nestalo je krika u očima

Moja draga nikada ne će
biti moja

Još smrt mogu uzbrati
u procvalom vrtu
gdje je sipka zemlja
i porculanski pogled
putnika koji prohode
onkraj brda Banj,
kroz daljinu, kroz dolinu Rame

FRA JOZO VASILJ

Pojavi se vedar iza murve
u licu crven
tiho
da ne može biti tiše

Govor do šutnje
spušten
u bitak
zore i smrti

Široka daha, široka svjetonazora
sav u Franjinoj svjetlosti
k'o zreo šipak raspuk'o
u šutnji

Treperio si kao voštanica,
kao titravi plamičak
tvoj glas obasjan svjetlošću,
obasjan svetošću
umuknuo je
Amen

CRNA SVJETLOST

(Mariji s. Ancili Bubalo, 1943. – 2006.)

Crna svjetlosna dob
To kucanje stare ure
Taj crni svjetlosni kor
kroz razjapljeni prozor neba
koracamo li stopama Tvojim,
penješ li se i ti Kristovim stubama

Je li se zaledio mozak u srpnju
I je li se krvlju napunila mračna
nebeska rupa
Rubac maknut s obzorja tmine
hoće li i ovaj život još minuti
kroz službu Kristu i domovini
anno domini...
ancilo, sluškinjo božanskoga htijenja
sluškinjo pravednosti u zrnu grijeha,
s Veronikinim rupcem na čelu

Kriste, mi grješnici okorjeli
još putujemo zemljom,
u njezinoj orbiti
i nismo u stanju grijeh izbiti iz vlastitosti,

Iz nutrine vijest
za ne/svijest putuje
u svijet prozračni
Isuse, Ti dobročinitelju
putovao si Bosnom,
ranjavan si po zemlji humskoj –
je si li Ancilu uslužbio
i u lomljenju kruha

Je li crna svjetlost pala na obzor,
prodire li tamna krv u svjetlosni predio
A što je sa zavičajem

U zipki si ostala, u kovčegu se vraćaš?
Trenutak iskliznuća, znadem:
crni svjetlosni kor će te uzdići
kao što je i mene umorna
u bugojanskoj crkvi okrijepio
u službi lomljenja kruha,
u službi pijenja vina:
u blagovanju
i u blagosti riječi i šutnje
Krik je umuknuo

**Mostar, 10. srpnja A. D. 2006.,
(sestra Ancila je umrla 14. srpnja A. D. 2006.)**

AH, TA SONATA

AH, TA SONATA

Taj nezaboravni dodir plave sonate i
njezino raspršivanje azzurnim kapljicama,
rasprostiranje u morskoj vodi
Taj san hibridni kada mi kaplje ozon u nosne šupljine,
kada mi adrenalin navre u krv
i tu se sledi!

Ledolomac plovi prema otoku,
u šupljoj korablji
je šutnja
i apokrifnost u orfičkim pločicama
Na dnu tame magnet
upravljen spram zvijezda
koje jure
oko spiritualnog središta svijeta

Aleluja, aleluja... odjekuje afričkom zombiju
ponad nestvarne glave...

Rosa vina u caklastom kristalnom kutu
gdje pauk spravlja svoj identitet
erekcije

Taj plavi dodir sumraka tijela, ta vatra
nagorjela drvetom sibirskim
i bijeg u arku,
u hladnu dubljinu, u mračni ponor

Ah, ta sonata ispuni mi dušu,
pretoči se u suzu,
ispuni ocean, zemlju...
ispuni svemir
Taj dodir i njegovo odsustvo

GRIMIZNA TMINA PLAVETI I SNOVA

Margarita je nosila plavetnu tminu
zibale su se grudi kao voda u krčagu,
kao azzurni preljevi valovlja

U nutrinu

dublina je tonula u plavet, u modrinu,

u dušu

Caklila se algasta suza na slano osušenoj

morskoj kaplji

Ruža se rascvala u grimiznu tminu

Ponad nje magličast predio

stapao se u viticu:

u susret neba i mora

More se zibalo mojom nutrinom

i ja u njemu

Margarita je raspršila ružu u snove

Tek maslina je dotaknula mir duše,

kada je tijelo progutalo tamnu kaplju

procvalu iz grožđa –

tada je okopnila fatamorgana

a vrućina je utihnula

More se igralo školjkama i šutnjom ovitom

u bruj valova

Snovi se raspršili u plavi Jadran
Margarita doselila
sa Zapadne na obalu Istoka
koji je postao zapad
obrubljen i obljubljen plavetnim
i mirnim vodama Dunava

Ah, to tamno more
Oh, te margarite

KAD JE DUŠA PRAZNA

Kad je duša prazna svjetlost kaplje u bezdan.

Jecam ispod prozora, pored olovnoga
srca; ispod čempresa.

Jecam u svjetlosti i tmini.

Taj jecaj pada u tminu i svjetlost

i to se čuje u bezdanu svemira.

Samo gluhi i slijepi nisu čuli taj tutanj,

taj svjetlosni oblakoder koji je probio

srce kao čekić kosti,

kao čavao ukotvljen u drvu križa

Tako je moj glas zastao na tvojem sunčanom

stasu.

Našao sam se u neobranu grožđu.

Posve nezaštićen. Srce je obilno krvarilo,

duša zanijemila. Čuo se bezglasni krik.

Ti si utonula u vlastiti sladostrasni

bezizlaz; utonula u površni eros.

Zaslijepila čula: zaslijepljen nutarnji vid,

zanijemio nutarnji glas.

Moj očaj se širio svemirom u nedogled.

Vina i čežnje je nedostajalo da bi se

dopjevala tamna pjesma. Nesmotreni
glasi i krici su urlicali.

Anđeo krilati ostao je skutren,
sapeta glasa. Iluzije su potonule.
Sve je ostalo samo daleka magija.
Sve je postajalo sumporasto, skamenjeno, spepeljeno.

Na tvom tragu nedodirljivosti ostajale su
pustoši, nedorečenosti i praznine.
Nisi bila svjesna vlastite promašenosti
a tvoje vrline postale su okamine
koje su se prosijavale ciničnim osmijehom,
izbrazdanom besćutnošću lica.

Tetive sna su nestale, oči su postale plačljive
zbog posvemašnjeg besmisla.

Digao sam te u cvjetnu krošnju,
ponad svih vrijednosti.
Potom sam brzo pao u zaborav svjetlosti,
u zaborav sunca.

Ljubav je zbunjujuća zaključana brava.
Pusta opservacija besmislenih slova
da bi se bjelina papira prekrila
plavetnilom i tminom.

Kako pogrješan stroj!
Kakvo pogrješno božansko spajanje.
Koja protivnost božanskom glasu!
Potom suze i ispraznost! Ispraznost i suze!

Ni krici anđeoski nisu doprli
do vapaja i zastranjene odluke.
Besćutnost postaje poprište tvoga duha.
Ni orguljni zvuci da probude zaslon
na koži vepa.
Ni posvemašnji erotizam nije utažio
tvoje traganje.
Ono je sada u šutnji,
u licu i gesti komornoj.

To traženje zatvara srce.
Zatvara srce u kušnji fizičkoga i metafizičkog
spoja. Ono samo tutnji kao ishlapljujući
glas. Nema svetosti! Nema užasa!

Bride samo pogledi iz tamnih
iscurenih zjenica, zjape dva staklasta tupa,
orkestrirana i besciljna oka.
Oni su stalaktiti.
Potom su umorni i prividno nevini.

Ali, ti pogledi ne vjeruju ni vlastitoj naivnosti.
Koji svemirski promašaj u nedozrelom
curenju i koje dopuštanje uranjanja
materijalnih čestica krvi i koštane srži zatvorenih
ljubavlju
da cure u kozmos.
Koje kajanje na sve četiri strane svijeta.

Pjesma je tek blijeda sjenka
tog unutarnjega glasa,
te arterijske već umobolne ljubavi.
Ništa ne znaš. Ništa ne znam.
A rašeljka izgorjela od samozapaljivosti
i beskrajne šutnje
i skrivanja od toga opasnog unutarnjeg soka.
I nju je Bog stvorio. Nije se mogla
mijenjati, ni prilagoditi svom unutarnjem soku,
svojem bilu, stoga je zaslužno izgorjela.
Nasred pustoga i besćutnoga svemira.

SLANA SUZA

Disao sam kao riba: prestao je dah,
uzdah i slana suza
u ozonom natopljenju zraku.
Ni lica više nije bilo
da bi moglo ponosno pokazati suzu

Razmatrao sam snove: prah i vodu.
Pitko stanje je kratko(trajuće).
Duša je skutrena
i ne dopirem do nje

Maslina mi u grlu zastala
Ne, maslinom se ne možeš ubiti
samo te mjesečeva sjenka može prerezati

San će doći s daškom proljeća,
s konfiguracijom zime.
Ti nisi dostojna ove smrti, ove ljubavi
kadulja lagano umire: u kasnoj jesenjoj noći;
misli i san. Nespojivi pojmovi:
prvi stalno u budnosvjesnom stanju,
drugi u vidokrugu

Domašaj skraćivanja noći
a crnilo noći postaje uplakano
plavetnilo zore.

VATRENA OMČA

Vatrena omča mi vazdan svijetli nad glavom
 Želio sam vino, ljubav i smrt. Odjek staroga glasa,
 stare glose što se glasa!
 Kopao sam za te ruzmarin, gomolje i proljetno bilje
 u sitnozoru svojega nevida.

Nevidena bajko smutnje!
Na našim grobištima izrastaju čempresi i plač.
Otkucaji damara plutaju kopnom i oceanima.
Gospe nebeske milosti,
dopusti nam zaploviti hadskim vodama Egeja –
našega ega,
dopusti da zaronimo intimno i duboko u osjećaje
ispod luđačkih bora i nastamba
u slici Ezre Pounda.
Pjesniče čistih i uzavrelih djela, spomeniče ljubavi
i ludila!
Uroto koncentracijskih logora!
Moja prečista ljubavi kročiš geometrijom tijela na
poprsje,
ne unakazi riječ kojom
obdaruješ mene i svijet. Naše tajne, sputane spont
vriju iz besmisla okružja.
More ziba naše misli, plodove besplodnih sumnja.

Ti u ljubav vjeruješ;
krotki glas što utoli dolinom.
Nadu svoju raspiruješ beznađem,
dok proljetni znoj probija slabine.
Tražiš materinstvo prošlo a govoriš o sebi. Za žrtvu
i poklon se ne kaješ!
Hoću promjenu te omče bez žrtve, s pokorom,
želim se gibati s riječju na usnama.
Riječju uznesenja.

O Ezra Pound, istjeraj sve stjenke iz moga kostura,
iz tamnice.
Pjesniče budi spomenik i svjetionik neumitnosti.

Mostar, 20. ožujka A. D. 1995.

ISKORAK U VJEČNOST

ŽITO, VINO

U klasju smo žita razbacali našu tamu,
S'lazili niz krušnu svjetlost
Povjetarac je dirao u srce,
raznosio tjeskobu i sitne sjemenke
ljubavnoga zova.

Bože, mogu li naša htijenja stati
u jedan plamičak, u jednu prezrelu jabuku
Plod bezazleni! Možemo li ispuniti zapovijedi
Mogu li suze naše zadrhtati
dubljinom leda u duši;
možemo li blagovati prepunim srcem,
riječju!?

Molim Ti se nek' časoslov naš bude
preblažen. Nek' vino podgrijava
našu slavnu vatru
Ti si žito naše slave
Slave koja skončava u svojoj vjernoj sjenci
Ti si kruh naše razbacane i snovite smrti.
Amen.

DA VRIJEME ISKORACI U VJEČNOST

Klizne suza u ponor, u tminu
i vrijeme izbi na pročelju:
brzo skliznu u ambis,
u ocean, u buku
u krik
koji osta skutren
pod ledom bijeloga oceana,
koji osta zapreten u vatri
i pretoči se u krik leda i vatre
u zaustavljenom vremenu,
u procjepu

Tad starost ostade s onu stranu
sjenke koja osjenčava vječnost
iz sjemena,
iz korijena djetinjstva – raste biće u noć,
u moć starosti
i noć prerasta starost
igrom svjetlosti i sjene
kliklavim krikom
povratka u rodnicu

Nepobitnim plačem
pa potom mûkom
nagoviješta slanost obraza,
 sjenku smrče,
iglicu bora
o kojem visi gavran
i kljuca vrijeme,
pretače ga u prometejsku budnost,
 u ono
 između
rođenja i potonuća;
Krik galeba u oceanu
Vrijeme je da vrijeme iskoraci
 u vječnost
dok isklizava u svjetlost posvemašnju

SJEĆANJE, SJEDeĆI NA VRATIMA HADA

Taj sam što si ga počela gonetati,
uvijati prstima: pogledom u baršun
Taj sam što si ga na izmaku živaca počela ubijati,
na izmaku snaga, na izmaku dana
šakom, zmijskim krikom
kroz slapove Kravice

Da, taj sam za kojeg nemaš riječi –
ni milosti ni opraštanja
Taj sam: davno uminuo,
davno odumro

Taj sam koji te je ljubio
pa ubio
i sada se sjećaš
sjedeci na vratima Hada,
pleteš klupko Penelopino,
tražiš i prebireš sve ušice sjekira
a sjekire su poput mačeva

O, ja sam to davno pokopao,
posuo duboku zemlju, zatim
je narasla trava
i u trenutku njezina lahorenja
i titraja, probude se snovi

Kroz titraj travke izbija hadska misao
na svjetlost – taj sam
Penelopin zaručnik
Možda...
Jesam li ja Odisej ili puki san
kojeg su uznemirili na izmaku snaga?!

KROZ ZGASNULE ZJENICE

Gledam kroz zgarište,
kroz pepeo očiju
moga grada
i sve rane me bole

Strojnice i tiho umiranje u travnju

Ima li strjepnji u ledenom znoju
travke,
u kaplji znoja podrumske prašine

Ima li straha od naprasnoga vina,
od ljepših usana,
od sirote Neretve
Začimlju li se crvi u proljeće
u trešnjinu cvatu

Zgasnu tvoje usne grade bijeli,
grade vododjelni
u suton koraca čovjek
u susret Bogu blagom
i ptice u strahu,
u zbjeugu
zbog dodira s čelikom

Do sunca patnja narasta
Hoće li nemušti ljudi
kroz šutnju prepoznati mrtvace
ustale iz podrumā, iz katakombi

Hoće li vidjeti bit ljepote
kroz zgasnule zjenice

IZ OČEVIH NOGU PROLJEĆA CVATU

Nije te dim poharao
Nisu se lojne svijeće raspale
Kolūt dima i krik vrana
 nad nama
Nadnijeti nad ponorom dana
umornih lica, urezanih u klijeti:
urezbarenih u hrastovu koru,
u ruže, u imele
Ucrtani u poharanoj zemlji
U zemlji razbacanih pradjedovskih kostiju
Pod kostelom očekuješ hlad
 i odmor
a predmeti koje si stvorio
 za života
otuđit će se, ne će biti priručni
I zemlju će ti tuđin poharati
 i otuđiti

Kosti ti zalediti,
bez daha ćeš se gibati
Ne ćeš naći imena za svoje djelo
Glagoli trpljenja urezani u tlocrt,
 u korijen svijeta

Svijet izgubljen
svijest izgubljena
Nestaje svjetlosti
Nebo očiju paraju bijele ptice
a snovi kidaju bijele plahte
Dim bježi u zakutke

Sanjaš o zovu daljine i dubljine
Izgubio sve što si volio
Prebolio raširenih ruku
raspon između temelja i svjetlosti
Put je dug
Putovanje nepovratno

Tvoje algaste oči
zaplest će se u trnju ruža,
zaplesati tik do tvog koraka
Noćca blijeda
Mjesec nestaje

Igra svjetlosti i mraka
Hrid se izdiže na sjeveru,
svjetlošću okupana plavet juga
Koracaš naprijed, natrag

Dim nad gorama
vijuga
put pod nogama
Vjetar raznosi pepeo,
gasi svijeću

Ti pun strasti i straha
grliš zemlju,
blijedu zebnju
gdje je otac stajao,
njegove noge
sad je tu pepeo
Iz očevih nogu
proljeća cvatu

GITARA

Gitara je čudo jedno
i uzduh se plavi
povrh svite u Dubravi sjetnoj
jezik jedan čudan
u hrvatskom azzuru

Sudar dvaju svjetova
inih
jedan drugom

kako se rastati –
bijeli od galebova
i tamni od olova
Barbari nezasiti
u uvali našoj
san naš stoljetni
 pokapaju
u sarkofag, u tminu mora,
u ina groblja

Raseljavaju nas stoljetno
dok naši grobovi zjape
otvoreni u tminu

i plava zvonjava
u suncu žice!
O gitaro
u hrvatskom azzuru

O DUŠO MOJA

ti si taj lik,
ti si taj krik
utisnut u cjelov smrti,
zapeo u pretkljetku:
u crnilu srca,
u tamnom zrnu šipka,
u prozračnoj pučini šume,
u sumračju smrče
ti si taj krik života,
sreća cjelova,
o dušo moja
prostrana pašo života
iscrpi taj krik,
uslikaj u tlocrt
vječnu sjenku života

budi ozon
u životnom gustišu
kada suze budeš brisala
vremenom prošlim,
krikom nepca,
sistolnom krvlju srca
o dušo moja

budi
budi
cjelov života

UVIRANJA

OAZA

I.

Bilo je dana kada si usplamtjela, i ne htijući, ponijeta vlastitom dubljinom poklanjala nesebično svoju dušu. Poklanjala sebe.

Vrijeme ubija ljubav, misao ubija ljubav, moral ubija ljubav. Ljubav je ponad vremena, misli i morala.

Potpuno sam se predavao, bez priziva. Ta predaja je ustrajno rastenje poput biljke u vrtu maslinskom. Šutnjom si odgovarala na riječi. Riječi su u tebi skamenjene. Bilo je tjeskobnosti u tebi.

U pupu, u ranom cvatu si zaustavljala rast, poputinja u ranom proljeću. Ne, nisam tražio to što se zbilo! Ono je ovladalo svijetom nutrine, jedinim zbiljskim svijetom kojega sam poznao i priznao.

To je jedino pravi život kojega sam živio danonoćno. Taj me život počesto dovodio pred ambis.

Ustrajati, kako ustrajati?

Nestalo je tvojih pogleda s prozora, nestalo je poziva, u meni je ostao samo jecaj. No, nisam prazan. Molim se Bogu da me liši ove punine i ovoga očaja.

Molim Te, Bože, pomози mi nadvladati ovu tjeskobnost. U vremenu u kojem svaki novi korak odjekuje kao smrt, pomози ovom kvascu da dovrši zdenac zdjele da tijesto ispuni zdjelu.

Molim Ti se, pomози mi da ispunim svoje poslanje. Ti si Svevideći ovo uprizorio, samo ti znaš konac svakoga puta.

Obazrivost spram nježne biljke je tu. Ona je rasadnik mirisa koji se širi duboko mojom dušom.

Titraj njezinih usana, pramen kose, uzbuđujuća smirenost, njezina asketska škrtost – ostavljaju me pobijeđenim. Želim biti pobijeđen pred silama nemjerljivim.

Spiritualizam ljubavi graniči sa svetošću. Nju prepoznajem mrakom; sklopljenim očima, duhovnom svjetlošću, prosvjetljenjem i patnjom. Prepoznajem je u besanim noćima i nemirnim danima. Dubina ljubavi progovara u samoći očaja i očaju samoće.

Stoga je ovo pismo poput školjke zatvoreno, o njegovu smislu ne ću ni misliti. Dopire li školjka u one oceane kojima je upućena?!

To tek ptice i oblaci znaju, to Stvoritelj svega znade.

Ona je vitka i usplahirena poput košute na vrelu sanja, na vrelu vode. Ona je opet mirni zdenac u kojeg se zagledam, čiju dublinu proučavam, postaje mi zagonetna; postaje neuhvatljiva.

Stoga je moje srce tužno, a noći puste i besane.

Možda je i ponajbolje ne razlivati se preko ruba, nestati u vlastitu uviru!? Tko pita za smisao moga opstanka, moga darivanja? Tko bi bio ta luda osim mene sama?

I uskrснуće, i otkucaji srca su u bunilu. Treba li srcu nešto dodati ili oduzeti?!

Snaga je u ustrajavanju. Pročišćenje i kajanje počinju odveć kasno. U kasni sat dolazi mora.

Crvotočno biće: neznatno svemirsko zrnce prašine!

Jedino znadem – ispuniti dane, ispuniti smisao – to je poslanje koje su starodrevni Latini znali.

Imam li za to snage?

Pitanja odlaze u nedogled, u vječnost, a vrijeme i smisao vremena opstojnosti prolaze. Otkud nam pravo na kajanje? Ostaje li ono jedina nada?!

1. travnja A. D. 1999.

II.

Palim ljubav koja me vodi u izbivanje, u stranputicu, u smrt. U ovaj polnočni hip, razmahan uznemirenom maštom, zipkom svojih sanja, teškom zbiljom, teškim olovnim vratima, odašiljam se na sva zvijezda, uspostavljam taktilni govor kroza šum srca i krvotoka s gibanjem čestica. One su se ugnijezdile u ljubavi.

Ljubav je u kruhu i vinu razastrta na ovom noćnom stolu. Uz titravi leluj plamička voštanice, jecaj u ovoj svetoj noći!

Evo pogibelji iz moje utrobe koja na trenutke pakleno proključa vatrom i sumporom. Potom se sjetno smiri – i ustraje u vječnom životu i vjećnoj smrti.

Svijeću palim a gori plamen ljubavi, gori krik i zov na obalama plavetnim. Taj miris bora u nebeskoj kapi, u kamenom okružju, u tvojoj kosi.

Taj nepojamni miris tvojih htijenja posvema me stavlja pred zid, pod zid, nedostojan toga pokušavam kormilariti tek sitnim česticama koje u sutonu zebnje zagospodare bićem, kormilare bez moga opiranja.

Još jedna teška noć samoće u zadimljenoj sobi, tamno vino razliveno stolom – izvijanje dima iz lule, pokušava odagnati pripremljenu tjeskobu. Pripremljena smrt, smijući se – uvlači se u sve pore bića.

Jesam li mjesečar, onostrano biće koje su privukle sjenke života u kojem traje posvemašnja noć? Jesam

li raspet između htijenja i mogućnosti, između ljubavi i mržnje, između snova i zbilje; između pakla i neba?

Zaslužujem li, Bože, ovo mučenje? Jesam li zalutala zvjezdica iz drugih zvijezda pala u ovaj mrak pa se ne snalazim! Teška noć nesanice, novoga jačanja podočnjaka, noć neizdržive tjeskobe i neizbrisive mrkline.

Svi biseri su tlapnja crne tjeskobe. Hoću li progledati tužnim očima? Hoće li proljeće doći u moju sobu, u moju tminu?!

To vino opija; ta ljubav opija.

Taj zaludni krik, posvemašnja onostranost koraca s mojom sjenkom, djevičanski razgovara u skutu razbijenih iluzija.

Što čovjek može promijeniti? Čime upravljati!? Kada se travanj budi – ja umirem iz trena u tren!

Možeš li ti, iluzijo moje zrelosti, tjeskobo mojih crnih naranči, blijeda brezo mojih otajstava, možeš li ti uskrsnuti pučinu za plovidbu moga broda? Možeš li? Ostaješ li tek pritajena krhka biljka, opasna žara koja dopire u moje srce, u krvotok.

Mogu li bez tebe upravljati brodom, napraviti nepreglednu pučinu transcendencije, ubaciti svoje sidro u nju?!

Moji se dani broje, pretvaraju se u kasne more, u noći. Hoće li ovo proći kroz stravični procjep!? Je li smisao života praznina?

Užasnut nepojamnim stanjem, izbačen iz arhetipske košuljice u mit života i svijeta kojega nisam dostojan, jer ga prezirem, a istodobno se pokušavam grčevito vratiti u nešto što je unaprijed izgubljeno! U nešto tajnovito, gublivo u meni koje imenujem ljubavlju, mogu li prodrijeti u tu ljušturu tijela, taj oklop materijalnosti?!

U toj pomisli i primisli mogu li se vratiti u sebe? Svijest o nesvjesti te dubljine me užasava! Ukočen stanjem u kojem jesam, ta ljudskost se gorko vraća. Stoga su noći nepredvidive i nedokučive bitku moga bića.

Ah, proljetni sjaju, hoću li shvatiti tvoj smisao; za koga ja koracam sa sjenkom u neizdrživu noć?! Može li hladna plošnost, izvanjskost ostaviti trak svjetlosti, trag raja. Mogu li ja u tu zbilju ući?! Ah, te ljubavi koje koracaju mojom stjenkom kroz neizdrživu noć.

13./14. travnja A. D. 1999.

III.

Vidio sam sve u pupoljku koji se na izmaku dana survao u svjetlosni zapad. Bilo je ljubavi i sjete.

Možda je dosta tuge u mom srcu za naredno tisućljeće. Pjesma je dostojna zamijeniti život! Ali bez tijela nema pjesme – nema ni duše ni svjetlosti ulja. Ah, kakvo prokletstvo darivanja i rasipanja! Ono me bacilo u tminu. Tu pokušava moja duša iskriti! Svijetliti iz tame. Kao plamičak voštanice. Može li jedna duša izdržati bez druge svjetlosti?

Mogu li se mračni spjevovi izjednačiti s iskonom? Što očekuješ dušo moja u okovima, u žbirimu!

Trenutak svjetlosti, trenutak smrti. Što to za dušu znači? Duša je simbol tuge. Ona je istodobno stanje svijesti i čimbenik tijela.

U bijelom leluju suza shvatit ćeš pogrešku. Ona je za mene kozmička. Kužno se širi poput lave koja izbija iz vulkana. Tu smo doprli.

Tapkamo u mjestu.

Jesnost naša je razvidna. Bez nje nema gibanja, nema svemira. Želiš li svjetlost u kući, skini okove s vrata i prozora, posjeci drvo koje se nadvilo i koje pravi posvemašnju sjenku. Unutar kuće je privid.

Isto je s tijelom.

Posijeci sva stabla, rastjeraj mrklinu, kako bi duša bijela svijetlila u tjelesnom sjaju.

Posiječeš li okov tijela, sasjekao si dušu, uništio duh.

Kako se u tomu snaći? Prekratko je vrijeme, preslabo je tijelo.

Kormilariti svojim brodom, iznutra upravljati prema vani, tako je i sa strojevima. Ta i oni su konstruirani poput ljudskoga bića. Bog je najveći i apsolutni graditelj. Tvorac. On nam daje uze i uzde! On nas razuzdava.

Stoga i ti ljubavi smjerno se pokloni, uzmi dar Duha Svetoga. Duha koji lebdi nad vodama i nad kopnom, Duha koji lebdi u tvom tijelu. Duha kojeg držiš zarobljena u tijelu. Protivno kušnji. Protivno vanjskom i unutarnjem htijenju. U svakom slučaju smrt je ono što slijedi.

Osim krika u školjki usne, i u školjki duše – traje strah. Strah pojedinačni. Taj strah je tjeskoban. Tjeskobnost je materijalnoga podrijetla, tjelesna je. Nje se čovjek lišava stvaranjem. Stvaranje je svagda put u neizvjesno. Neizvjesnost može biti tragična koliko i izvjesnost, ali mi stvarajući, uz Božju pomoć, neizvjesnost činimo izvjesnom.

Evo još jedna noć nesanice sporo prolazi, ostavlja duboki trag u duši, sindrom u tijelu. Ranu nezacijeljenju.

Nema egoizma koji je sudbinski zadan, egoizam mi proizvodimo. Kao što predajemo naslijeđe budućim

naraštajima i ne razmišljajući mnogo o tomu tako se i mi predajemo. Samo nam nečista savjest to može omogućiti.

Sva drhtanja, sve tjeskobe su zamajac tjelesnosti, one moraju imati uporište u ljudskoj duši, ali i u duhu. Kao što jorgovan i ljiljan rastu iz zemlje i u ljubavi cvatu i mirišu, tako i ti postupaj. Božje je to davanje, kao i taj čudesni miris. Svaka misao ima svoju sjenku, samo je intuicija čista. Intuicijom se bjelasa prostrani i nepregledni duh i dubina ljubavi. Ljubav je čin i čimbenik.

Samo darivanje i davanje nam omogućuje primanje, omogućuje samu ljubav.

Ni noćne more, ni pomračenje sunca, ni unutarnje tjeskobe ne mogu poremetiti taj svevišnji dar. Ni kiša, ni šum vjetra u vrtu, ni zastoj svjetlosti ne mogu to pomutiti.

Doista je odluka – koju je netko mimo nas učinio; nagrada, ili kazna – i mi je prihvaćamo kao milost. U protivnom okrutno će nam se razbiti o glavu. Dar je prigoda božanske naravi i njemu se radujem i kad srce moje plače. Već je odlučeno. Zbog toga ne trebam očekivati niti nagradu, niti kaznu.

20. travnja A. D. 1999.

IV.

Ta beskrajna tuga koju mi nalaže ljubav, posvećmašnje ulazi u tišine, u soliloquie bezmjerja. Ta nepojamnost u tišini samoće, ta elokvencija tišine, rasta bezmjerja guši me s druge strane oceana kojega nisam obujmio. Ta druga strana živi u mom nutarnjem bezmjerju. Ona je nepojamna. Tjera me u agoniju. Kućno

pospremanje, lupkanje tanjura – istodobno me smiruje i uzbuđuje.

Jesam li stvarno nepojaman i neshvatljiv?! Jesam li rođen za druge zvijezde? Može li me ljubav dotući?! Je li tuga izvor moga bivanja, ili je uvir u moje tamne strane?

Razumiješ li moje rasipanje? Ono je zvjezdano, svemirsko. Možeš li pored toga proći nijemo, kada si dio planetarne zaigranosti?

Zaiskri svjetlost u očima: bjelodana jasnost. Možeš li stvarno ostati nijema? Ostati blijeda biljka s onu stranu zaigranosti? Utopiti se u moru tmine, ne uvlačiti svoj svijet u dijalog: ti – ja?!

Ima li srce razum, poigrava li se njime; ili se razum poigrava srcem? Hoću li nakon svega postati čelični krik, skamenjena ptica. Hoće li zadah svemirskoga gibanja postati povampireni egoizam zatomljen u uzdah želje. No, tuga je tu. Treba je raspoznati.

Taj vrt se raspada, rasipa i trune. Treba li to samo promatrati?

Hoće li se pojedinačni uzus raspasti u jednoličnosti postojećega društva? Hoće li se ta granica u nama pomaknuti, ili ćemo je šutke s neizrecivim bolom prihvatiti? Što je to što upravlja silnicama?

Licemjerna raspolućenost ostavlja nas stalno na putu. Biti stalno na putu, ne pospremati svoju kuću, svoj vrt. Tko će to izdržati? Može li zaigranost ostati mirna, ploviti nemirnim i zakučastim unutarnjim prostranstvima, a biti stalno samozatajna? Dostatna samoj sebi.

Hoćemo li popustiti pod krikom duše, pod borovima naše savjesti? Hoće li tajne ostati u krik; nedovr-

šene? Izdržati to, o dušo moja; kada se priprema vječni ležaj. Što kasnije zboriti, nad čim tûžiti?

Hoćeš li i ti popustiti pred vlastitim krikom koji se tamno pomalja pa prelazi u uragan, kada tijelo posve-mašnje drhti?

Kako se uvjeriti u postojanje? U bjelodani čimbenik. Treba postići unutarnju koegzistenciju koja se ravna prema vani. Premostiti taj svijet tjeskobe.

Kako, o dušo moja, kada sam ovisnik o brodu koji kormilari uzanim putovima i koridorima? Ljudsko biće to mora raspoznati. Osjetiti rast trave, slušati pjesmu oluje i pjesmu slavuja. Slušati svoju nutarnju jasnu pjesmu. Ona nas nosi – razumiješ li to!

Taj svijet je jednostavan i jedinstven. Osjetiti drugu dušu, naslutiti drugi duh u svojem – to je smisao života. Samo nas to obnavlja.

Kada to shvatiti?

I nakon smrti ostaje neizmijenjena stvarnost. Poredani i zaigrani duh i duša, pomiješani s tijelom putuju u neizrecivost. Ona će ipak propjevati u tišini, u skladu ili kršu unutarnjega stakla. Propjevat će! Stvari su poredane božanskom arhitektonikom. Protiv čega se treba boriti?

Taj svijet je tu i treba ga raspoznati. Živjeti ga u tišini vlastita bića.

23./24. travnja A. D. 1999.

V.

Opazio sam nedostatnost moje pjesme; njezinu manjkavost. Mjerio sam precizno svoju tugu. Mjerio sam svaku suzu, svaki trag. Navješćujem ti jedno rođe-

nje. Tu moć tvoje nemoći kojom me obuzimaš do očajja. Kriknuo sam kao galeb nad morskom plaveti. Znala si obuzeti zrcalo mojih snova. Svevišnji dar. Obuhvaćam te pjenom mojih uzburkanih strasti, svojom krvlju, i iz srži moje kosti – kaplje tvoje tijelo, tvoja sjenka. Zamračena zbilja. Ona je arhetip u biću, iskon i smisao opstojnosti. Kao što se bakterije hrane tkivom tako se i ti napajaš mojom krvlju. S tim u titravi ostvaraj eteričnoga zanosa, u erotsku igru do iznemoglosti tijela i duha. Pjesme su moje poticaj premda su malaksale s mojom snagom. Koštana srž se cijedi iz trena u tren, iz dana u dan, snaga odlazi u nepovrat. Jedino Ti, Isuse, možeš vratiti snagu smislu Ljubavi. U toj ljubavi se razlikuje čovjek od životinje. Titrajem svoje svjetiljke, titrajem planetarnoga duha. Taj duh je smislen i postojan. Taj čin koji oplemenjuje, takovi duh je od Boga. Tada su čin i duh jedno. Tijelo i duh su čin. Duša titra samostvaranjem, zadovoljstvom; stalnim uskraćivanjem toga duša plače. Snaga odlazi u nepovrat. Dopusiti da postanem seizmograf ljubavi. U protivnom sve je besmisleno.

Taj zanos umiren razumom, ta razodjenuta ljubav, iskrenost do srži bića – jest smislenost moje opstojnosti. Ti si aureol i sjenka. Providnost odnekud iz tmine izronila. Sreću ponajčešće imenujemo riječju: Ljubav.

Ispitaj je, razodjeni je samoj sebi, potom sebi položi račune prema nagovoru unutarjnega glasa. U protivnom čut ćeš samo jeku praznoga bezdana. Do konca života! Stoga, imenuj stvari i pojave njihovim imenom, i živi u skladu s prirodom.

11. rujna A. D. 1999.

XXXXX

Odlazim poput pupoljka koji nije imao prigodu razviti se u krasnu ružu. To je pupoljak otkinut sa stabljike – u vazi bez vode. Takvo hranjenje cvijeta je bespredmetno. Zbogom pupoljku! To je prelijepa riječ za turobnu zbilju. To srce koje odrasta pod krinkom, kad-tad će uvenuti u sjeni krinke ili će sjena prerasti jakost srca i zatamniti njegovu jarkost.

Smjeh je počesto proizvod nerazumijevanja i nije svagda lijek za srce i dušu. Najmanje za skutreni i očajni duh.

Cijeli život je u vrču iluzije. Tražiš ono što ti nedostaje i uglavnom dobivaš, ja također tražim ono što mi nedostaje i ponajčešće to ne dobivam. Moje su zore i moje su noći drukčije. Htjela bih da su drukčije okolnosti – čut ću tu izreku. Ona će dugo odzvanjati mojom dušom. Ima li to smisla...

Vrijeme iza nas i vrijeme ispred nas – koracat će u neizvjesnost. Odrastao sam u pogrješnom dobu, s pogrješnim ljudima – što učiniti?

Ubiti sve ono što voliš, za čim žudiš... Nevjerojatan čin! Je li više moguć povratak u iskon? Je li uopće moguće pronaći sidrište? Ocean se ispunio. Puna je prazna duša – puna čemera.

Zbogom jorgovani, zbogom proljeće koje neumitno koracaš kao sjenka u hladu. Proljeće koje vremenom zasigurno dolazi, davno krasno proljeće zaspalo je u mom tijelu.

Stoga noć nadolazi; noć beznađa. Ti se budiš u samoći – a sjenku svojih misli skrij!

Podimo svojim putovima.

Možda će proljeće jednom granuti i u mojoj duši.

Mostar, rujna A. D. 1999.

UVIRANJA

PLOVIM

Prošle su me čudne slutnje:
titram,
bjesnim k'o oluja mlada
Nisam razbor usmjerio na oplodnju cvata,
slutnju silnu,
titram
Posejdonovim valima,
mašte razigrane
i čudnim balima
Plovim, plovim
hadskim svijetom

Mostar, 25. ožujka A. D. 1988.

UVIRANJA

U šumama maglenim, tmurnim
U jutarnjem teškom svitanju
ne vidimo drvo
Jelu, smrču, bor,
ne vidimo hrast

Tik – razaznajemo vid od nevida
Pjenušanje rijeka u uhu odjekuje
To ne zaboravljamo
To je vrijeme, prošlost; pamćenje

Ponovno protičemo onkraj rijeke,
vidimo izdižuće magle...
udišući jutarnje pare
i prve kapljice rose

U vrtu, iza šume,
cvate ruža
Krajolik se uzdiže
slikarskim bojama
nebu
Jesen je. U podrumima
grgolji vino

u drvenim bačvama stoljetnih hrastova,
šuma diše pradavnim vinskim mirisom
To je tik razdanjenje između jučer i danas,
između prošlosti i budućnosti

To je bitak našega jestva,
jastva; i onoga oko nas
koje vremenom neumitno teče, teče
i konačno uvire u ono nepostojeće

Mostar, 21.prosinca A. D. 2008.

VJETROVITA PJESMA

Ti si samo vjetrovita pjesma,
koja se na tren ukaza
ispod crvenih crjepova,
ispod sazdanih suza,
 u vjeđama
U pogledu nijemu,
u biser pjenu
Ti si kuća koju je vjetar prenosio
iz zavičaja u metropolu
Kuća bez praga,
izgorenih zidova,
zamagljenih pogleda
Ti si živo vapno vatre
u postajama muka
Porod i smrt si

Zvijezda sjevernjača
Ti si lelujava astralija
mojega straha,
 zebnje
Ti si lastavica bez gnijezda

Čavao ti visi o zaglavnoj kosti
Kostur si obiteljske loze
oko koje puze puzavci
i odrne s rujnim grožđem
Blato si, morska pjena,
sjena
ponad koje vijori dragi stijeg,
ispod koje u pećini
hući potok

Kuća si događanja u tajnu preobražena
Preobražaj si u najljepšu pjesmu
Tu pjesmu vihor ispjeva
Vihor samoće
u buri povijesti
ipak,
bûri u podsvijesti

Mostar, polnoć 29. studenoga A. D. 2010.

SUZA U ZRCALU

Puca napuhana jetra,
pucaju mjehurići,
pucaju sitni krvni sudovi,
 zidovi tijela

Krik u noći

Mlaz krvi; strojevi i marš
Marširanje u plave oblačke,
oceanske kaplje

Plavo-tužni pogled na ulicu
Šutnja. Miris lavande iz kuta izbija
 moljce
 na svjetlost

Zvijezde drukčije sjaje
kada riječ ulazi u rodnicu
ucijepljena u posteljicu
Jezik za zubima.

Zubi gotovo do utrobe sašli.
Prebrisati Logos – nemoguće

Tehnika uzaludnih riječi,
umjesto jetre nastaje krater
Razvaljena polja,
ulegnute planine

Gdje je svemir

Od danas do sutra je lakše...

Suza je u glasu,

u zrcalu

Mostar, 11. studenoga A. D. 2010.

U BLIZINI HRVATSKE

Maslina i smokva, trsje loze –
južnjačko logorovanje
u blizini Sidona...
Potom Getsemanski vrt i Maslinska gora
vrâta do vrata
Orao kruži u svojem sjaju
i sjeni,
s vatrom u ustima
zaključava krik, guta plamen,
posipa pepeo

Tragaš za pepelom-lijekom,
za izgubljenim jezikom,
iz zlih vijesti rađa se ponovno
 žar-ptica
Hoćeš izreći riječ,
riječi nema
Grumen pepela pade u grlo
U vrtu grla kroza krik naraste maslina,
naraste palma
Dočekasmo Isusa
na magarcu u malenoj Hrvatskoj Kalvariji
s uzvicima: Hosana, sine Davidov

Naučismo praviti jezik od zemlje, izgovarati riječ
po riječ,
jezik otežao, isplažen do zemlje,
od muke hrvatske
Da bi ga ovlažili i uzdigli,
počesmo vikati: Raspni ga, raspni
Na Pagu i Pelješcu masline i sada lahore,
ne odajući tajnu već više od dva tisućljeća

Mostar, 22. travnja A. D. 2011.
Dan muke i smrti Gospodinove

ŠUTNJA

Utopi se pjena u pješčano zrnce,
spojiše se obala i more
Obala postade slana i grka
a more plavosive boje
Znađem sve bitke u ovom zaljevu...
Šutnja je uvijek nastupala
nakon smrti

Počivao sam u hrvatskoj prašini, zaboravljen
od proljeća, i od jeseni,
pjevajući, pridigoh se
snivajući zvjezdane noći,
gasio sam žeđ kapljama
Iznenadiše se što postojim,
zatamniše im se lica,
još sam tu: koracam
Iznenadenje za njih bijaše veće
nego ono za putnike u Emaus

Mjerim prostor, oni pokušavaju iznjedriti
vrijeme zaborava
i odjednom se sretosmo
Ja raspjevan, oni osupnuti

Pa – „Zar ga nismo dokrajčili?“

Oni ne znaju da ja nemam,
ni prošlosti, ni budućnosti

Snove sanjam na suroj zemlji, sivom kamenu
skupivši u njih sve vrijeme –

pjevam u ljubavi i u smrti;
između ljubavi i smrti

ugledah

nepremostiv jaz.

Oni u tomu zaostajaše...

Mostar, 23. travnja A. D. 2011.

RIJEČ

Što je uistinu Riječ
kroz koju proviruje Noć
Kost nesna očne duplje
gleda kroz čeljusti
Noć pjesnika
pjeva bez imena,
bez bljeska,
stiska
i bez vriska

Uistinu:
Noć što je
i Dan što je
ako vododijelnica
nije
jasna crta između života i smrti?

VELIKI PETAK A. D. 1993.

Vrijeme je sjete,
noć lagano izmiče
i nitko zaplakati ne će
dok oni pokapaju svoje mrtve

Tko je sada u mom gnijezdu
i tko ide prema izlazu?
Koje stablo teži k zemlji
i u čijem je koraku olovno slovo?

Čija je *knjiga božanske utjehe*
stavila moralnu ogradu
da ja, osuđenik na propast,
vješam svoju kožu
zajedno sa stvarima i
svoje vjeđe natopljene krvlju?
Kosti posivjele, pune crvotočine
cvile u buri!

Zaboravljene snove sam svezao u čvor
i spustio se
hladnim sprudovima u domište
ja, osuđenik prema sebi
i svom nestalnom svijetu

Skupljam tešku građu
u proljetnoj svjetlosti,
ja koji sam od sebe učinio insekta
koji pjeva, i koji je ritmički osuđen
na metaforu umjetnosti

HRVATSKA CVJETNICA A. D. 1994.

I.

Na vrata, pred kojima je ljiljan povijao glavu,
ulazio je sveti Ante
dok ga je cvjetni miris omamljivao
travanj je letio kroz prag pustoši

Krilo galeba u uzmaku prema slanoj vodi
utaplja se u apokaliptičnu masu.

Uskrs u krošnjama.

Uskrs u Jeruzalemu.

Žene pred Zidom plača.

Majka Tereza mi maše iz jurećeg vlaka
dok blijedo svjetlo se pomalja na trgu

II.

Pustoši moja toliko te ljubim
na vratima, pred vratima
u utrobi škrinje
Moja rano sveta,
moja zavjetna škrinjo,

mirisu mošusa
kao dijete te zibam,
kao ljiljan te povijam
Kišo mojih snova!
Hrvatska, melemu, krik tamarisa
koji se rađaš s utrobom zore

Travanj je na izmaku.
Pustoš se širi. I slana voda u zipki.
U srcu Hrvatska

LAMENT NAD MOSTAROM

Upaljeno sunce kao opomena,
ni slutio nisam
lament nad Mostarom,
sjeću kneževa

Disalo je srce majki,
lament nad Mostarom
slivao se u krvotok,
u ljubav

Progutani okrugli krik,
čežnja je proždrla sve naranče okupane
suncem

Vino je tamnilo vinogorja

Olujna zmijska gnijezda
i lament nad Mostarom

Mostar, 2. studenoga A. D. 1988.

DOLINA ČEŽNJE

Niz kamene litice, niz gondole
metalni zvuk
i krik
se miješaju.
Suhi vrijesak miriše
solju tvojih suza
i smilje
krvlju brano,
suzama isprano

U dolini uzdaha
ljeskaju se boje i mirisi

Ovo je dolina čežnje
i pjesama tihih lavanda.
U njoj će jorgovan kroz tminu cvasti
i nemoćno mirisati

PUTNICI, TAMNI PLES

NAŠA PROSTRANSTVA

O, kako leđeno prelazi pješčana ura
s tamnoga zvonika

šutnjom

Ti pjesniče dužan si štovati

povijest,

ne priznati crnu imperiju

i vlastito progonstvo

s osobnih stranica

O čujem, čujem cjelove

s oskvrnute usne,

do u nebo

odjekuju

Ta usna šumi i šumori,

jecaje i poruke šalje,

srce silovito kuca

stoljećima

i sve svoje bogatstvo

narod je ponovno

ponio u zavežljajima,

ponio u cjelovima

prema svojim

Iz dubljine čujem korake ljepote,
iako ostajem nijem
i u sumnji tražim,
tûžim
Bdijem nad crnim koracima
vremenā...

PUTNICI

Putujemo u smjeru vode
Putujemo u smjeru kazaljke
Putujemo bezvremeno,
beskonačno
u pad, u blaženstvo prostranstva
Putujemo u neizvjesno!
Putujemo izvjesno –
ishod je konačan.
Ta konačnost postaje beskonačnost
ništenja i potvrđivanja

Mirijade svjetova minula vremena,
budućega vremena,
nemjerljiva tijekom,
nemjerljiva ranom obrubljenih zvijezda
koje nitko ne može prebrojiti
i uvijek
iza
pojavljuje se
ništavilo
ogromnih crnih svemirskih masa –
koje je bitak

I zemlja jest.
I naše kosti jesu!
A gdje su u unutarnjim
onostranim krijesovima?
Jesu li pritisnute vremenom ovozemnim?

Plutaju li beskrajnim prostranstvima
svemirskim,
nebesima plavetnim
Vide li se krijesi duša
naših predaka?
Čekajući u redu
kroza stalno putovanje,
slutimo li krijesi,
dušu naših predaka?

Ili, to doznajemo
kada nam zemlja polomi kosti
i ugasi krijesnice?

Mi, ipak, putujemo
bez prostorvremena
u bes/konačno –
u neizvjesno...

Mostar, 7./8. rujna A. D. 2009.

U ODAJAMA TAMNE SVIJEŠTI

U tamnim odajama naše crne svijesti
nazočna su stoljeća i ini portreti
Ljubavi uskovitlane; razne ratne vijesti
Miris bajama, tamjani, trulež

U kratkom kôdu, naše crvene kose
Historijom, zrcale se Van Goghove noge bose
Ovdje je jeka glazbe,
ovdje je priroda – metafora
Al' u odajama tamne svijesti
Vjesnik je proljeće
i kostur zrcalnih snova
što giba se kao korotna tmina,
nad usnulom rijekom
i susret s pticom rijetkom
izaziva uzdrhtalost –
grozu

Naše livade tamne,
naše ljubavi lomne
Ti uglazbljuješ ništavnu glazbu
dok je Trpimir bio nemir,
sulude ratne vijesti,
kronika prošlih stojeća;

nad usnulom rijekom
kostur hrasta
i rijetka ptica –
pričaju historiju tamnih stoljeća
Prepričavam sebi kroz tminu crne svijesti,
kroz noć,
kroz kostur zrcalnih snova

Mostar, 13. listopada A. D. 1988.

TAMNI PLES

Svanjiva blijed zimski dan,
tijela nestaju,
mir potopljenom brodovlju

Nakon izrezbarenog ljeta,
bakrorez potopljen
plavom tminom azzura

U tamnoj krvi plovi,
smrt u uzdama bridi
Suri orao se sunovrati u svoju
propast

Dotaknuo je vino tamno,
tijela uzbuđena,
titraju nijemo
Oči ne iskazuju vatru,
dašak vjetra

Titra Orfej,
giba se tmina
cijeli kozmos igra
suludu igru
tamnoga plesa

Brodski je dezertirao,
s njim i mi

Svanuo je izrezbaren dan,
glasovi tamni, opijeni
dozivlju
opipljivo vrijeme proljeća;
tamni ples dječaka

Mostar, 30. siječnja A. D. 1989.

OSKRNAVljena POVIJEST

Izričem hvalopoj životu!
Ratnici života, pobjednici obrane
Vaša su imena skrivena u pjesmi,
U pismu crnom
Niz tupi zvuk,
niz ustuk
Niz oskrnavljeni greben
crna su slova ispisana,
crna slova posvećena suncu,
majci Gei

Crnim slovima je naran
Epidauros
Crnim je životima
izgrađen Akropolj
Na bijelim je stranicama papira
napisana
tmurna povijest

Mostar, 2. prosinca A. D. 1988.

IZBIJA DAN

Lice ne može ukočiti tu smrtnost,
znoj,
ispod tmurnih strjeha,
izbija dan,
svjetlost,
darivana Božjom rukom
što križ ukroćuje

Oh, božanska svjetlosti
vapijem za tobom,
kao za pšeničnim poljima,
kao za jagodicama tamnoga grozda,
iz kojih će nas okupati svježina,
ispod tamnih vjeđa
Brdo pomalja svoje zelenilo

Ševa
Tamna livada,
ukočena svjetlost
ulazi u noć

Mostar, 13. veljače A. D. 1989.

RASCIJEPILA SE ZEMLJA

Puknuo je plač,
rascijepila se zemlja
Barbari neljudskih duša
uzimaju nam živote
Gramatika o tomu ne zbori

Silabička ljubav jastva
Geometrijski poredak
u otporu slikotvornosti,
ucijepljen u pjesmu

U vrtu plača
vatra i mač,
u čovjekovu mišljenju
gramatika umjetnosti
zaboravlja svjetlost Pravednosti
Baca novo svjetlo,
novu strukturu pjesme
u krik ugrađuje ono »Ja«
U plač ubacuje rascijepljenost
pojedince
Kategorija drugoga lica je nepoznata
Pored nominativa.
Svi glagoli su obješeni o klin.

Jedino imenica *politika* postaje opći rod,
postaje opći izrod
Posljednji povijesni zaplet teme:
Strašni hrvatski sud

Mostar, 19. rujna A. D. 2010.

KRUG UOKRUG

Uokrug nikuda ne mogu,
bježati od vlastite spoznaje
slijedom zrcalnoga traga,
stvaram ljepotu
narušenu u licu,
tmicom,
vlastita pogleda
Uokrug
nikuda ne mogu

Pjesme su obložene –
slijediti im trag ne mogu

Jedino vinom stvaram tmicu,
jedino vinom predočavam smrt
i zaključujem: krug uokrug

Mostar, 17. svibnja A. D. 1988.

ODLAZE PUNTARI

LAĐA KRALJICE KATARINE

Spuštaju se bjeline s visovaca,
s brda i planina,
u utrobu,
u torbu,
u zelenu Bosnu,
u crnilo kraljice Katarine

U zapečku sunca i bure,
zaleđene lađe
isposnički mole
malo topline,
malo duše

Zatim se bjelina muti,
pa potom crnilo
kroz utrobu pliva,
kroz zelenu rijeku
i k njoj je kuga s Istoka
kucnula u zao čas

To crnilo zavilo je sva naša prostranstva
u gunjeve s crnih ovaca,
s bijelih ovaca
to osvajačko crnilo

obuklo je vječnu crninu
na kraljicu Katarinu,
otjeralo je u crnu tuđinu
i u crnji grob
Pjev ptica pretvoren je u graktanje
crnih vrana,
koje su popasle naše voćke:
jabuke, šljive, kruške i dunje

Sve više sam se umotavao
u crnilo vune,
u ledeno doba,
koje ponovno juri s Istoka,
čujem čudne glasove

Bljeskove riba u našem moru,
u crnom kositru
i u crnim mrežama,
crne se ribe
kroz noćnu svjetiljku.
Jedino ćuk osluhne smiraj

i ustrajaše i ustajaše da nas ušutkaju
desetljećima, u užasavajućem poništenju
vlastita identiteta. U cjelini: kao i ubijena tijela,
ubijene duše mogu biti ropske –
služeći slobodi tiranima. Ali, sloboda je
sužanj vječnosti koja pjeva čovjeku:
kuća je prazna, svjetiljka dogorijeva,
crvenilo nebom plovi,
razlistano mučeničkom fratarskom krvlju
i cvijet crveni bukti na nebu

Oda olistala, procvalo trnje i glog...
Bestjelesna djevojka? napustivši padinu rijeke
u planinama već davno položi tijelo i dušu
za krst časni i vjeru slavnu*
Za časak, tu svjetlost zapaljenu u sumraku povijesti
slijediše fratri mučki ubijeni
nakon velike svjetske klaonice

U malom krajičku zemlje velika drama –
sve naše oči pune su suza i svjetlosti!

Sva naša tamna lica i svijetle oči gorješe
da nebo obasjaju slaveći fratarsko mučeništvo
Gledah to svjetlo koje gori u praznini

* „Diva Grabovčeva“

vremena i prostranstva: od Širokoga, preko Humca
do Mostara...

Gledah te zelene oči rijeke koje valovi nose
i vidjeh svjetlost i aureolu tamnoga krika
koji se ne može skriti. Gledao sam tajnu –
što obara s nogu: dotaknuo dno koje se samo
podalo rascvaloj slobodi. Dugujem ljubav
i nešto trajnije od nje što mogu podariti,
osim drhtava rukopisa pjesme, nešto što nosi
crni gavran

i golub, također, u svojem krilu,
u svojem kliktavom kriku
Ta tkiva žigosanih fratara utkana su u moj
slobodni pad

i uzlet –
u mnogoglasnu umjetnost;
u slučaj pokreta, u slučaj vraćanja smisla iskonu
Muze su procvale na mahovinasto krvavom kamenu
na *Brigu*,
lađa se otisnula kroz pučinu vremena

Izabrali su, i ne pitajući ih za izbor: krik,
dušu pruženu zemljom i nebom
Izabrali su mučeništvo ti tihi samostanci
i crkveni oci – u tri izjutra, u jedan popodne, u
sumrak,
u kasnu noćnu uru!

Utvare su htjele što prije ovladati svijetom
Izbijala je slutnja beskonačno patničkoga pogleda
Iz mrtve zemlje izrastale su travanjske mladice

Nikakvu obavijest ne dobismo zadugo
Spazismo: da smo nakon više od šest desetljeća tu!
U borbi za nedovršenu i krvavu hrvatsku Riječ
Zahvaljujući sjemenu mučenika izniknula je nova
svjetlosna

Crkva

U tlocrtu je križ! I sjećanje na naše patnike

Himan – svečana pjesma; pirova pobjeda – pobjeda koja pobjedniku donosi više štete nego koristi; latentan – pritajen, prigušen; transcendentalnost – predio izvan granica prirodnoga svijeta; supstancijalnost – bitnost, bivstvenost; ektoplazma – plazma koja u nekim uvjetima izlazi iz tijela podvrgnutoga istjerivanju duhova; tيران – nasilnik; Hum, humska zemlja – nazivi se upotrebljuju kao povijesno ime za Hercegovinu, mada je Hum zauzimao samo dio današnje Hercegovine; Široki (Brig), Humac – hercegovački franjevački samostani; aureola – zlatan sjaj ili krug oko glave ili oko cijeloga lika; muze – božice zaštitnice znanosti i umjetnosti; Diva Grabovčeva – legendarna mlada Hrvatica katolkinja koja je odbila ženidbenu ponudu Tahir-bega Kopčića i on ju je ubio.

U LJUBAVI PRHKE ZEMLJE

(Vladi Puljiću)

Osipamo se u ljubavi prhke zemlje
U tom osipanju zaboravimo
ponijeti plodove trpke
 plodove prhke
 podnijeti
plodove zemlje humske

U mlazu bolesti
vidimo sunce
Tu je poputbina i molitva
za dugi put
za dugu noć
i dan

O, Ti koji nam udalji sve mjere do bezmjerja...
Mi mjerimo mjerom oka ljudskoga
i duha
Dahom gnušanja i našega gušenja
pomodrijeli od putovanja čemerna
molimo
Umoreni tražimo red

kojega nema u klancima
zapjenušanih doba godišnjih

Gubimo nadu,
molimo dovršenje naših tajni,
jer osipamo se

Potom nas jutro osvježi,
iznenadni mlaz plavetne krvi
koja nas opija svježinom
prostruji tijelom

Potom dođe smrt
sama

Mostar, 22. studenoga A. D. 2008.

ODLAZE PUNTARI

(Martinu Peri Borasu)

Odlaze puntari, skromno i neslomljivo
Tihom obalom, vodama plove
 njihove duše
Cedrovi se smiju njihovim mukama
Žuljevite ruke, plodne masline!
Vapaj u koru glasova,
 na njivi, u vrtu:
 bršljan i ruže

Odlaze puntari, maestro,
uz tihu glazbu,
uz pjesmu i vino
Na dlanu čista
kao suza
njihova muka blista
Zaboravimo brzo tu povijest...

Getsemani, Getsemani!
Ulazim u vrt samoće
Ogrnut tamnim plaštem,
Izričem: aleluja, aleluja
Pjesma je tvoja Mariji utkana,

utkana u ratarev pjev
maestro

za krjepost, za ljubav,
za zrnice pšenice; za nedogorjelu lampu –
za njezin nesigurni plam
što se njiše u ruci drhtavoj
Za još malo životna praha
s jerihonskih visina
što skrši zvijezdu u smiraju
dok pjesnik trči svoj zadnji krug
na pijesku
u kasnoj uri!
Nad razvalinama niče nova kuća

Tonalnost; i atonalnost – tu pobunu –
adornovsku, objasni pjesniče

Jesen je dozrijevanje grozdova,
rasparčavanje svjetlosti
Nizvodno od Tihaljine
hardomiljske smokve cvatu,
hlad pod vrbama
i vječni mir u njihaju čempresa
Znakovi prepoznavanja
Ni ona pješčana ura
koja mjeri prolaznost
ne zaustavi se

u zadnjem otkucaju srca
Ti snatriš glazbu visina!

Ti slikaš glazbu i u trenutku izlaska
iz orbite
prasad
pa
tišina
v j e č n a

Mostar, 12./13. veljače A. D. 2010.

ARMAGEDON

Armagedon se stuštio svom silinom
ucijepio u procjepu,
s lijeva, s desna, iz središta
U gromu, oluji, u poplavi – kornjače, krokodili,
otrovnice
U vatri, u zgarištu, u raznesenom pepelu
Armagedon, proroci...
orkani, oluje, vjetrovi fijuču pored lijevog,
pored desnoga uha,
kada smo se spremali na dalek put, odati pošast
babi Vangi na njezinom prorokovanju vlastite smrti,
iz grudnoga koša, iz grudnoga košmara
ispalo je srce
Trebao ići u „moravskim opancima“ nepreglednim
ravnicama,
pa se ravnati i pentrati balkanskim gudurama,
do nama nepoznatoga groba
i napokon, nepoznate osobe

Ima li čega izazovna u Orwellovoj 1984., u Vanginoj
2012. godini –
isčašnja za isčašenjem

Pa zaboga, kao da svednevice ne nazočimo nestajanju
svijeta

koji se ustostručio zadnjih stoljeća,
kao da ptice u koru ne pjevaju,
i ne pjevajući korski umiru u tisućama,
i to bez bolesti

Ona će se tek pojaviti iza obzorja za nekoliko dana:
što nam ona tumači...

Ipak smo se trebali opasati balkanskim neprobojnim
čizmama i kacigama,
te bugarskoj babi na njezinu grobu očitati lekciju
naučenu već u pustinji, naučenu u jedenju komaraca,
crva i ostale mane koju smo dobivali u nigdini,
u crvenoj prašini...

Pa i danas se za nama crveno praši,
crveno straši...

Dok mi izranjamo tamne mahovinaste amfore
iz nepreglednih morskih dubljina
od prije dva tisućljeća s originalnim vinom
i tim drevnim tehnikama
proizvodnje vina očuvana do sada
Do Božićnih vremena i do Nove 2011. godine,
te kušamo vino iz Egipta, sa Sidona,
iz Jeruzalema;
babilonska vina

Možda je i Krist neku od tih amfora
dotaknuo i namočio svoje žedne i patničke usne
pa i kada je govorio o izdaji...

Došao je Armagedon... je li zbog izdaje?!
Ili danas zbog neopreza, zbog boga-novca?
Pa smo ipak imali čast na jutarnjoj pričesti,
posve ožedali blagovati kapljice
vinorodnih krajeva Kristova putovanja

Ne ću ići prigovarati nikakvim vračevima,
ni prorocima – na njihove grobove;
na njihove govore
Jer... Sionska gora gori u meni!
Tu su Tijelo i Krv Krista Boga moga

Mostar 5./6. siječnja A. D. 2011.
Sveta tri kralja

VIJORNI GRAD

Bio je grad zimske bure
Igre svjetlosti i vjetrova,
prostran kao poljana
Vjetar je pravio puninu
prostranim prostorom,
mi smo je razdijelili na dvoje

Grad je to nesnosnih ljetnih vrućina
i lahora
koji ti raspolućuju svijest
Bijaše kolovoz, nesnosna prijedpnevna vrućina,
baka istrgnuta iz zavičaja,
iz zipke, iz arhetipa
pobjegla pred pogibelju
iz doline Neretvice,
bez kompasa hodaše dubokom rasjekotinom,
raspolućenošću; bijaše to tisuću devet stotina
devedeset i treća...

I odjednom prigušeni cik, baka je pala na
ničijoj zemlji, krv se razlila
Mahala je desnom rukom – dozivajući pomoć,
okrenuta prema istoku sunca i kola hitne pomoći
načas se zaustaviše; ali zasuta nabojima

po zadnjem traku, po limu; brže su otišla –
nego su došla. Baka je mahala još koji trenutak,
tako je pala u nesvijest, u zaborav
Usud je stigao, nesretnu, iščupanu iz vlastita korijena!
Krv se širila. Igra svjetlosti nestala u
nesnosnoj vrućini.
Bila je kršćanka, zaključili smo po crnoj marami na
glavi.
Desetljećima nakon toga i danas crna marama vijori
i na ljetnim vrućinama, i u zimskim burama.

Grad je bio snajpersko gnijezdo.
Otrovi zmija su izbijali s vrućinom iz njega.
Snajper je stigao bezimenu baku sa sunčane strane
istoka

I mi smo u tu stranu ugrađivali
svoju dušu stoljećima.
U tvrđave uzidane su naše kosti -
od raznih osvajača. Stanovnici sunčanoga istoka
i danas slave svoje osvajače.
Mole za povratak neumitno prošle povijesti.
Crna marama i slika u džepu
njezina sina
i danas zrcale smrt

Mostar, 3. siječnja A. D. 2011.

PROKLETSTVO

Krv Njegova na nas,
na našu djecu,
naše potomke

Žamor riječi nesuvislih,
prosu se zemljom

On sve zna
On je mitski aureol svjetlosti
Kćeri jeruzalemska
Plemkinjo priproste duše,
plave krvi
On oprašta,
prašta...

A pepeo vrvi odasvud
na oči naše

Očenaš...
Jeza hvata Ivana Krstitelja
od vode Jordana,
od njegovih dana

.....

do voda Tihaljne i Neretve,
do Cetine
Kupamo se u znoju muke naše,
muke Isukrstove
Kćeri sionska
Kćeri međugorska
Kćeri hrvatska

Svijet upade u paklenska vrata
samoće
Svijet upade u krik novca,
materijalnosti

Da, da: na naše potomke,
naše prapotomke
Sotonski se obruši
kao na Sodomu i Gomoru

Obruši se naša bahatost,
naše htijenje na nas

Hoće li Crkva zatvoriti vrata
crvenom paklenskom plamenu
Hoće li Petar našeg doba
postati stijena, postati stjenka,
ostati stijena...

Mostar, 1. svibnja (Sv. Josip) A. D. 2010.

POGREBNA POVORKA

Pripremajući duše za putovanja,
osjetismo dar pokajanja

Pogrebne povorke gibaju se kroz svijet,
kroz svijest

Ispred nas rasprostire se more
u svojoj usamljenoj i ustreptaloj tmini
Glazba valova privlači uho,
ustreptala duša
budi zaboravljene ljubavi

Ispred nas pogrebne misli
Ukapaju jesen
u žal

Nitko od nas ne čuje
vlastito pokajanje
Nitko od nas nije zagrizao
usnom

krv nara,
jesen zrije.
Ljubav prolazi

Mostar, 4. listopada A. D. 1988.

U ZANOSNOJ LJEPOTI

Konačna ljubavi, iskoraku;
zanosna iluzijo
trebam te u trenutcima slabosti
Mogu prosuti na mene lavinu,
trebam tvoj srh...

Maternice u kojima su nastajala
naša bića

Iskoraku u ljubavnom činu,
u zanosnoj ljepoti trenutka
pozdravljam tvoje vrtoglalice
koje traju u umirućem sjemenu

Mogu ubiti u meni konačnu iskru,
sve moje trenutke i cijelo vrijeme –
al' ne mogu uništiti
moj kozmički iskorak
u ljubav
Moju divnu svemirsku lavinu

Mostar, 8. rujna A. D. 1988.

JAHVE I HRAST

JAHVE I HRAST

Tražim hrastov hlad
u dubokoj i hladnoj jeseni,
u dubokom proljetnom danu,
u prozračnom svitanju,
u kristalnom sumraku

Hrast je duboko u meni zasađen,
zasvođen

Niče iz mojih korijenja,
iz mojih peta
i nožnih prstiju
Kliče slobodan u mojoj sistoli,
u mojoj krletci od tijela

Materija raste kao krušni kvasac,
tako i hrast
izbija ispod pora,
ispod zjenica očiju,
preko noći,
kroza moć
trči, koraca
u susret prostranim stazama
odlazaka

I djed mi maše s obala
Rta Dobre Nade,
davno prije moga rođenja
Maštajući o novim moreuzima,
o novoj zemlji,
o rtu Sancta Croatorum
u Antofagasti

Taj rub se pretvara u Ognjenu zemlju,
zemlju nevida,
zemlju nepovrata,
bljujući vatru vulkana,
rudnika
Žaleći za istim hrastom,
pod kojim se nepoznati unuk
nakon pola stoljeća,
od toga odmarao
Od djedova umora,
odmarao se od očeva umora
i od svojega umora

Hrast je tiho, prozračno lebdio
Pod njim i s njim se javljao Jahve
u šumoru, u lahoru,
u orkanskoj buri
javljao se Jahve,
rastao i rascvao,

iz krvi srca,
zajedno sa zamjedbom hrasta
isplovio

O izgubljeni dani,
o potrošeni životi
u romoru tuđih krletki,
u romonu tihoga jecaja
hrasta
koji je plemenito jedrio –
jedrima
i mojim bedrima
Koji je kroz svoje pore
disao i udisao
svemir osobe
kroza sunčani brojčanik

Ni smrt mu nije smetala
da raskrili sjenovite grane,
da razdani svoju Moć
Jahve je bio s nama,
u cijelom tom dobu
i u vijeke vjekovanja

ZEMLJO HRVATSKA

Nek' mirne su kosti tvoje
razbacane svijetom.
Nek' miran je strah
tvoje nade

Nek' vječni mir vlada na putovima tvojim.
Mir svjetlosti na moru tvojem.
Uzduh nad kopnom
nek' miran je

Nek' usne šute
i vjeđe neprestano zategnute
između palube i kopna,
nek' se ljuļaju pučinom
i noćnom mjesecinom

Zemljo otajna
nek' se rasplinu tvoji mladi dani.
Nek' kćeri tvoje rađaju
pod borovima i čempresima.
Nek' plamen tvoj bije
i bdije s mrtvima

HRVATSKI, JEZIK SVETE BLAGOSTI

Iz vedra neba nasta Riječ!
Narasta riječ
Riječ među nama prebivala
i Tijelom postala
Otjelotvoreni Logos stvara mnogoglasje
Stvara tjelesno sjeme

Jezik prečisti na vrhu nepca
Jezik hrvatski
Matera naših zajuttrak, molitva očenaša
Krunica poslije objeda
Di bidni smo ti mi
našoj se nebeskoj materi uticali
za kruh svagdanji,
za obdržavanje našega puka
Molitvu izrekli jezikom rosnim,
riječju ovlaženom suzom hrvatskom
Svetim jezikom Kristova na/roda

O, otajstveno tiho mjesto u dubljini srca,
u dubljini duše
gdje riječ hrvatska se rađa
iz tjelesnoga soka, iz krvotoka

Iz prašine stoljeća
u prašinu povijesti i budućnosti
koju nam razgrće sveta sočna
 hrvatska riječ –
u jeziku svete blagosti južnjačke
 i kršćanske

Mostar, 16. lipnja A. D. 2010.

LET U SUTON

Gospode, zamornim suzama
uskraćujem uspravan hod –
let
čekam memento podivljalih duša
što hrle pločnikom
poput divljih rijeka

Gospode, razum je presahnuo
Razum je metafora bola,
grča

Kada danjom svjetlošću
hodasmo kao slijepci
zaneseni mržnjom
htjedosmo biti poštovani

Progutao je mrak – kristalni dan,
iz sutona se zvijezde probijaju,
porobljavaju naše zore

Prosljeđuju nam suton

Mostar, 15. siječnja A. D. 1989.

PROSTORVRIJEME I KRIK

POČETAK PLOVIDBE

USUD POČETKA

O, dovraga svi *pakleni tornjevi*,
zloslutni osmijeh na bijelom licu zidova
k'o da mi govori –
ponor je tvoj u vrelu svjetlosti

Vrati se prastvorenju, nespoznatom svjetlu,
sve kosti naše iz njega blješte sjajem,
mračni praoblik tišinom zazire u srž Tvoga Bića

Ukoliko počinjemo ondje gdje drugi ne/staju:
počni iz noći gdje rub svjetlosti
nazire svoju bit
Iza smrti Rođenje niče – praoblik tvoje tvari
- pjesma

Ponor je tvoj u svjetlu a svjetlo iz ponora niče;
vrati se nespoznatom,
sve naše kosti iz njega blješte sjajem,
praoblik
tišinom zazire u srž sjaja Tvoga Bića

A. D. 1972.

JESEN PUTUJE

Sve jesenija jesen u šetnji beskraja,
u beskrajnoj šetnji moje lucidno Ništa,
svjetlost i pepeo tkiva
u zazivanju potopljene slike

S ranih postaja, preko istoga polja,
preko istoga neba
sve tuđija jesen pliva

Prazninom uha, glasovi nestaju
zatrudnjela jesenja njemoća
SAMOĆA

A. D. 1973.

MOLITVA SAMOĆE

Ponijet nemoći, biti sam,
stajati na istom mjestu
sjediti na istoj stolici
biti sam
s cigaretom u ruci
sa stolom u sobi

Biti sam
s kapljama kiše u uhu
u bezbojnoj pustolini;
biti zid od mesa, tišina od buke krvi;
biti dio vremena, dio smrti

A. D. 1972.

PRELUDIJ

U razdrobljenoj moždini krik se zbiva,
krik se ziba oporo i teško
svici ulaze u tijelo,
uzlaze uz tijelo:
plač zanijemio a ruka ti nesvjesno drhti,
u zboru riječi, kamenolomu sna –
krik se širi

A. D. 1972.

PJESMA I TIJELO

Zemljo tvrda privij mi pjesmu na grudi,
začeće se rađa iz kletve što zasipa ju,
što zasipa ju sunce u koru mozga
u nebo čela iscijeđenoga,
u nametljivoj svirci poskokā
otjelovljenih zloćom
rastu kaldrme zemlje,
noć ispušta iz ruku pjesmu raznesenu poljima daljine,
strah tijela u ledenoj rijeci kola, kamen spušten u
krvotok
u tijelu strah
Tvoj sin samo je nebu dostižan

A. D. 1973.

PROSTOR I VRIJEME

Hvala ti besmrtni prostoru što i smrt u tebi se zbiva
kao sjenka krhkoga raslinja, nastanjuješ se u jutru
i sutonu privida - tvoje orfičko mjesto u ljeskavoj je
tami

Sjene su tvoje na putu beskonačnosti
Ekstaza tvoja u vremenu se otapa kroz vlastitu smrt
i smrt drugih
Dva Feniksa vječnost prinose

A. D. 1973.

ZABORAVLJENI NASLOV

Zaboravljeni u vjetru stabala; još ih prebrojiti ne
smijem

Sjenka slike odudara od nje pa i kad je sukladna sa
stvarnošću prokletstvo nije isto što i proketo!

Jedno ne može dva put biti isto,
makar su i zamke na putu postavljene
Smisao istoga treba prenijeti vječnošću u vječnost!

Uživati u činu kojega svečano priređuju žene!
O bijele božice, noć vaše pjesme vedri dan
– postaje svjetlost.

Svjetlost, neka je moj početak

A nijemi pjevač će lutati, lutati...

A. D. 1973.

SVJETLOST PATNJE

...Ali nema, nema svjetlosti veće od patnje
Na odstojanju neba i zemlje
umirem sa smrću klasja,
koje se grči u zreloom podnevlju,
u kaosu vjetra
što češlja kosti lomne...

A. D. 1973.

UMOR PRED BJELINOM

Kušnja otkrivenja rađa se potom u uzduhu, ovo
stanje:
iznenada kao okrutna sjenka,
nekoć u osvit ranjena dana, nekoć u praskozorju
knjige,
slika je bila
a potom NIŠTA, svjetlost pomračenja

Duh i slika ognjišta u slutnji vremena
Stoljeća umorna mniju pred bijelim danom

A. D. 1973.

TJESKOBA VREMENA

I.

*Plod joj dajte ruku njezinih,
i neka je na vratima hvale djela njezina!*
(Pjesma o vrsnoj ženi; Biblija)

Bludiš kao glazba,
dok u umu sablasna ti buka riše dušu,
nježnost bjeloputu

Zanosnom strijepnjom progone te zvjeri
Brišući nevidljivost s lica pročitane
tjeskobom vremena, gatovima pustih misli
jurišaš ne/prijeporno na prvu pobjedu svoju

Usne ti trepte vinom, jedna kaplja uzdiže se s rose
vidiš maglu zemlje,
Tvorca; ne kročiš u svojoj pobjedi,
rukavcem oborenih slutnji, zamišljen svijetom lutaš
ne diveći se, niti tugujući
što li sve slutiš, dok pišeš pjesme –
nijemost, tajanstvo skriva ti obzor
hoćeš li ustrajati pišući pjesme

II.

U bijedi kavanske samoće, raspletenih kosa,
spuštenih vjeđa udova NADA sviraše glasovir –
pomamnih ruku Beethovenu kroči
Noć se osipaše u svetkovinu glasovira, sve što se
svršava
u jednom trenu – opčinjeno uhom,
odzvanjaše krajolikom pustih obala

Neka se svečano i tužno pomoli Bogu
Neka se svjetlost ozari:
kraj i početak. Počelo vatre – svjetlosti ljudskije od
dana
U sobu vokala i tuge eros se spušta u krik radosti

Sanjivo ozaren sudbinom,
dopusti mi umrijeti pored svjetova vječnih slutnji –
u sukobu riječi drage,
ovijen paučinastom slutnjom igre cijela putovanja,
dopusti mi miran pogled konačnih kaplji zemaljskih
kiša,
u sutonu preludija, igri vješte igračice

Nakon lutanja pjesme, neka ti Riječ utješni konac dā
u cvjetnim poljima juga, putuj srce
željet ćeš početak novi u sablasnoj igri lutanja,
otjelovljenu želju nagonisku
O, neka ti puknu svi konci da postaneš eter beskraj

Početkom A. D. 1974.

Obrazloženje

Listajući ovih dana, iza Velike Gospe A. D. 2017., svoje prastare tekstove, rukopise; stare knjige – naiđoh na nekoliko inačica uvezane prve knjige pjesama koju sam trebao predati u nakladničko poduzeće „Veselin Masleša” u Sarajevu u koje sam se i koncem 1974. godine iz Ljubuškoga (nakon svega nekoliko dana, i iz Zadra) preselio s nakanom studiranja na Filozofskom fakultetu.

Mnoge pjesme, osim što su razasute po tim starim rukopisima, su prvi put objelodanjene u zagrebačkom „Plavom vjesniku” – u rubrici „Doba poezije”, potom „Rođen je pjesnik” od konca 1972. godine pa nadalje, zatim sam koncem 1974. g. objelodanjivao u studentskom listu u Sarajevu „Naši dani” – prvo – pjesništvo, a potom i književne prikaze i recenzije; te u časopisu za (socijalističku) mladež „Lica”, nešto kasnije i u listu „Oslobođenje”, te u „Odjeku”.

Sve te pjesme su recenzirane, pa i cenzurirane – konačna inačica knjige „Svjetlost snovidjela” predana je 1978. g., a bila je i nakana da te godine izađe iz tiska, ali zbog izvanknjiževnih, više nego književnih, razloga knjiga se pojavila 2. svibnja 1980. g. u nakladi „V. Masleše”.

Pjesme su reducirane, dosta racionalizirane i svedene na kraće, moje poimanje svijeta; prva inačica je nosila naslov „Usud (sudbina) početka”; zatim sljedeća, po naslovu jedne pjesme, „Vrijeme u naručju” ..., a tek nakon više razmišljanja odlučio sam se za konačni naslov „Svjetlost snovidjela”.

U prvim inačicama mnogih pjesama (ovdje ih donosim deset) neke od pjesama nisam mogao ni truditi se pronaći; neke od njih, po mom sudu, objelodanjenе u dvotjedniku „Odjek” su i ponajbolje (za to doba stvaranja). U ovih deset pjesama koje ovdje donosim u ovakvoj inačici pjesnički su raspojasane, izraz nije suzdržan, metafora je neposredna, mladalačka. Pustio sam maštu i pero da samo određuje poetiku po mojoj uzburkanoj mladoj krvi..., tek sam neke jezično i leksički dotjerao – a stari sadržaj i stilske figure ostavio – pa ih u ovakvom obliku prvi put objelodanjujem, nakon četrdeset dvije/tri godine.

Osobno, ne vjerujući u njihovu veliku i prevratničku pjesničku vrijednost, stavio sam ih naprijed, a iza njih sam stavio pjesme koje su nastajale nakon četrdeset i više godina – iz čega se mogu isčitati razlike – ali, u ulomcima, i razvojni pjesnički put.

Mislim da je ovih deset pjesama dostatno da se vidi putokaz jedne mlade uzdrhtale i riječju ponesene duše.

Zdravko KORDIĆ

SVEMIR HRASTA

SVEMIR HRASTA

I.

Nakon vremena protoka krvi, uzbiba se prah
prostruji žilama
kao hrastov srh
U prostranstvu cvijeta i zloduha svijeta
prolazi vrijeme
Plazi vrijeme svoj vreli jezik uzbiban ništavilom

Nadahnuće korjenite povijesti
Prostranstva bespuća neobujmljiva s onu stranu –
Isus i Krunoslav
kao mali uzanci posve nevini
u dječjoj prašini
smiju nam se
s kozmičkih putova

Naše kućice neumitno nagnute
na tu stranu
osluškiju tišinu rastvaranja školjki
pa nam morska i nebeska plavet
u nepreglednim gomilama pijeska
premještaju opskurnu kameru zjenice
između vida i nevida,

između biti i ne biti,
između niti i sniti, uslišaj, utišaj srce pa ne znaš
s koje strane tuče

Ima li u njemu krvi,
ili to samo tlak isparava,
ishlapljuje kao proljetni pelud

II.

Nakon pet ljeta izgnanstva
iz vlastita domišta
vraćam se na svoje stranice,
u svoje okove;
kovane povratkom bića,
povratkom žića
u čavao bitka

U teško drvo,
u tešku nosivost svjetlosnoga ozarja

Nakon vremena slutnji, vremena šutnji,
sklapam korice – okvir
kamenice zaranjam u plavet,
u lice,
u bistro oko
u smućeni vid

Oko ljeta, ohola prostranstva
ubijeno vrijeme
dospijeće čekanja,
čekanje prelijevanja
ovostranoga u onostrano

Na vrhu križ

28. travnja A. D. 2013.

III.

Uzeh te u ruke bilješko moje krvi,
sutona i izmaglica,
kada sam klečao
u zoru čednoga ponosa
i u predvečerje vjetrovitih snova

Uzeh te kao teret,
kao zrnce u cipeli
ali ne bijaše teško

Vatra je dogorjela u pepeo
Pepeo je očajno nosio vjetar
u sumrak

Pitanje je kako krhko biće diše
gledajući u duboku,
u daleku prazninu

9. srpnja A. D. 2013.

IV.

Težina dana
pada nam po glavi, pada na
dno oštrog tlocrta u kojega
je urezan križ

Udari glavom

Sunce se rasprskava u ritmu
kopna i voda na zemlji,
u zemlji spušta
se tmina

Lijepa je zemlja i nebo,
more i pijesak
u domovini mojoj

Šapat od straha krasno
ga čujem i sada: stoji tu

u obliku smrti
A magnetska polja
privlače svjetlost i zvuk,
novi osvit se rodi
u ranoj tišini
srce tuče, bije
kao otopljena potkova
ispod kovačeva čekića

Povijest zarasla u hrastovinu,
oni sa sabljama i oni s barikada
među nestvarnim zidovima
pišu povijest vlastitom krvlju novih
sad već nestvarnih gradova

Vjetar je u uho donosio kapi kiše,
smijeh vedrih djevojaka
a hućao je turski imperator

Nema riječi
ljudskoga oprosta od neljudskosti

Jezik je tek u predgovoru
nema čarobnih riječi,
samo je sram strahoban,
ono što me činilo čovjekom
je šutnja oblaka,

šume;
šutnja je umjetničkoga oblika
u bijeloj magli vode i asfodela

Zbivanja su nepredvidiva
krivotvoriti eksperiment je lakše
nego povijest
požar ne možeš krivotvoriti –
njega trebaš gasiti

Djelo je djelo,
ostalo je šutnja
stisnutih zubi
između zapetoga nepca za obje usne
kada se unutarnji plamen oslobađa
i duša više nije tvoj podstanar,
isplivala je na svjetlo naučena
na sve
ali se čudila
mnoštvu koje moli u crkvama

Kamenčići u dječjim patikama
žuljaju malene noge
a ispod jasenova trusa
trebali su biti
u mojoj pjesmi,
u šutnji tamo prenoćiti

Usnuti snom sve do uskrsnuća,
do ponovnog trljanja kostiju,
ponovno će trljati oči kao Orfej i Euridika,
sada u modernoj tlapnji –
očuvanju okoliša
Rođen u katoličkoj obitelji
trpio sam i spoznao spodobe i demone
Ćutio prisutnost anđela –
jedno golemo lebdjenje pred nevidljivim
i nespoznatljivim Bićem

Stojeći na ulazu u kuću
kao čovjek spajao sam u jedno:
čovječnost i božanstvenost – u molitvi

31. srpnja A. D. 2013.

V.

Sam, tuđ i dalek u svemiru
Čestica ništavila, čestica ne/bitka
Tuđ i dalek u vlastitu zviježđu,
okupan sunčevom svjetlošću
Sam, tuđinac na planetu Zemlji
u vlastitoj nepoznanici,
nepoznanik Zemlje

Sam, osuđen u vlastitoj domaji
u obje polutke koje nejednako dišu
Posvemašnji tuđinac u državi koja bi trebala
biti i okvir moga življenja,
samac
u vlastitu zavičajju,
u širem
i u onom užem,
prezren od takozvanih ljudi

Ja im nudim utjehu, nudim im Riječ
a tuđin u mom zavičaju slavljen,
spominjan,
sav od svećeničke hvale –
za umjetnost koju je krvavo naplatio pučkom mukom
–
komunistički bolesnik koji nikada ne može ozdraviti

O, Bože, prosvijetli onoga svećenika,
daj mu duhovni vid,
daj mu razbor

Nimalo uzrujan posvećen misi
i hvali Bogu
sjetih se svojih davnih djetinjih dana
i tih ljudi, koje sretah nakon tridesetak godina

Sam, tuđinac u vlastitoj kući,
tuđinac i samotnik u vlastitu tijelu;
koži,
u vlastitoj krvi

U čemu je život
tolike godine prolazio

Nije bitno što neki ne prepoznaju, pa ni Isusa
nisu prepoznali na mučenju,
na bičevanju,
u trenutku smrti –
a mnogi sumnjivci
nisu vidjeli Uskrsloga Boga
Pomazanika

Za što se život živi i dijeli?
Za bližnjega,
za čovjeka i za Boga –
sve je ostalo pusta prolaznost

2. kolovoza A. D. 2013.

BADNJAK I PROSINAC

Sunce sja,
Badnjak u prosincu,
vrvi kao u badnju
Bože, kako smo Te zaboravili,
zapostavili Bože, kako Tvoje sluge služe Tebi,
tlače ih obične pučke sjene
koje hodaju kao prikaze,
izgubljene, isčašene iz izmaknutoga,
izgubljenoga raja

A raj
i ti svilenkasti dvorci,
grimizni dvorci bahatih komunističkih *voždova*,
tzv. *hrvatskih voždova* –
za koje s/lijepi hrvatski narod
odlazi u maglu, u blato,
u oblake

Oni su nas mučili,
komunizmu učili
danas demo(n)kraciji,
redarstvene postrojbe svagda postrojene
oko tih vjekovjećnih ljudi.

Bože, Ti vidiš njihove zidine
i preko zidina –
njihove duše ne vidiš jer ih nemaju

Hrvati koji ne znaju imati svoju državu,
podsmjehivanjem narodu
čuvaju svoje krvnike umjesto državu

Isuse, ti vidiš one koji u Tvoje ime
dije le Tvoje prečisto i presveto Tijelo i Krv –
povezani s krvnicima –
otkrivaju tko su im bili krvnici –
a danas su braća

24. prosinca A. D. 2013.

UOČI UKRADENOGA BOŽICA A. D. 2013.

Otkrivaju poimenice –
kao da ovi sada im nisu krvnici –
prije svega dva desetljeća,
pa sve do sada Isuse –
Ti vidiš pored i onkraj
biskupijskih dvora,
mramorne dvorce
perjanica ovosvjetskih

Sodoma i Gomora se uvukla
u naše crkve,
ne znaš kada se ispovijedaš –
iznosiš li Bogu svoje tuge, tegobe,
grijehe,
ili pak ideš na informativni razgovor,
kojega bilježe naši udbaši u dossierima, kronikama
Nečovječni ljudi spram vlastita naroda,
vječiti intelektualni mrtvaci,
koji imaju novaca
a hrvatski puk dahće kranjčevićevskim uznemirenjem

Sve je uređeno za vas,
zastupa vas iseljena iscjeljena Hrvatska

koju su ti novopečeni Hrvati – komunisti
odavna pripravili
Tko nam je ukrao Božić,
hrvatska braćo,
tko je zatajio Božić,
njegov duhovni sjaj pretočio
u ništavnost

Tko je u meni već unaprijed ubio
Novorođenoga

Od Gubčeva doba,
kupamo se u gubilištu,
u grobištu
vlastita grijeha
Ubojice vlastita naroda:
čuje se za njima glas

Isuse tisuće godina nevjerstvo uvezano:
vlast, sudstvo, policija
ljudi na koncu napuštaju brod
koji odavno tone
a taj brod zovu Herceg-Bosnom,
ali opstat će Hrvatski narod od Anda do Tihaljine
i bit će
ante murale christianitatis

Hoće li se čuti zov trublje –
hoće li zanimiti krvopije
(političko-mafijaške, poneke svećeničke),
hoćemo li ih prognati iz svojih duša,
iz Zemlje svoje

Tko će nam vratiti ukradeni Božić
Tko će nam vratiti dostojanstveni mir,
dar BOŽIĆA
i kada će biti HRVATSKI USKRS

24./25. prosinca A. D. 2013.

BOŽIĆ, A. D. 2014.

(*Krešimiru Šegi*)

Između kamenih stela,
duboki uzani tlocrt propada
u prahistoriju: Paleontologija

U tlocrtu: cvat rascvao,
primitivnim sredstvima ucrtan!
Ornitologija

Kovačica kovačnica smrti,
između debelih i koščatih
ti i ne bi mogao stati

U prašini humske-hercegovske povijesti
nosiš cvitak za *sritno ditinjestvo* –
vječnu smrt

Borovi rasprostiru hladovinu

Zimi Božićna bura rasplamsava plamenu peć
i u predvorju tmine:

U osvit Božića
ti kušáš grko vino

Tamni vilajet dima
okružio je tvoj okoliš

Ugasli su snovi;
nada svagda tinja,
Iskušavaš međugorsku nebesnu plavet
Božićne orgulje sunčane hridi;
bure

Palim svijeću na tvom grobu –
U grlu mi se slila tišina, Pomislih na trenutak
da smo zamijenili svjetove
a mi smo samo zanijemili
čekamo pred vratima,

Čekamo oluju visokih borova,
u procjepu
i ne čutimo bol ušivena tijela

Stele nisu ratničke,
okolo nas usud suludosti
Croatia anatema
diše na škrge komunističkih ideologa
hercegbosanski Jugoslaveni utopiše je u vode,
potopiše mlade šikare
a nama ostaviše široke pute šutnje,
zavjetne pute bez kraja

Propadanje povijesti u prahistoriju
facilitatora i krivotvoritelja

Usud šutnje. Magleno šumorenje širokoga
hrasta domovine
Popločan put u tuđinu...

Na koncu: izvjesnost

25. prosinca A. D. 2014.

GOVOR VREMENA

Opstojnost vremena kao krvi u kruženju,
izmijenjeno stanje – osobina,
onoga vječitoga sada
a prisjećanje je pogled
unatrag,
snop svjetlosti budućega – onoga stvarnog,
aktualnoga –
otkrivanje je gubitka vremenosmjera
koje gubi istinsku vrijednost –
Istinu samu

Možemo li govoriti o vremenu?
Govoriti o protjecanju rijeka,
možemo li vrijednosti ostvariti,
ostvarnoviti,
obnoviti u vremenu

Zatiranje vrijednosti – ima čin odgovornosti,
tijek realnih
događanja u svijetu,
u svemiru
BITI U VREMENU
odgovoran

Opstojnost vremena u ostvaraju,
u kojemu vrijednosti
ne opstoje
pokazuje pozitivne vrijednosti
tijela, stvari,
ali
to znači biti temeljem –
ograničenosti, obrubljenosti –
u gubljenju konkretnosti,
osobnosti,
biti iskaz,
bitak,
osviješten temeljem idealne biti,
ostvarene vrijednosti –
zatvaranje kruga izlaza,
kruga vremena,
traženje odgovora...

27./28. srpnja A. D. 2014.

TREPERENJE KROZA ZASLON SMRTI

Između mene i mojih mrtvih prijatelja
virtualna zavjesa
kroza zaslon smrti,
privremeno treperenje na vjetru,
u oluji
Prolazimo jedni pored drugih:
prilazimo jedni drugima,
kroz izmišljeni svileni ekran –
pa ne znaš više
tko je s koje strane

Za Boga, o kojim stranama govorimo?

Al' ipak napustiše me najbolji,
trebam li im oprostiti,
iza tamne zavjese koja stvara virtualni život

Hoćemo li uskoro znati
razlikovati te živote?
Kako?

Kada se susrećem sa svojim prijateljima
dadoše mi podršku
da izdržim do posljednjega daha
Duha koji obitava u meni,
svemirom ploveće sonde,
nosi moju krv
Titra lelujava zavjesa,
ziba se svemir
u kaplji jutarnje rose,
u suzi tiho iskliznuloj iz oka

Između mrtvih i živih,
vjetar fjukne i uzdahne,
Bože, što smo učinili
od života
napravili stručak smrti,
potom se smijemo,
smijemo do bola...

14. studenoga A. D. 2014.

OLUJA, 1995.

Kada kažem pjesma, diže se oluja
Kada kažem Domovina mislim na oluju
Olujni boj nad Kninom,
Ostavljam Zvonimirovu lađu,
mislim na povijest –
sjetim se pactae conventae
Uđem u Zvonimirovu lađu, utopim se u povijest

Utopim se u grmljavinu olujnih bitnica,
sjetim se hrvatskih mitnica
Uragan jači od oluje bjesnio je ponad Knina

Svjetlo kojim se ponosim, što dišem Oluju,
dionikom sam olujne povijesti

Hrvatski bojovnik na braniku stoljećima je čekao
kao zapeta strijela! Odape se strijela –
Sijevnule su oči pune suza – radosnica
U vrh glave ubola je vojska poskoka –
u vlastitim njedrima

Bol majki za sinovima okupana pod Velebitom
u slanim suzama Jadrana

ALI, I PONOS DO NEBA
Jeka se čuje do Zagreba, do kraja svijeta
Ponad Krke plavi se nebo!

Stjegonoša Franjo: IMAMO HRVATSKU!
Stvorena je od čelika i suza –
borbom; od tijela Hrvata
VJEČNA NAM HRVATSKA

2. kolovoza A. D. 2015., uoči 20-e obljetnice

SVEMIR PJESME

SVEMIR PJESME

I.

Šutiš. Bio si Riječ kamena,
kamenita – presudna
Muka muke naše
Zrcalo svemira pjesme,
šutnjom otvaraš svemir –
ne otvaraš vrata
vrta mirisna

Nestalna si pjesma,
plamen ugasli,
plodni pepeo
Trulo zrno iz kojega niče život,
ziba se svemir

Jastreb noću leti,
suzna dolina otvara
Edenski vrt
padom jabuke:
krv i sol

uronjeni u zadnji glas pjevice –
ptice umiru pjevajući

Svemir pjesme spava
Muze progone smrtnike,
pjesnike

Sestro vijorne kose – ustani,
uvojci tvoji uvalama pjevaju
Morske škrape i pećine
čuvaju tvoju šutnju
Magdaleno
tanke glasnice tihano pjevaju
pjesmu svemira

Jantarne boje
čuvaju runo
za povratak iskonu
Svemir pjesme iskri

II.

U bjeličastim oblacima pamuka
rađa se tužan dan,
užas nad oceanom
pomorenih riba,
a u šumi borovoj,
do nje perivoj
šutljiva Peruna
liječe ljutim travama

Ubrus bruse vodom i vatrom
lijepe u duši uzbuđenja
Anđela presreću
u pamučnim oblacima

Sunce proviruje kroz oblake,
kroz povijuše,
vrijeme se valja,
prostor vijuga
sve do juga,
sve do juga,
sve do zemlje –
sredozemlje
uronjeno u tišinu svemira

8. travnja A. D. 2017.

KRISTALI GLAZBE

Kristali glazbe frcaju u nebosvod,
poput Nimfinih suza
u smiraj dana

Barok se smije suvremenim
scientifikatorima
Zar je ovdje nekoć,
o Bože: klanjao
Mehmed Fatih Silni,
u svilenoj krinolini
baroka
izrasloj iz plovne haronske rijeke
u svemirski ocean antiknih muka po Sfingi

Zapad je danas uronio u šutnju atrija
besmrtnoga muzeja
sarajevske kapele duha
gdje još Nimfa plače
nad izgubljenim vrelom
a Orfej je presahnuo
kao cvat orhideje –
kamo lutaju naše ideje,
iluzije

Čarobnjaštvo od javorova drveta
ishlapljuje u kozmos,
povezuje sofoklovski tragos
miris paljevine Rima
s dubokim kristalima
kontemplacije

Igrao sam se sa suhim zidnim pločama
čije dveri
otvori mistično otajstvo
duboka mira Bramsovih
isčezlih glasova u nebesni kor

Svjetska noć nad mirom Bosne

23. studenoga A. D. 2014.

SVIJET

Bože što si iskovao rajsku pticu
da pjeva
u mojoj ranjenoj utrobi;
pjeva mojoj ranjenoj utrobi

Što si isklesao orla
s baršunastim očima
i vidokrugom strijele
Što si mu dao brzinu munje
da grabi,
da ugrabi anđeoske pjevice,

nad mojim svodom,
nad modrim svodom
Ukrcao nas u lađe,
posjedao kao ono mnoštvo
o izmigoljila se jegulja
i prijeti poput pijavice,
poput otrovnice,
dok joj sišemo otrovnu krv

Otrovani otvaramo stare podrumce
u kojima grgolji

stoljetno vino iz kamena živca,
iz petne žile žilavke

Liječi nam otrovanu krv, liječi ranjenu utrobu
a vanjske rane
vida nam slano Adriatsko more
Ponad mora murva utonula u suhoću zemlje
Na njezinoj grani poskok se ceri
uskoro uhvaćenoj žrtvi

Svunoća se,
zvijezde obasjaše plavetnilo,
ljeska se njihov odbljesak
u tmini mora
i gore brodovi,
gore tankeri,
Živi ljudi iskaču u neizvjesnost
Roda to mrtvozorno promatra,
pokoji uznemireni galeb
hvata već slanu srdelu
i diže se u sunčanu plavet

Murva je skutrila svoje grane
Poskok zaspao sit u kamenjaru
Jastreb lepetom krila
ponešto još tjera –
stado ovaca

Bijeli jaganjac skriven –
između majki i snažnih očeva

Sijevne pokoja munja
već se jesen sprema,
duboko vidljiva u vinogradima,
u šumskim predjelima

Duboko stišana u duši

29. prosinca A. D. 2014.

VATRA I BORIĆ

VATRA I BORIĆ

Kaplje vatra niz kamene litice,
sliva se u borovu šumu; šumori, romoni vatra,
krčkaju slabašni borići
pod plećima teške, potpaljene vatre

Vatra u duši, iskon,
opstojnost

Pjena mora pretočena u val
prekriva žal
gdje se udobno smjestio
ždral
likujući u nebeskim plavetnim prostranstvima

Tamo u našim koracima
umorna srca –
orlovi suri ključaju
kroz pustoš prirode –
sila između jablana i litica
proviruje lice ljepotice,
sol mudrosti,
vječni pjev
nedopjevanoga vodopada

Nezajažljiva, neizlječiva, neizgovorena riječ

Pad kroz suze proroka,
kroz muke humskih ljubavi
Razasipa i razastire
vatra u polnoć –
svoju nezajažljivost

Proždire muku naše muke
Šutnja
Umukao glas

19. ožujka A. D. 2015., Sv. Josip

VJETAR NA GOLGOTI

Nastade negodovanje:
ljubav i plač
Božanske usne su dotaknule san,
tijelo našega tijela,
pjeva Ofelija
na *Pjanom brodu*

Ljubav cvate u svakom Gospinom vrtu,
krug i pjesnik u vrtnji

Usna u potrazi
za tamnom kupinom
dok je bodež probada

More, pučina, obala drska
rađa plodovima prirode
dok majka
usnu
patničku dolinu Hrvatske

Sumrak se spušta
a dan odmiče
Vrtnja u bolu božanskih ruža

Prometejeva vatra tinja
vjetar joj prijeti
eleuzijske misterije
prorokuju

S bodežom sam stigao na Golgotu
progutati ranu nevremena
ne mogu
padam do slobode ljubavi

Kruh i Vino
kroz žuto klasje pšenice
i crne bobice blatine

Ti već piješ iz Grala
o desnu
u istom redu
Bogu Ocu
u vijeke vjekova

Dolje: ljubav i plač

19. ožujka A. D. 2015., Sv. Josip

GLASNIK

Polnoć je prošla
Glasnik je umro
Utopio se s brodom
Brodolom u zvjezdanoj noći,
Bez domovine bdije i bludi,
potucajući se noću,
duh po crnom
i po bijelom svijetu

Moje tijelo prepoznaje samo sebe kao tuđinca,
stranca
Moje tijelo gladno –
jede samo sebe

Autoimunitet me pretvara u spomenik
Spomenik mi uz zvuk
morskih orgulja i školjki
podižu liječnici
bijedno i bezvoljno
Bez zbiljskoga zaključka

Tonem u brodu svoga tijela,
ono mi dušu okiva
dok oči iskapaju

Marihuana u četrnaest europskih zemalja
ne da
da bolest zemlju jede
i na mnogim drugim kontinentima

Hitam – bez prostora i vremena
duh se razmahao
prostire se ponad kopna,
ponad oceana
u izmaglici vulkana
u vatri
koju je raspirio Prometej
Sizif gurajući kamen
i nikako da se ispne –
memorija me napušta,
prolazi kroz mene
kao vjetri kroz šuplju kuću

Oganj
dogorijeva noć
Bludim noću –
ispijam zapovijedi
grješnih liječnika

Ako me ikada stigne vrijeme,
ako me dotakne dah djevičanstva,
dah vatre,
dah mirisa soli, požar uzdaha i
vrućega ljetnog uzduha,

opipat ću prostor,
posljednji trenutak
podizanja žrtve i žrtvenika

kanabis cvate uzdignuto noću
daleko od mojih snova,
daleko od moje smrti

Blijed istrčim
u sunčano jutro,
pjevaju ptice –
Napinje se mršava koža
Tijelo nosi u rukama

Krv obliva lice, tijelo, usne
Usnuo šapat Prometeja,
ohladilo se vrelo tijelo,
ohladila se crna zemlja
Samo pokoja vrana
i orao suri
u visinama
bdije nad tijelom,
nad duhom,
tik do hladne mjesečine

Glasnik je mrtav

23. lipnja A. D. 2015.

MIRIS MIRTE, SPOKOJ

Pod lipom u dosluhu s mjesečinom
 miris mirte,
 miris lipe
 Ubojica
 Bjeginac bez traga

Sjećanje urezano u sjenu tlocrta

Geometrijski lik, policijska istraga
 dijete mrtvo
 nosi mrtvozornik
 iz nabujale vode

 Nabrujale noći
Jutro nosi miris pijevčeva kukurijekanja

 Još se snebivamo
 somnambulno
 otečeni od nesna
 podizemo ruku –
 dijete
odnijeto na obdukciju

Redukcija radosti života. Žalost. Žal
Minuli sati, teče vrijeme poput
nabujale rijeke,
bujice –
donose svijest, dok još Isusa skidaju s Križa –
stigosmo do četrnaeste postaje

Ubojice ne umiru prirodno
Došli smo u policijsku postaju
kao izvidnici –
a postali smo svjedoci vjere

Slobodno širenje ideja
boravi u zamračenom umu
upali smo u stupicu znanstvene fantazije

Tražeci suho cvijeće za zimske dane,
ostade nam pijesak u rukama,
u očima
Otimači ideja su isplovili
na ocean misli
Njihov brod plovi prokletim vremenom

Bodež i sprave za mučenje
žive kroza povijest,
suha ruža se pretvara u grki pelin,
kako bi se ojačalo tijelo

Pred zidom plača,
u prostoru i vremenu iskovanom
za vječnost

Isus se, nakon što ga položiše –
s križa četrnaeste postaje –
izvuče iz mračne pećine i bijelih plahta

Odjednom nastade tama

Dan se razbistri
Nastade radost

Filozofijske raspre donesoše
načela dioptike,
figure Istine
vidljivoga svijeta

11./12. srpnja A. D. 2015.

ALKEMIJSKI MIRIS TAMJANA

Umjetnost je slika
Slika je fikcija
Alkemijska fikcija
Duhovni pismohran
O blaženi poticaji
Silnice iza nas
Silnice iz nas

Isus Krist
duhovno pitanje,
sudbinski upit izbija iz nas

Iz zemlje pšenično zrno,
malo za kruh slobode,
blagost mistike

Riječ raznolika
Izviješća s oceana: vjetar, oluja

Zavijanje vukova:
znak i simbol prosvjećeni i prosvjetitelj

Poskok u kamenjaru
živi budno
jednim okom otvorenim
prema zbilji

Blagujemo kruh i vino
Umjetnost mistike
Mistična filozofija
Fikcija dosade,
muk uvrjeda

Tajna vjere, tajna ljubavi
Alkemija iz povijesne tmine
dimi
odlazi u nebo
u budućnost

Čovječnost ucrtana otajstvom
Miris tamjana
Riječi

5. kolovoza A. D. 2015.

SIIJAČI CVIJEĆA I GLAZBE

Kroz sisak sijač sije,
kroz sisak, kroz pisak
kaplje prašnjava voda
Prah
i ostalo

Drhti sjeme u ruci sijača,
riječi kroza vjetar
raznose radoznalost:
gorčinu i uzdah
Milje mediterana
Biljem se odziva slutnja,
pomutnja jutra i sumraka

Glasovir i trnje zvukova
Chopin u francjozefinskim odajama,
preludij
prede jezik glazbe
glas vaga tonove
Ritam usporava kaplje vodoskoka

Sjeme zagubljeno u kraju, u beskraju
jekom odzvaja bjelina

jutro doziva povijest, tminu
koja će ponovno stići u
slutnji,
na konju izbezumljene prošlosti
duše
Vjetrovi jutra raznose snove livadama

Valovi uzglavlja raspršuju pijesak
zrnca oceana,
umjesto sjemena biljaka:
izrasta šipražje
trnovito

San se raspršio u metafore, u meteore

Moja duša u vodi, u zraku
ponad vatre,
kroz drvored ulazi u
kuću pjesme
Riječ u jezik
Jezik je simbol sreće

Južni vjetar donosi pjesmu
koja me muči
u duši
kako dovršiti riječ
u vlati trave

Kako unijeti zvijezdu u kuću
od vatre i slova
u zemljanu kuću
kad pjesma ostane pod odjećom,
u utrobi, u srcu
koja kiša može uništiti tu cvatnju,
koji crv može izgristi
sjeme zasijano
titravom svjetlošću
i plavom pučinom
kada galeb pogled svrati,
sunovrati
na čistinu svanuća

18. listopada A. D. 2015.

MORE | GLAZBA

MORE I GLAZBA

More njiše zrnca,
pahuljice pjene
Ponad omorike i smrče,
ponad njih, borovi cvatu
i lastavice se gnijezde

U pupoljku vrta
procvao čisti zrak,
u pupoljku vrta
procvala vatra ruža

U ružinu drvu, sasušena srčika
u njoj miriše duhan, konoplja
za dobar dan

U ogrtaču, vrtom, šeta stranac

Ispod je more
u daljini otoci
a ponad glave
lete nemirne ptice –
u glavi nemirne misli

U glavi jezik
namočen žući,
iz žući; iza žući
progovara nečujno
a glas tutnji:
Eli, Eli lama sabahtani

More i glazba

4. siječnja A. D. 2016.

RIBARI HRVATSKIH DUŠA

Šimun Petar plovi Galilejom
uči loviti ribu
da bi prehranio obitelj;
nahranio mnoštvo
Učitelj ga zovnu
Odazva se zovu
Isplovi pučinom
Napuči mreže
te natovariše dva prepuna čamca

Na to će Učitelju –
idi od mene,
grješan sam čovjek; smrdljivih usta

Mirno Učitelj prozbori –
Bit ćeš *ribar ljudskih duša* –
Šimun Petar, Andrija i Ivan Zebedejev šutke,
bez šuštanja, bez šuma
pođoše za Učiteljem
Šimun Petar je znao da
mu je sve oprošteno
znademo li mi to nakon
više od dva tisućljeća

Plavi se nebo razasuto zvijezdama,
suncem i vrućinom nad Hercegovinom
nakon dva tisućljeća –
usta nam ponovno zadah zahvati
Nismo znali primati oprostjenje

Kleknuh, duboko nagnut
pod sjenom sunca i tame,
ostadoh dugo u tom položaju
unutarnji glas mi reče – idi:
bit ćeš ribar ljudskih duša,
bez pompe, bez grizodušja ustadoh lagano
nakon dulje mračne stanke
počeh razviđati svjetlost
i vidjeh u sebi sirotoga Šimuna Petra,
vidjeh u sebi sve mnoštvo
okupljeno
na Maslinskoj gori,
mnoštvo okupljeno na Podbrdu

Ostani Učitelju, dobro nam je ovdje
izgradit ćemo sjenice do zalaska sunca –
okupat se u vodama svetih hrvatskih rijeka:
Tihaljine i Neretve

I Pavao se javlja Hrvatima –
vi ste Izabrani narod,
puk koji treba napućiti vaše nastambe

od Mostara do Višića,
do Trebižata, do Tihaljine i dalje...

Duvanjskim poljem
Broditi Buškim jezerom,
kao i Genezaretom
u Kristovo doba

Hrašće i duboka bosanska hladovina
uploviše u plodonosn dan

Isus se najednom izgubio
nadosmo ga na putu za Emaus,
nadosmo ga na putu za Petrovu goru,
na putu za Krbavu,
u Zvonimirovoj lađi plovi zrakom,
zemljom, vodom,
sve do Bleiburga

Stigosmo prokrčiti pute,
stigosmo se odmoriti
i uzvikom utišati - TIŠINU!

AMEN!

Odjeknu:

NEKA TAKO BUDE

7. veljače A. D. 2016.

ORGULJE, VJETAR I VINO

Tamno cvijeće potmulo cvate
u prozirnoj magli
staklasti ne/vid sljubljen
s rosnim usnama i planinama

Dok palme ćarlijaju
daškom sredozemlja
usamljena duša
lomi misli guste
nad nama baklje gore
žarulje su izgubile snagu

Grozd vrta se uzdiže
na spuštanje rose mirisne:
proljet u cvatu,
visibabe i okrutni miris jorgovana
pelagonija se uzdiže,
uz pjenu mora, tiha pjesma

Orgulje Hrvatske procvale u nevremenu,
u olujnom bruju bure
tamo se skrila maslina,
bor i smrča
u nadi života,

u pasionskom zatišju
koraca novi život
a duša slijedi Orfejev pjev

Strah se pojavio,
koraca od Mediterana do Atlantika
Nemirni čovjek u nemirnu dobu

Duša teži zavičaju, hridima
omotanim u zelenilo
Doći će novi slap vremena,
nove majčinske ljubavi

Vjetrovi će se mnogi zaustaviti u gorama –
prošaptati krik slobode,
robinje će se osloboditi

Svemir će uzdići Spasiteja

Uskrsnuće lica, stvari
ispod i ponad peluda i algi

I lišajevi u obzorju čistih vrela
a naša žeđ utajena tugom
siromašnom,
hrvatskom radosnicom –
pojilištima našim

Klesanim kamenim napisima
gdje se spleće šuma i vinova loza
u pjesmu vina,
u vrisak mladih dana,
u davna sjećanja

23. ožujka A. D. 2016.

HRVATSKI KONVERTITI

Tamno lišće hrasta i orahova ljuska,
zapljuskuju zapadne sjene
spuštene niz hercegovačke mitske hridi

Zakupljen Humom od kojega sam davno otplovio,
on je u meni
sve dublje i više rastao,
dok me nije prerastao

Od vremena Franje Jukića, Grga Martića;
vremena kreševskih kresiva i klesara,
majstora koji su pravili odbljeske likova

Naši suvremenici – krvnici vlastita naroda

Pučani su u umjetničkoj vazi uzgojili cvijeće,
ponad prozora plavetnilo neba,
lagani povjetarac, lahor –
zibao je tolike godine:

Laži

Zibao je unutar križarskih bosanskih ratova
bune, podvale

tako danas
od Cibalije do Narone
cvatu totalitarni tu(li)pani, tulipani
koji nisu svjesni svoje smrtnosti,
kažu čovjek je jedino svjesno biće
Biće k smrti

Sva druga bića nemaju um,
nemaju graničnik
u svojoj ograničenosti,
po posljednji dan će doći
u lahoru, u vihoru,
na crnom vrancu

Ta smrt pripada nama zajednički –
a da se ona razlikuje,
ti prokleti hrvatski konvertiti
tamne krvi,
još tamnije ćudi
i zloslutne nesreće
zbijaju se u zatvorenom prostoru,
u zatvorenom moru
i kako će umrijeti –
nitko od njih o tomu ne misli

Svatko zasluži svoju smrt,
svojom vlastitošću
ili prkosom i bijednim ponašanjem –

po zovu
vlastitih odrođenih sunarodnika,
koji se slučajno tako zovu

Svatko ima svoju smrt,
ona se događa –

Kako i kada smrt nastupa?

Umrijeti u topolinom listu,
u šumu hrašća –
umrijeti na Golgoti
ili umirati u vlastitoj golgoti
i golgoti vlastitosti –
nije ISTO

8. travnja A. D. 2016.

PETAK, 13. SVIBNJA A. D. 2016.

Dekonstrukcija pjesme. Klimava
klapa pokraj rijeke, ponad rijeke –
stari dim
zadatak je reći istim
ili srodnim riječima
uvijek nešto drugo

Pjesnik rječito šuti. Pomalja se njegova
blijeda paleta
kao u vatrenoj ruci Cesarića
priznati poraz pred ženom

Konstitucija sprovoda
svećenik tiho moli –
san je neizdrživ, neizreciv
Kiša ga popodne prekida
svojim krupnim kapljama,
šuštanjem

Prisjećam se gnostika
kojemu je sve suvišno –
distanciran od
osmijeha, pomno i

polahko se presvlačim,
pripremam za smrt
prije svakoga spavanja

San tvrdokoran
kao surova riječ
dok u vrtu izrasta
bodljikava stabljika ruže
o kojoj je još Rilke pjevao

Konstrukcija smrti

JEZIK RAZASUT NA ČETIRI STRANE SVIJETA

Jezikom lutati drevnim zidinama,
izjutra piti kavu
s malo kofeina. Tužan tragati
na četiri strane svijeta,
na četiri vode

Zatomiti požudu u srcu,
pod kapke očiju
a vjeđama žuditi
budućnost

Budućnost je trajna sjena sadanosti –
u ljubičastom sutonu,
izrasta korijen
i cvat vene

Istrajavam kroz jezik u bezdanu
kojega računalno mogu stvoriti
Izrastam kao živa voda u pijesku

Opustjeli prah, ptice odletjele –
vrijeme je neumitno
i neutješno **nevrijeme**

Na starim galijama
raste sloboda
i kroz samoću koracam,
jezikom za zubima,
s tekstem u ruci

Voda lakokrila izbija kao fontana
na četiri strane svijeta

13. svibnja A. D. 2016.

ZENON I AHILOVA PETA

Crne noći nebom huče
Čarolija zatvara beznađe:
strah

Pljusak kiše, pljusak sunca,
ispira boje noći,
boje straha

Nizbrdice zastoja, Zenone elejski –
statiko neumitna, neupitna
A valovi mora, vremenske mijene –
rađanje vjetra ponad plavetnila
NIŠTA

Opoj mirisa iz rascvale kruške,
daje mirisni plod –
u ustima se otapa

Nebeski gromovnik
na pladanj ti stavlja
dušu

Ne teži, dušo draga za životom besmrtnim...

Vatra je mijena iznutra –
vani ostavlja pustoš
Nema zastoja
O Zenone
i strijela tvoja ubojita
pogađa Ahilovu petu

Mi s bijele pučine gledamo Žrtvenike
a oni nadmoćno putuju visinama

22. lipnja A. D. 2016.

VRIJEME I KRIK

SVETI FRANJO U BIJELOJ GONDOLI

Što ti je bjelina,
kako crno može odjeknuti
u svjetlom ptičjem letu,
kako se prašina može dići
vremenom za olujom,
koja škripi u srcu

Strijele koje su nemoćne,
učvršćuju statiku
stupova vremena
mećavu gravitacije

Dolje ispod nas grad mrtvih duhova
s nama prikazuje
potmulo i nezanimljivo
svoje lice, pokazuje
dob
koju su gavranovi preletjeli
a pijevci izjutra dopjevali

Svjetlost crveno bdije
nad istočnim padinama

i upada u rano jutro odmah
i u večernji tanjur

Sipi gorko rečenica
koju su pojele
ranojesenske smokve
u ptičjem kasu, štiglića, kosova

Prameni repovi konja
razmahaše se livadama,
sahnu sapi

Ljubav iscijedena
kratkim glasom
ograđuje svoj doseg –
krotkim kruhom majka hrani
svoje male ždralove

Na kući bez zidova, prozora, vrata,
nemam komu ostaviti ključ

Objesih ručnik o vjetar koji je zibao grane,
pokorno i besmisleno
razmišljam o svetom Franji,

o prosjaku
koji je
opkoracio cijelo
stoljeće

**Od početka dvadesetoga stoljeća
do početka dvadeset i prvoga
stoljeća bješe to pjesnik* ,**
koji u snu pješači
od Rima do Praga,
pa snagom vodopada pokupi prašinu
s nepostojećega praga osobne kućice
koja se skutрила u nutrini
njegova iskustva,
njegova biljnoga i životinjskoga krvotoka –
koji se ljeska u bijeloj gondoli,
u zrakopraznom smrtnom
prostoru vrtoglavice
i vlastite
ljubavnice

17. kolovoza A. D. 2016.

* Z Herbert

SMISLOVI DAVNE MLADOSTI

O tihe ledine, obješene o sunčev sjaj
rosa se ziba
poput zelenoga mora,
svjetlost razbudi dječaka
iz kome

Ležao je na livadi
nepokretan i nepokoran,
nije mogao do hrastove šume
Šumorio je njegov glas,
njegovo srce iz kojega je
lila sistolna krv
Ubrzo dodoše ljekarnici s morfijem
kako bi spasili
svjetlosni san u mladom životu

Mladić izgovori molitvu

Napije se ledene rose,
napije se vina koje žubori
u hrastovim bačvama

Pojavi se u grimiznoj boji Georg Trakl,
žudeći za morfijem, žudeći za smislom –

nije imao krila
a za njim Antun Branko –
ostadoše posve u sebi,
u sobi u kojoj su glasove ispuštali
Bijahu to mladi smislovi mučnih
uzdaha u svijetu
bez smisla,
besmisla,
očuvali su vlastiti smisao
u cvatu mladosti
zbog čega su izgubili živote

Između slapova i bolnica
gibao se okomito dječji let,
snovi

Sidro
U prsištu se zaglavio čelik
obljubljen optimizmom
sunčev sjaj polagano pada
iza mora
zajedno s galebovim krilom,
s galebovim krikom

U noći
na rosnoj livadi
procvao kukurijek,
procvao mak

Sidro mu umirilo muke,
umirilo grudi

21./22. listopada A. D. 2016.

KRIK VREMENA

Stablo je to nevremena
a što ako vrijeme stalno izmiče korak po korak,
nema kožu – ne može imati vanjske ožiljke;
ne može ga vjetar odnijeti

Kako iskazati vrijeme jezikom –
kad ono nema jezik kao organ
a nema niti jezik kojim se možemo spo/razumjeti –
niti ledeni, niti vjetroviti –
je li vrijeme antimaterija, misaona kategorija,
je li ono kao i čovjek samo
općenita aristotelijanska kategorija –
može li vrijeme napredovati bez prostora;
može li blistavo jutro pozdraviti šume, bjeličaste
oblake
ispod kojih sunce proviruje

Kako to da je onda ono neuhvatljivo –
je li ono duhovno –
zar je duhovno antimaterija izvan prostora,
useli se vrijeme u neki cvat na livadi,
pčela ga pretače u eliksir –
ide li i vrijeme naprijed s tim cvatom

Što se događa s prikrivanjem vremena;
s njegovom prikratom –
možemo li ga tada dosegnuti
Što je vrijeme: lahor, povjetarac, oluj ili božanska
utiha;
bonaca u skutovima adriatskoga mora

Može li vrijeme biti barem šapat;
uštap na nebu,
može li biti silna kočnica u sudaru sa samim
vremenom
Može li biti zasljepljujuća svjetlost u krik u pijevca
u ranu zoru svjetlosnoga snopa

14. kolovoza A. D. 2017.

GOLGOTA U PROCJEPU

Golgota u procjepu, između lubanje i mozga –
smješteno je prostorvrijeme
oporuka anđela:
Hosana u visini

Slap moje rijeke vidim kako blijedi, nestaje
Uršula je žlicom kupila zrnca pijeska,
igrala se ne misleći o vremenu, prostoru –
o biti ili ne biti,
o sniti ili niti –
Uršula je dijete u čiji naramak vrijeme trpa
težinu tereta

Ona ne zna da je brod koji plovi –
ona ne zna da je taj Haron prevozio duše
preko voda, preko mora
Ni mi ne znamo je li prevozio i duh

Još ne znamo što je antimaterija;
što nam filozofija prirode na mostu
premošćuje,
govori li ona o smislu prolaska,
o misli o neuhvatljivosti

Što o tomu sniva vrabac na drvima,
naslaganim za zimu

Ima li morska pjena nadgrobnu ploču

Što Feniks radi s Prometejem na trnju punom ruža –
prijeteći drvima ognjenom vatrom

Što su vidjele Adamove zjene u prijevari Eve!?
Crnilo se napunilo vatrenim vapnom

Magdaleno – u zgusnutoj tvari pojavit će se bijeli dar
–
golub od vapna

„Nešto od zločinačke je strasti”*, Marina Cvjetajeva –
u našoj strijeli,
strjelicaštom prozirnom hladnom pogledu
golgota zapela, zaplela u vremenu!
Prostor zaboravljen

14. kolovoza A. D. 2017.

* Marina Cvjetajeva, „Bazga”

KRIK SMRTI

Prolaznost se spušta niskama stubišta
Na stubištu susretne je vječnost
najednom vječnost se zaustavi nijemo
Zajedničkim susretom s prolaznošću
i prolaznost se stidno zaustavi

U sudaru zaustavljanja pojavljuje se vremenski kod;
memento odzvanja poput glazbe, bestežinske
eteričnosti

Nakon bljeska nebeske svjetlosti
javi se zemljom krik posvemašnjega mraka

U tom sučeljavanju prolaznosti i vječnosti,
nebeske svjetlosti i zemaljskoga mraka
Nastade krik smrti

Posvemašnja šutnja

30. kolovoza A. D. 2017.

EPITAF

Epitaf od oceanske pjene,
u bodljikavom drvu ruže,
iz kojega izbija duhanski
dim starca
zrnice pijeska u pustinji,
u pustolini,
kaplja soli uzbibana oceanom
nosi teret križa

Epitaf
u dnu zemlje,
prosut pepeo
Iz zemlje ćeš nastati, u zemlju ćeš se pretvoriti –
u zemlji ćeš nestati

Pojavit će se svjetlost u dosuđeno vrijeme

30. kolovoza A. D. 2017.

**CROATIA REDIVIVA,
TERRA INCOGNITA**

POSVEĆENO

Iseljenoj domovini, hrvatskim mladim izdancima trećega i četvrtoga naraštaja – dođite u svoje pradomove – u svoju pradomovinu: od Bačke, sjevernoga Srijema, Zemuna, Baranje i Slavonije do rijeke Sutle, do Dragornje preko zagorskih br'ega, preko Bosne, Huma, preko prelijepoga mora i otoka do Dubrovnika, te zaljeva Hrvatskih svetaca (do naše Boke) – do bijeloga Perasta – tu je vaša Domovina, tu sagradite DOM!

Zdravko KORDIĆ

DOMOVINA

Podosmo zamršenim putom u suton, prije cika zore, pomalo nepoznatim brdskim stazama! Zima je. Snijeg je zameo pute, snalazili smo se sa svjetiljkama – čuvajući nedogorjelo ulje za nezgode u već nepoznatu prostor.

Zamahujući svjetiljkama razdanjivali smo i širili vlastite pute. Odjednom ispred nas u zametenoj bje-
lini zamijetismo nešto; bilo je crne boje – ili nam se
pričinjalo: pomičući se dalje vidjesmo ukočeno zam-
mrzlo tijelo dječaka. Nepomično. Uočismo da ne daje
znake života.

Na trenutak zanijemismo. Nitko ne pozna toga dje-
čaka.

Zora, usput, počinje razdanjivati noć. Noć je vedra
i prohladna.

Ubrzo stigoše mrtvozornici, odnesoše tijelo dječaka
u nepoznatom pravcu. Nama se sunce osmjehnu svo-
jim ranim jutarnjim zrakama. Pribrasmemo se.

Pozdravismo zoru; pozdravismo izlazak sunca.

Popesmo se na vrh brdašca. Gle čuda! Strana prema
zapadu ne bijaše snjegovita. Počesmo se spuštati niz
brdo uzanom šumskom stazom koja je išla uz, meni
poznati, potok. Potok je narastao, ubrzao je svoj tijek;
survava se prema dolini, prema ušću, prema koncu.

Zastadosmo: šutke. Nijemo se pogledasmo. Razu-
mjesmo se pogledima, bez ijedne riječi smo razmišlja-

li o tomu prijelazu; prijelazu preko brdašca – još više smo razmišljali o toj tankoj niti između života i smrti. Zaboga: je li život dio smrti; ili je smrt dio života?

Razmišljao sam o koegzistenciji, ne u tako oštrim aporijama. Iako nas je zbilja netom zapljusnula tim dimenzijama.

Razmišljao sam o usudu dječaka, o mrtvozornicima; o njihovoj profesionalnoj ravnodušnosti.

Idući naprijed, razmišljao sam o toj novoj zori koja nas je zapljusnula svjetlošću, o puteljku i potoku koji je vodio sada u meni već posve poznatu ravnicu – tu se on ulijeva u rijeku koja teče srcem moga zavičaja i posred mojeg srca – koja preskače i poskače poput tigrice. Posred mojeg srca!

Rijeka se naprosto gubi pod zemljom da bi se pojavila u mojem selu – i dijeli ga sredinom; malo ubrza, zatim uspori; popne se ravnicom pa pravi veličanstvene vodoskoke: mi je sada pratimo automobilom; negdje nam izmigolji, pa je opet dohvatimo pogledom.

Zastanemo: i dah nam zastane kod vodopada Koćuša, posebice kod vodopada Kravica – ne odolijevamo toj svježini u prohladnom zimskom danu – tom blistavom sjaju kapljica, toj snazi vode koja se obara, survava u bezdan i opet poteče sve do svojega ušća u Neretvu.

Neretva dijeli moj širi zavičaj, čini njegove dvije polovice – Zahumlje i Hum su ta povijest, duga i teška koju rijeka pamti kao bilo srca hrvatskoga puka. Ta sveta hrvatska rijeka jadranskoga sliva čini sveto hrvatsko trojstvo s rijekama Vrbasom i Bosnom.

Te rijeke ušutkane tutnjem bizantskih i otomanskih osvajača! Njih pamti sredovječna Bosna i Hum. Pamti

ih najsvetija hrvatska žena među svojim pukom – kraljica Katarina rođena u kraljevskom Blagaju; Hercegovakći i ponosna kraljica Bosne za kojom se nakon pada Bosne i danas poslije pet i pol stoljeća nosi crnina.

Crni izdajnici hrvatskoga naroda danas slave te davne osvajače, a jedni i drugi, naši potomci, izdajnici vjere rado bi zatrli i hrvatsko ime diljem Bosne, diljem Huma.

Hrvatska mladeži: zapamti što je sveti hrvatski gral kojim teku Bosna, Vrbas i Neretva. Svratite u Vrhbosnu i Hum – u vaš korijen: iskon i praskozorje. Bez mržnje i osvete – zapamtite sveto hrvatsko trojstvo koje teče Bosnom, Vrbasom i Neretvom!

Zapamtite Drinu i Dunav – Orijent i Okcident! Zapamtite što je za nas Zapad danas! ZA - PAD!

Mostar, 20./21. siječnja A. D. 2019.

CROATIA REDIVIVA; CROATIA RECIDIVA

Marija majka Neba i Zemlje. Marija majka Srebrenice -
Ana, Marija, Angela
tisuću tri stotine pedeset i drugoga ljeta Gospodnjega
U crkvi Uznesenja Blažene Divoce Marije,
u Srebrenici – katolkinje hrvatskoga plemena,
plemenitoga kralja Tvrtka I.

Hatidža majka Croatia redivive
i u Selca na otok doplovila
e da bi s perzijskom diplomacijom
stigla u Teheran, a nama iz Teherana;
Pakistana neznanim putima
stižu neznani gosti koji hoće Tu biti domaćini
a neki BARUNI jezuiti ih dočekuju
i Pavao iz Damaska se vraća i obraća
braćo: neka mi netko do/kaže da Krabat
ne dolazi iz Perzije
u bijelu Hrvatsku, u Crvenu Hrvatsku
(danas postidjelu od tuđina) –
pa dalje do Sirmiuma, preko Cibalije, Murse do
Salone; Raguse o čemu
svjedoči romanski pop Dukljanin
To nam danajske darove donose ploveći liječnici
poklisari

Tako je nanovo pored ljubljene Munire –
od Hrvata obljubljene,
otplovila u jadransku plavet i Hatidža današnja majka
Srebrenice
i majka uskrsle Hrvatske; povratkom u prošlost
i tako je proslavljeno rođenje djeteta ISUSA
s fratrom nakon tri stoljeća njegova izgnanstva
iz franjevačke
i katoličke Srebrenice
Ecclesia - tragovi Crkve i samostana
Uznesenja Blažene Dvice Marije,
O Bosno Srebrena, utrnuše zvona stoljećima...
Ljeta Gospodnjega tisuću devet stotina devedeset i
prvoga, ugleda svjetlo
kapelica svete Marije na tragovima spomenute
Crkve i samostana,
nakon sedam stotina i dvadeset ljeta

Dubrovčani gradili pute; dubrovačke kuće u
Bosanskoj vikariji,
s franjevačkom subraćom i Srebreničanima trgovali
srebrom i solju

Nakon brojnih gvardijana, Srebrenički samostan
napustiše
fratri sredinom šesnaestoga stoljeća i Dubrovčani
napustiše Srebrenicu
koja postade izolirani otok

A samostan „zbog islamske nesnošljivosti, najbjedniji i
u njemu žive samo trojica
franjevaca” (dr. fra A. Zirdum)...
Najbjedniji da ga već stoljećima nema – a jednu župu:
Zvornik-Srebrenicu
vodi fra Joso s neznatnim brojem vjernika

Jesu li kada majke Srebrenice i majke Croatia
redivive – bilo kada i bilo gdje zapalile svijeće za svoje
pramajke: Anu, Mariju, Angelu ...
Jesu li se kada sjetile Crkve i samostana
Uznesenja Blažene Dvice Marije,
jer pronesoše svjetlo Srebrenice i Bosne Argentine
dijem adriatske plaveti
O CROATIA RECIDIVO sarajevskih poetskih magli
a na poklisarskom putu izdižu se magle sve do
Teherana i
zastiru ruže Isfahana

4. listopada A. D. 2019.

DOMOVINA

(*Andriji*)

More je moje bilo; more prapočelo
Studen zrak je usud
Ozemlje svjetla, ozemlje tmine –
gospodine sudac: voljeo sam i volim svoju Zemlju
i kad je uništena; ona ostaje u meni,
ostaje pri meni –
p/ostaje usud
moje iscijeđene zelenkaste krvi

Isplači se dušo moja,
uskoro dolazi plamteća vatra,
dolazi vatra po zemlji Hrvata
a more biva sve dalje

Rijeke se susreću u sumrak,
Usud je moje zemlje: feniks,
ti ćeš ga doživjeti a ja ne!
Premda će ti tvoja zemlja
oploditi tvoju oholost
ne ćeš biti sretan;
ne ćeš voljeti ni zemlju, ni zrak hrvatski –
tek plavetnilo prodanoga mora

vraća se majčici,
proljetnoj zelenoj zemljici

i ta crvena krv kao kocka
na obolu heraldike

Svjetlucavi golub u mirnoj pjesmi,
zimski kos dolazi u rano proljeće
Vrijeme je buđenja
Tek snovi i more naše
kojega mirno nadlijeće galeb
i kojim plovi nečujna glazba i valovi
Note padaju u prašinu
Ja bit ću u lijesu, sine moj
a izlistat će Domovina
kroz bure i oluje

Divlja ljubav će se pripitomiti
u vatri i tirkizu
izrast će stameno drvo
Izlistati svoje deblo i grane raširiti
u Domovinu stamenih dveri

Mostar, 10. lipnja A. D. 2019.

IZ ZEMLJE NIČU NAJLJEPŠE BOJE DOMOVINE

Iz blata, iz zemlje, iz krvi
niče najljepše cvijeće,
niču najljepše boje Domovine
Iz praskozorja zavičaja,
u bogatoj rosi ptičjega jezika
procvala proljeća;
u rosi jezika hrvatskoga, jezika Domovine,
u dalekim krajevima
odjekuje riječ najmilija

Vrišti: vratit se hoće svojemu korijenu,
svom iskonu,
dok u svitanje
nestaje ulja u našoj lanterni,
zebnja zatitra zavičajem

Kosti razbucane i razbacane diljem planeta
vrište za pravdom:
hoteći živo srce u krvi iščupati,
kao nekoć na KRIŽ se uspeti,
u blagim bojama zavičaja krvlju
posuta posvema:
naći smiraj u krvavoj boji zavičajne zemlje,

u blatu iz kojega sve u proljeće niče
i vrišti
stremeći nebeskom plavetnilu

Mostar, 26. ožujka A. D. 2019.

NEBO NAD OCEANOM

Kroz razbijeni prozor izviruje nebo
Kroz razvaljeni prozor vide se sve zvijezde:
plaveti i aveti

Samo zemlju izmaknutu u statiku,
uz fiziku i matematiku...
Možeš udahnuti svjež zrak, fizikalni mrak
Crnu svemirsku rupu
i nju vidiš iz skrovitoga sna; iz nevida

Evo sokola koji će ti pokazati tvoju statiku
u Nebu čiji je dio i Zemlja
Sokol je zaboravio tvoju adresu

Ti si izbjeglica opasno nagnuta u ocean,
nad mračnu rupu
Množiš se bez priprave, bez posebnih znakova,
zamkova
putova i uspona u očaj

Atmosfera je nabijena kao šipak zrnem
koji će svakoga trena eksplodirati
Prozor smo razbili kako bi provirili u svemir,

putujući Zemljom zaboravimo zemaljsko obitavalište
u kozmosu

Stuštili smo se uz lampice beskraj –
sve se nalaze u konačnosti
(ne izračunah)
prostranstva i vremena
Zdrobljeno vrijeme začudi glavu pričvršćenu rukama

Mostar, 12. prosinca A.D. 2018.

Dva Baruna u dva rasčovječena vremena, u kasnu
sumračnu uru Europe
Jedan Franjo hrvatski europejac, branitelj kršćanstva
od osmanlija i
europski Hrvat na braniku Domovine
Drugi Tvrtko isusovac s prisegom Družbe za vjernost
službe Kristu -
humanitarac, samaritanac, vječno tvrdoglav za razliku
od Samarićanina revnoga službi Učitelja
Tvrtko uvodi u kršćansku Hrvatsku sve one koji se
zgražaju na pomisao o Križu; zgražaju se na učenje i
viđenje Krista - gaze i pljuju po njemu po tko zna koji
put ...
Njihovi istovjernici kroz Bosnu ih guraju u hrvatske
krajeve... kako bi im ostalo što manje prostora, kako
bi
se gušili k'o ribe na suhom - ti katolici Hrvati
Srednja je Europa zasićena parole „mi to možemo” –
koje se poodavna već odrekla i njezina auktorica, koja
ponovno pro/gleda kao nekoć kada je „multi-kulti
bilo odveć mrtvo”... sjećamo se i sada te starostavne
izreke...
Digoše se ograde; specijalci, vojska u Sloveniji,

Mađarskoj, Austriji ... pa i Bavarska, zlu ne trebalo
podiže barikade spram Austrije – za svaki slučaj –
jer slučaja je na pretek u vascijeloj nekoć kršćanskoj
Europi ...

A budućnost Hrvata – preko pola milijuna ih se
razmililo, raselilo diljem Europe i svijeta ... pa od
Punta Arenasa do Qebecka i Stockholma – kao radišni
kršćani integrirale se u ta društva - za samo zadnje
desetljeće

Nama Danajci donose darove u bezimenim, posve
nepoznatim bezličnim osobama s Istoka i Juga –
koji nisu nikada ništa radili i jedina im je ljubav:
mržnja

prema Kristu i prema Križu

Ne osudi ni Rim, ni Europa zlodjela na Armencima,
na

Marunitima, na Koptima, zlodjela na starim izvornim
kršćanima Kristovim sljedbenicima...

Ne osudi Tvrtko isusovac nestanak kršćana i
kršćanskih crkava na tolikim prostranstvima Istoka –
istrjebljenje kršćana – pa donose nam nove križarske
vojne u srce Domovine, u srce Europe; ne što bismo
to više htjeli – već ćemo se već jednom morati početi
braniti od nametnutoga jarma bezimenih,
nepoznatih,

nepozvanih i neprilagodljivih osoba ...

Ne stade Tvrtko Kristov sljedbenik, ni bivša kršćanska

Europa uz Pakistanku koja se htjede vode napiti ... da
ne bi skapala... ne stade gotovo nitko uz porotu koja
ju oslobodi... nitko; naspram svjetine koja vikaše:
Objesiti, Raspeti... Nešto nam ovo poznato zvuči...
Tvrtko, koji nas učiš: Isus reče – tko izgubi život radi
mene, baštinit će život vječni...

Hoćeš li donijeti obrat ovih Kristomrzaca, vjerujemo
li ti – hoće li se oni integrirati ... a svi mi imamo srca
koja žele kucati pravedno... Uvukla se u naša srca
sumnja da je među tim u vučjacima smještenim,
mnogo terorista; islamista...

Kako to utišati, ta mi smo samo slika Božja... kako
zadržati ostatke ostataka kršćana u kršćanskim
vrelima, u Isusovoj zemlji: bilo na putu za Damask, ili
na putu za Emaus, na putu za Berlin...

Zbogom Europo kakva si u kršćanskom duhu bila...
treba nam Istina

JA SAM PUT, ISTINA I ŽIVOT

Mostar, 15. prosinca A. D. 2019.

BOŽIĆ ŠERIF MUBAREK OLSUN*

Nikakova znaka,
nikakve oznake raskola
Istoka i Zapada
Sva masa ovoga svijeta
podvila rep,
napravila čep
na bivšem Lenjinovu šetalištu
Danas šetalište Nikole Šubića Zrinjskoga,
u austrijskom graditeljskom Mostaru,
čudovišta

Božić šerif mubarek olsun;
muslimanske zimske kućice na tom šetalištu
Neka nepoznata glazba – od Božića ništa
Sretoh jednu ozbiljnu katolkinju,
lice u križu, prepoznatljivi križ na licu

Prije rata Lenjin je stvorio uravnilovku

Ispred bivšega ureda bivšega takozvanoga hrvatskoga
člana Predsjedništva BiH
U hodu nepoznata lica, dimije i ina odjeća
a Božić je i sveti Stjepan Prvomučenik

Prodao ulicu, prodao svjetlo gradonačelnik Posušak
– kao vjernim pomagač
prodao Božić
da tami s Istoka gori svjetlo
U Mostar se sjatio sav jaram
s brda, brjegova i dolova: sa Zapada, s Istoka –
Pakistanci; Sirijci, Iranci ...
Kao nekoć u starostavno **vreme hercega Stipana**
pade šaptom hrvatska prijestolnica cijele Herceg-
Bosne

Stisli se Hrvati šutke,
umjesto da vrisnu na kolovođe – vlastite adute
koji ih dovedoše u mrak
i dovedoše ih pred nestanak
Posušak, sluganstvu vičan
napravi Islamabad
(a od jugokomunista samo bezbožna družba osta
vjerna svojoj ideji)

Dvije civilizacije: jedna divlja; nomadska osvaja svijet
kao cvijet po cvijet
Druga nije ni stasala, u začetcima oduzeta joj svjetlost
pa p/luta u vlastitoj tmini
Oduzeta radost Božića i ona bješe poklonjena
bezobzirnom šerijatu
Božić šerif mubarek olsun

Unatoč tomu: „Poslije ćemo te povesti u dvorište,
noseći
ispred nas tvoje aureole žar.” (N. Šop)
„O ako me upitaš, dok naše staro kljuse
bude plašila kraj puta šaš,
– Koja je ovo zemlja? Kazat ću: O Isuse,
pa to je **Hercegovina**, ti to znaš.”* (N. Šop)

NEKA JE PLEMENIT I BLAGOSLOVLJEN BOŽIĆ
NEKA JE RADOSNO ROĐENJE DJETETA ISUSA

Mostar, 26./27. prosinca A. D. 2019.

- Gotovo pa star i bolestan čovjek, nikada ovo u Mostaru nisam doživio, išlo se na blagdane čestitati, a ne na ulici provocirati svetinje drugih; kad vidjeh ovo: gorko zaplakah
- Umjesto Bosna – stoji: Hercegovina

DAROVI ŽIVOTA

Kroz sva doba prolazim
s plijenom nevidljivim;
darovima kruha i vina

Ponovno ljubav – udiše mladost,
ona se sjeća sjedinjenja
kroz koji se kozmos njiše
i sretne suze
briše

Iz ničega život začet –
ne materija

Dvostrukost duha spojena u jedno
i sijevnu nešto,
kroza sva doba sam prošao
Uskladio kod; šumor cvjetova,
glasno zibanje mora

Maslina, suhozid i stara loza
darovi Neba,
darovi Duha;
kaplje krvi i zvuk zvonika
slivaju se u glazbu svemira

kroz jednu oplodnju,
lahori vjetar

U čamcu se riba ljeska

Težak i vruć zrak skida s očiju mrak

Odjednom zazelene polja,
klizi kap po kap znoja
Rađa se život i novi dan
iz mraka, ispod bora,
ispod hrasta

Svježa ljubav otplovila
iz plaveti u suton;
u uton, u mirisnu kišu jeseni

Mjesečina rasprostrta ispod granja
čeka zastiranje sjene
kroza zimsku dob, kroz crnu zemlju
cijedila se tamna krv
u proljeća, ljeta, jeseni i zime

Ostala je opomena mladosti
i zrelost na pladnju izdiše

Zatvorim vrata u plavo jutro,
u žuto podne, u tminu večeri
I kada sam propjevao,
htjeo biti slavuj –
proplaka duša moja...
Suze se umočiče u sveti gral

Mostar, 30. studenoga A. D. 2019.

DEUS CARITAS EST

Ljubav spaja
Nomos i Logos
Mišljenje je nužnost
Neumitnost kozmičkoga gibanja
Sudbina uskrsava ljudskom dušom
uronjenom u Duh
Ponad oblaka izdiže se božansko mišljenje
Nužnost mišljenja u opstojećem gibanju,
izdiže se do nebivanja ...

Slika svijeta u dobu pred nama
je svjetonazor ponad nas
u građenju svijeta ne/bitka
Vizija svijeta u opomeni

Osamljeni zakutci u zbijenom prostoru
Logos u slavljenju života
Podizanje jezika kao neumitnoga pjeva
Podizanje jezika kao neumitnoga tijeka,
kao neupitnoga Tijela, Riječi,
kruženje poesisa u kozmosu

Vizije ljubavi kroz blizinu smrti,
ideal poezije

Svrhovite arkadijske noći,
noći čežnje upaljene svjetiljkom

Širi se ideal duboko u povijest
upaljen logosnom vatrom:

Deus caritas est

je nužnost dužnosti

Mostar, 16. lipnja A. D. 2019.

ZIMSKI ANGELUS

Što bješe s pješčanom kulom u pješčanoj uri
Sruši se: Babilon, Jeruzalem, Aleksandrija,
Atena, Rim

Isprati grlo: lijepo je pronaći gral,
Adonis, Oziris
Vrijeme je ne/mjerljivo
Suhe oluje udaraju o brda
Ni vode; ni vrela, ni potoka –
ni protoka
A žeđa mornar u planini

Kralj ribara na putu u Emaus
Suton je
Svjetlost svijeće leluja
pod oblacima a kiše nema

Između nestajanja i života
u meni izrasta vrelo
i nikako da izbije
na svjetlo dana

Zvone zvona čiji zvuk juri
južnjačkom stranom

a pjena prekrila krmu
Vratismo se svojoj gajeti i mreži;
školjkama, obalama putujućega mora

Bacišmo galebovima ostatke osušene oskoruše
Plač je dopirao vjetrom
Nošen u nepoznatom pravcu

Glasovita duša, napose odvaja povijest
Pjevajte Atenjani: čekat ćemo izvjesno –
potpaljenu budućnost
Graditelji kula duboko u kopnu
kopaju, tražeći Sfingu Zapada;
izgubljeni sveti Gral

Od života – uz mene prione klas žita;
kukuruzni stog – majko moja
iznova tonem kao lađa;
kao vihor se uzdižem
Propade Kronos; Jeruzalem se uzdiže
a uzdiše srušeni hram

Nemilosrdno vrišti težnja čovjekova, kao što dan
daždi
nakon neprospavane noći

Harač i kob neumitno dolaze
nakon nepoznata vremena i mrkline –

javlja se u mrtvoj ljubavi,
u vremenu mrtvom
mukli zvuk predvečerja
tone u zimski Angelus

**Mostar, 24. prosinca A.D.2019. u 1.37 sati
(Badnjak)**

SNOVITO PUTOVANJE DOMOVINOM

Plovim niz korito rijeke, šire se njezine obale
Rijeka u meni nabujala, bruji poput žamora
mladih ljubavnica

Procvao jorgovan u vrtu sunca;
sunce kroz sumrak ponavlja svoju igru
i ona se ljeska nad vodama humskim;
u travkama spasonosnim: vrijesak i kadulja
mirišu ispred nas; mirišu u srcu

U vrtu zasađena sjemena iz naših ruku, izbijaju
plodovi,
izbijaju u srcu; u krvi ruže
Glasnik gori od ruže i plača,
povijest pored nas prolazi, teče
kao krv žilama;
gradovi naši gore
Gore majko k'o lomače
i vjetar raznosi pepeo i dušu našu,
skrivenu od jave; snenu

Ptica se nadvila u lijetu ponad mora adriatskoga;
rijeka neumitno teče do sustajanja

U blijedom opkoracaju, u zvonu
crkvenih zvona, odjekuje moj grijeh;
okupan u plivajućim suzama,
u urbanim plodovima zavičaja,
u mucima naših ruku;
isprepletena, šibljem, košarica
Narančin cvat i šipak se dodiruju

Djevojke u ruzmarinu okupane; ocvale grudi
i nabubrjele dojke
zibaju lijepe trenutke mladosti
Zvezdano nebo rasprostrto u mojoj sobi,
u vrtu posađena mudrost
i skućeno joj je; gdje se rasprostrti,
bježi k jugu; k pradaвної bajci

Kako su naši pretci preživljavali,
davno zaboravljena vremena
Procvala moja pjesma u sjenci žudnje
gdje vihor započinje svoju opasnu igru:
neponovljivu putanju

Ponad nas tamni nebeski vrtovi,
neponovljivo padanje zvijezda
u sumraku koji dolazi; ne iz čula, ne iz vidokruga,
već kemijom atmosfere
Dolazi nam krik u susret, kroz

našu sobu samoće – iz njega ćemo brati plodove
našega žrtvovanja
ljubav će rascvasti u sve dane svijeta

U svečanom tonu izranja jug u proljeće rascvaio;
sušom ranjen a žuljevi naših milih rascvali;
oni gledaju u Nebo, probuđeni igrom života i smrti
U kamenu miris kadulje se širi,
daje smiraj ćutilima i duši

Smiraj duši koja ponovno stječe moć govora,
doživlje sunce, more i kišu;
doživlje proljet u drhtavom ogoljelom ljubavnu
zanosu
juga
U nosnicama miriše jug; nosim ga putujući
domovinom i svijetom
Riječi posijana u krvi, uzimam za pravo govoriti
u tvoje ime –
posijati tvoje *sime* u grlu zanijemjelom
ljubavnim uzbuđenjem,
iz praznog i pustoga prostora, pijesak nas zasipa,
oči nam zatvara a nismo slijepci
Ovu pjesmu posvećujem obalama izgubljenim u
blještavilu
koje nas zasljepljuju –
zavičaju kojega nosimo u srcu,

posvećujemo Riječima prinesenim Bogu,
zavjetnu šutnju
Lijer natapa naše duše; Bog nas voli
i svoje vječne darove spušta u duh,
mladu svjetlost, riječi i munje tek nastale,
od ljudskoga ostade nam putovanje
koje se rađa,
na koje ni smrt nema odgovora

Mostar, 13. travnja A. D. 2020.

IZ TAMNE KRVİ

Iz gustiša tamne krvi
izviruju cvjetovi, zelene alge
nježno se njiše toranj katedrale
Ona lagano izvire u praskozorje
uz svjetlosni prasak sunca,
uz hladnu zimu;
uz opustjelu njivu

Uokolo voda prska
katedrala s mističnim aureolama
lišaja i mahovine
U njoj je srce uzbibano,
u njoj je srce uzidano

Iz nje se hladna krv
pretvara u vrelinu usklika,
na njoj je ostao krik galeba
U mističnoj utrobi
treperi svjetlost i zvuk orgulja
okupan u kaležu vina – krvi

Poput svih uzvisina –
ispod –

podastire se ponor
u njemu su utemeljane kosti –
kruti temelj zbilje
nadzemne kamenosti

Prskaju alge, bakterije se šire
Pluton pluta po površini
Vrabac mi slazi na rame
da odmori lelujave kosti
u svjetlosnoj igri
sunca i bridova katedrale

Mostar, 30. studenoga A. D. 2018.

KAPLJA KOJA ODLAZI U RANU

Odlaziš kao kaplja s vočke
u ranu zoru, u sunčano jutro
Kroz mjesečinu snovi narastaju
iz mora,
iz genealogije Muke i krvi
Blaga polja daruju dašak vjetra
i ploda – kroz tišinu zemlje

Lice u znoju kamena isklesano
Lice tišine, lice mračne dubljine
zôrā, zova. Glas ptica. Pjesma šûma.
Slobodni pad jabuke
Dijete na pragu života
u mukloj kući,
igra se u dvorištu zore
Penje se na maleni brežuljak
Gleda nas orao iz visina
A žena na pragu čeka u svilenom jutro;
miriše agava

Kaktus na povjetarcu njiše svoju bol
Hrid i neutažena zatvorenost
Primiš li tišinu ispod kože,

izbit će riječi i vjetar niotkud,
u zoru ranu – u RANU tajanstvenu
poput hrapava glasa,
poput šutljive zemlje,
rosnoga ploda
u kupini očiju
razastrt će se blagost i patnja

U krvi slutimo smrt,
u krvi zibamo, nosimo smrt
kao ruža cvijet;
kao neumrlo jezero
dječje krugove na vodi
Kaplja koja odlazi na ranu -
ispire je

Mostar, 2. veljače A. D. 2020.

NEVIDLJIVA PATNJA, IZDIZANJE U NEBO

Biva ponor sve veći,
pomor,
raspadanje
Sve vidljivo i čulno je patnja i smrtnost
Patnja koja je nevidljiva
a tako djelotvorna – pročišćava
Naše žudnje
su uzrok patnje
Lišiti se žudnji,
poći stazom vlastita plamena
i plemenitom mišlju dozrjeti
za skorbu berbu

Leći u jednadžbi života i smrti
Fregeovu i Booleovu logiku – al/gebru:
Russellove „Principia mathematica” –
graditeljstvo katedrala
Prelaziti u metafiziku teologije

Božji plan ostaviti Bogu

Novu analogiju vatre
prepustiti izgaranju
gdje se dim
magličasto
izdiže u Nebo

18./19. veljače A. D. 2019.

ZORA I SUTON PROLJEĆA

Došla zora proljeća, zamutila vodu;
zamutila dah, otopila sleđenu krv;
otopila ledene sante zimskoga sna
Čuje se glas pucketanja; iz tamnoga kutka
izbija TVOJA snaga;
iz srca poteče potok bistar, diše životom
otopljene krvi u proljetnom dobu
Tišina u skutu,
blijedo lice prekrila je iznenadna svjetlost

Stisnuta usna spremna na potop,
na život u ponoru sjenki,
propupalo cvijeće
u zelenilo polumračnoga predvečerja
iz sjene zaustavljene
u točci stjenke,
zora i suton
kroz stres zemlje;
kroza strjemljenje oblaka – u očekivanju

Glas fontane u srcu
Prigušena svjetlost u očima;
sjena se razvedrava u nama

Čuje se teški bat – i grči
bistrinu pogleda
Bez sjaja očiju,
prolazi smrt
u groznici travnja

Mostar, 2. veljače A. D. 2020.

OKRUGLINA VATRE

Pjevajući u krik, pjevajući krik
pobjeđujem samoga sebe; plamen uljanice dogorijeva,
fitilj odašilja odbljesak ravno u oči,
posljednje svjetlo bježi s brijega
vraća se u utrobu, na svršetku (zaboravljene) svijeće
vlastito lice žari –
dlanom se razbija dah,
razbija oštri brid leda,
kozmičke sante u grlu poput knedla,
poput komete pred kojom bježiš
prećacem u bespuće
vatre vlastita labirinta,
udaraš u zid samice
tuđ i stran tvomu duhu,
pretvaraš čekaonice u sanatorije,
podizeš ruke Gospodinu,
svetkovina mise a ti plačeš, plačeš izdašno
na mojim grudima
škripi bol
i plač probudi plavi val Jadrana,
probudi jastuk vlažan od tuge i suza
u tragičnom cvatu latica juga

Tuđina nade, tuđa vjera i nesretni Juda
na kojega svednevice mislim: prorok kojega se nitko
ne sjeti
razapeti na križ! Objesi se!
Razvedena jezika, ništa ih ne priječi da pjevajući u
kriku,
pjevajući kriku utrobe vlastita naroda;
probiju čela,
probdiju krikove gladnih utroba

Ništa ih ne sprječava do vlastite vatrene Smrti

Mostar, 21. listopada A. D. 2018.

PJESMA I NOĆ

RAZ/GOVOR

Mišljenje je sputano jezikom,
slučajem igre – oblika oblutaka,
oblačka prirode i neba na jeziku
u začaranom krugu magije,
u prstenu tehnike
Biće uporno razmišlja o samoubojstvu

U dosadi opstojećega
čovjek izbija iz zbilje
Vrijeme je problem sve/mira
nepotreban dijalog visi ponad vremena
Igra svijeta u jeziku dijaloga p/r/okazuje čovjeka
kao zbilju: svijet jest
Mislimo ono što traje
Sve što traje je propadljivo
Jezik otvara raz/govor vječnoj igri
svjetla i sjenki – izmiče opstojnosti
Vrijeme je dijete koje se kamičcima igra

Je li ta igra spojila jezik i misao - u svijest,
u svijet; ustoličila čovjeka,
proučila mistični Logos

Je li naše otvaranje pred/igra LOGOSA i JESTVA
Može li se Logos dokučiti
jezikom govora
Može li se raz/govarati jezikom
kroza prašinu povijesti
Može li se religija opjesmiti

Mostar, 1. prosinca A. D. 2018.

DONOSIŠ PLAVET

Teška je noć, bičem tjerana
u ljepotu mora
tamnog i plavetnoga

U gustišu duboke šume, u hladu
šumore Božje riječi
i postaju prečista svjetlost
Uz lišajno stablo se penju,
kroz grimiz sjenovitoga sunca,
kroza suzu bezdanoga oka
Beznadni nevidljivi koraci
u kaplji ljepote
izlaze na čistinu,
zbijaju se u kutak horizonta,
u nedoviđenu dalekost sutona

U razdvajanju jutra i sutona,
na uzvišenu boriću,
jezici kopna i mora se razdvajaju
More šumori; valovima šapće zemlji
a njezina tvrdoća nosi svetost
Tvoje djelotvorne ruke;
Tvoga svudnazočna vida

Pripravan čekam pri ognjištu,
sunčanu zavjesu
okačenu o vjetar
a zemlja se ziba
i Ti me dodiruješ vjetrom, valovima topline,
visokim cedrovima
Upotpunjuješ mi svjetlost bojama
kada se sunce rađa
Odsućem i prisućem donosiš beskraj
i vječnost plavetnila

Mostar, 26. srpnja A. D. 2019.

USKRS - A. D. 2020.

(Stanku Periću; 1962. - 2020.)

Uđe u sjenku polja duše,
polja prostrana, o, dušo moja iscrpi polje mogućega –
pustarom duše hodaše lukave lisice –
lukavstvo svijeta
Odmara se Isus u sjeni borova, u pričinu, sjeni svijeta
Priziva svojom tjelesnom odsutnošću;
duhom prostranim tjera pustoš
i lukavstvo

Priziva i poziva govoreći:
„Ja sam Gospodin Bog tvoj”
Slušaj pobožno u sve dane života svoga
Stani, Stanko; lijećih bolesne,
dobre duhove dozivah jer moje Kraljevstvo nije od
ovoga svijeta

Prepoznah osjeku i plimu,
njihaj mjeseca i sunca
Vodim te obali, uvali bogatoj ulovom
Vodim te dosegu našega duha,
stao si uz svoju mrežu,
u svoju mrežu upecao

dušu, koracajući zbunjen i začuđen,
zastao si: poći ćeš večeras u moj Dom
Na pragu ulaza, pjevat ćeš veličajne pjesme;
među tvojim rukama izbit će vodoskok

Suze će poteći potocima,
blagoslovljene suze u ime Gospodnje

Spoznat ćeš dublinu ljepote,
ćutila ne će žeđati – duh će žeđati,
obnavljati čežnju k Bogu
Dalje krećeš sam; usudom duše,
mirisima čempresa; podnevnu rosu
tamjanom tjeraš
Umoran si: srce ti govori – snivaj
Ponad nas ničega nema –
duh je stigao u beskraj etira
Ne zaboravi ovu pustoš zemaljsku
iz koje si se izbavio

Isuse, snaži nas
Isuse, vjerujem u Tebe, ti si spasenje
Usliši nas Učitelju
Blagoslovi nas: nek žeđamo Tvoje riječi
Ti si vječna Ljubav
Ti si vječni Kralj
koji čini čudesna djela

Začuđeni: zazivamo Isusove Riječi
Hoćemo se spojiti kroza vrata Nebeska
s vječnim Otcem
Ali, Stanko: kroz šator Višnjega prolazimo
i ovim svijetom sjena okrnuti
idemo u bezdana počivališta
Smiluj se Kralju svojim vjernima
Mnogi su te ostavili,
ostao je grki okus na usnama njihovim
Majko milosrđa, moli za nas putnike
prolaznike kroz ovu sjenu
kako bi čuli jezik Vječnosti

„Gledam ti nebesa, djelo prstiju tvojih,
mjesec i zvijezde što ih učvrsti –
pa što je čovjek da ga se spominješ”⁵
Srijeda je čista pred nama, četvrtak posljednje večere
Petak na Golgoti: Raspet na drvu križa
Nadvladava struja zanosa kroza zebnju
i Ti je nazva kraljevstvom Onoga svijeta

Prijatelju, pripravljen ti je jeruzalemski put krvi,
iscijeljene i iscijedene tvoje usne
ljubit će Raspetoga na Golgoti

⁵ Molitva, Srijeda - Večernja

Svanut će Dan bez pohlepe,
bez jabuke grijeha i razdora,
prostrt će se doline, ravnice,
oceani u dvorima Njegovim
Prijatelju mirno počivaj
a reče Pomazanik:
„evo ti čovjeka koji će ove kaplje
moje krvi ponijeti u Sjevernu Zemlju”⁶
Njegove suze su nedohvatljive...
Svršeno je
Amen

Mostar, 9./10. travnja A. D. 2020.
Veliki četvrtak na Veliki petak

⁶ Khalil Gibran

U TOJ ŠPILJI, U TOJ ZBILJI

Samo u toj špilji
u toj zbilji
igra i kruh –
srce mi dira prastari ruh

Duša oteščala čulnim bljeskom
vjetrovi pijeska zapuhnuše kopnom,
rahla zemlja –
iris; divljakovo okno

Površje poprskano hrastovom trijeskom
U gustišu šume
slušao sam šutnju sebra
kako šumi blizak prostor –
unutarnju slutnju: lutnju;
kako kiši bliska nada,
utonu bez pada
omami je mrak,
potom dođe reski zrak

Čempres proviri iz tmine
obrisom zaplavi oštri zrak
da mine kroz tmine

Mostar, 21. listopada A. D. 2018.

PJESMA

U pjesmu Zemlje, u zemlji pjesme
posadih stablo
stasito je raslo u oporoj zemlji, u oporoj pjesmi
koju je mirisima gušilo proljeće:
mirisima lavande i pokošene trave

Na otvorenom prozoru: vrabac
pravi urbanistički plan svoga doma
do u plavetno nebo
Ispod smaragdnozeleni rijeka,
srušeni snovi
o novim dvorima
Narasle su dveri kojima jedva koracaju karavane

Riječ postade stablo
prolistalo plavetnilom horizonta stapanja
mora i neba

Raslo je stablo; pjesma
u nemilosti kiša,
proljetnih oluja;
pjesma na prozoru
kao paukova nit

Gromoglasni smijeh
raspuklih šipaka
na stolu u sobi

Otvoren prozor, otvoren balkon –
zavjesa lagano titra
iza nje zjapi i vapi smrt
u besciljnu prostoru

Šutnja jezika u govoru
je pjesma

Mostar, 7. svibnja A. D. 2019.

PJEV

Utonuo u pjesmu
Uronio u smrt
Pripravan pjeva
na stečku – uzdignutih ruku

Odmara svoju lađu
usmjerenu prema toplom jugu

Utonuo u tugu
izbavljenju
čezne ruka izbezumljena
Tijelo izmučeno
Stoljećima pod teretom
nagnutim na jug
Koliko mu kosti škripe
dok u smrti sniva
O smrti
ispod jablana
u kojem ševa pjeva
umornom putniku
utonulom u san onostranosti –
pripravno pjeva

Mostar, 7. svibnja A. D. 2019.

PJESMA, ZVUK SMRTI

Buka zraka, zvuk buke
prolomom i bijesom vjetrova;
grmljavine –
sraunit će sela i gradove,
poplaviti će obale
morska pjena
Duša zarobljena u tijelu
materijalnim česticama
koprca se u nadi očaja,
pa se vrti uz noćnu svjetiljku:
lepet leptira

Pjesma slikom postaje
vidljivom
Užas ljepote uzburkan
Meduza, koja zapravo Nimfa jest
okrutnom krvlju poprskana –
sinova svojih
U njima vidi ubojstvo Jasona;
nagon za propašću vlastitosti
i vlastitost propasti

Pjena se u blato pretvara,
sanjarije balzamirane
Zaleđen na trgu mozak,
dolazi miris toploga voća,
kroz plamen žutih svijeća;
kroz plamen žutih svijeća
razdanjuje se jasnoća smrti
Zvuk smrti

Mostar - petak, 13. ožujka A. D. 2020.

NOĆ I LJUBAV

Dotaknuh zemlju,
ona se rasu u mojim rukama
Postavih zidove do zvijezda,
podrupijeh ih –
u ruke se urušiše
Zasadih noć da nas ogrne
od svjetla i leda;
od samoće
Nađoh prazninu
kroz koju sunce proviri –
nad raspuklim tonom harfe

Ljubav ulazi u srce;
ono lupa, lupa
i izbrisa uspomene u jeziku,

daleko od suze u oku

Jadranski snovi: radost i ljubav
ulaze u porušene zidove,
u rahlu zemlju;
bježim od teškoga ptičjega cvrkuta
u granama omorike,
u granama hrasta

Daleko i davno: sjetih se starostavnih knjiga
u vremenu prošlom –
iz tamne krvi izlivena u tužne riječi
izgubljene u rosi
magle vremena
Zasadih noć –
izniknu jezik
i anđeoske ptice

Sva otajstva prorokovanja,
sve spoznaje otopiše se u vjeri
Predadoh svoje tijelo Ljubavi,
izniknu duša, potom duh
i bio bih Ništa
da Ljubavi nije:
čitah Pavlovu poslanicu Korinćanima,
himan sunca, Ljubavi –
ljepote i patnje
Patnja se uzdiže do Ljubavi
u lišću drveća
sa zvukom orgulja

Usta puna riječi, nepce ispljuvava krv
ostaje tmina
i ptice zaleđene u krvi prenoće
Pjevaju korsku pjesmu
u krvi; među mojim dlanovima
do zvijezda treperi

glasovni uzdah
nad raspuklim tonom ptičjega pjeva

Gloriju pjeva rajski anđeo,
noćni let
završi skladom Ljubavi i Riječi
i žižak žeravice gori na zemlji,
i u srcu –
kao noćni leptir,
kao noćni cvijet u rastvaranju,
kao san u mirisnom bilju,
kao plavetni svod
kojega ugledah na oltaru

Mostar, 5. rujna A. D. 2019.

NEDOVRŠENA RIJEČ, NEDOVRŠENA PJESMA

(Majci Vinki, 1926. – 1975.)

Vidiš li riječi, čuješ li riječi
koje lebde nad obalama rijeke,
donose čežnju
za putovanjima
u vlastitu orbitu,
unutarnje zrcalo
Nesigurnim korakom klecam prema njemu

Duge tamne kose majke lebde
kao sjena; aureol –
nakon četrdeset i četiri godine
nesigurne smrti
Kako preskočiti dveri,
potonuti u arhaično;
u tišinu prosinačkoga dana

Kako izgubiti žudnju za očima,
ranjive riječi; topole i smreke
kako vratiti
mirni način opstojnosti

Kako tijelo ustoličiti
u tamnom i mrtvom vrtlogu;
kako pisati o onomu što izmiče
a stalno je tu:
žive oni prošli, sadanji a pojavljuju se budući

Nisam futurist:
volim svjetlost
i putujem ravno u smrt

Ostaje nedovršena pjesma, nedovršena Riječ;
ostaje otvorena kuća bez pokrova:
hladni, grub i oštri vjetar
u uznesenju umjetnosti nepotrebne:
ničega nas ne lišava
Svijest, prazno, ne shvaća;
svijest o umjetnosti svijetlo putuje
u smrt

Mostar, petak - 13. ožujka A. D. 2020.

OD SREBRA DO SEBRA

Od srebra srebro,
od blata blato;
od sebra sebar
Zvonjava zvona u tišini dana,
naplavina blata –
bez srca
Večer kaplje u krv,
u kući vjetar
Ispred pjesma fjučka

Vidjeh zastalo sunce
u potiljku magle
Slušam slavujev nekrolog
s jecajem glasovira
Njegovo srebro –
okovano kraljevstvo

Perivoj izmiče ljubavnoj šetnji
Iz njega tajanstvo zvuka
Iza ključanice srce kuca,
spavaj
dok nestane posljednji oblak
na obzorju

Poljubac smrtni
Poljubac smrti
u blatu
od srebra do sebra

Mostar, 31. svibnja A. D. 2019.

MOĆ KAMENA

Kada smo otkrili moć kamena,
jezik i vatru:
oblikovanje
u prostorvremenskoj sjeni

Bijaše se pojavio potok misli,
velike ideje
prirode i čovjeka
Homo sapiens
Cogito ergo sum:
bijaše položen u veliki mrtvački kovčeg,
prosvjetljenje koje je značilo padanje,
Newtonovo padanje
kao padanje carevina
Veliki bolesnici su bez tinte i pera
u kamenu,
u pergameni
usmjeravali povijest
lišavajući se svih ostataka
 ćutilnih zrenja
Od spilje prapočetka i prapočela,
stazama nedostupnim
um postaje nesposoban
za zemaljsku
i za nebesku službu

Početak zanosa uglazbljen u rijeke
izravnao
je Arhimedovu krivulju
u morima i oceanima
Jedan san
Pustoš rastvara vrijeme
Evo teku rijeke:
mirno i sporo
jeka izvana ulazi u srce
Praha na dlanu
Odjednom: proparano nebo nad Prahom
Pripremani odlazak u prah; u vječnost
Ima li smisla ta vječnost, taj hrvatski prah
s Prahom?!
S pragom kao zanosom mladenaca,
kao svetošću obitelji
Prag istrunuo na putu vječnosti,
sotonski liberalizam – prozirna nevjera
krenula u zao čas
Popih taj grki staročeški prah
Na nebu put zvijezda – rasparan,
ona nije uhvatila tu sklisku sliku
Ipak, ostala je vedrost i vjedrost staroga Praha

Jeka njegove povijesti. U mojoj podsvijesti
Marxova podvala o nasilnom nestanku
barbarskih hrvatskih plemena – germanizacijom i
ungarizacijom,
a ne reče ništa o Česima i Slovacima

koji su između te dvije vatre;
s desna germanski plam,
s lijeva Atilin bič Božji
Zrak je suh od vjetra nad Vltavom
Misli razvlašćene ocrtjem geometrizma
Zaborav ulica namjeran
pred ljepotom baroka,
 secesije, klasicizma
koji su u mom vidokrugu;
ni Vltava, ni Dunav
u srcu ne mogu zamijeniti vode
dražesne rječice Tihaljine
čija je pitomost
skrušena u srcu
a na nebu vječnosti
vatrenom kišom dolijevaju se rijeke
 dozivaju šum
koji je utišan, bilo srca i glazbe usklađeno
Srce ti je od praha,
misli su ti od praha,
nedostaješ mi ljubavi, kao sjaj u garežu
U ovom sada - s njom na zdencu –
motreći tu secesiju, izvan vremena i prostora –
tu apstrakciju umjetnosti vremena
Gubim se u tišinama duše i vanjske buke
Bijaše to prošlost, pa tek postajem ono što bivam
Bijah; pa postajem hodočasnik svoje domaje
Koraci u uhu. Nitko ih ne čuje
Vrijeme je duša od zraka

Moja je sjenka umrtvljena umorom
Nutarnje svjetlo još uvijek gori
Ne želim umrijeti u tuđini
Sličan sam ptici u gnijezdu
Iz duboke tišine ne ćete mi čuti glas
Na usnama prepoznati misli

Jest, ostala je pjesma izvan slova,
kao njihova sjenka,
kao skamenjeni glas na mojoj usni
pred izvanjskom ljepotom
Jest: tuga je duše pred onim živim duhom
Ovdje i Sada.
Stablo smo u nazadovanju,
spora rijeka, njezino korito koje odvaja dva svijeta

Žubor Praha skamenjen u prahu
progovara kroza šutnju zle povijesti
Praha je skamenjeni sjaj kamena,
dijete i starac u istom hipu
koji se međusobno bore
u sjaju onoga što će biti

A moja je slava u pijesku
Tek kruženje pijeska i kapljica oceana
daju ljubav koja se rastvara
u jesenjem cvatu

Praha, polnoć - 6./7. rujna A. D. 2011.

EPITAF, II.

(R.M. Rilkeu)

Čisto opiranje ništavilu,
ipak: nastaje prah
Iz praha u Ništavilo

S neba svjetlost bije
i bdije
plavetnila san
Ruža u jutarnjoj rosi
Tek kapljica sam rose,
sjena osušena
Razlistana latica podnevlja
Lepršam u zraku
nevidljivo
Tek znak opiranja prolaznosti bića –
u biću
u apsolutno čistom Bitku
Prah se javlja glasom,
velikim tutnjem: grmljavinom,
svjetlosnim munjama
Drvo ruže,
drvo masline i ariša

Drvo križa
drhti
u opiranju ništavilu

Mostar, 15. ožujka A. D. 2019.

COVID: A BOG STVORI ZEMLJU

Prapočela od kojih Bog stvori ovu zemlju – glas mu je
drhtav,
obašao ovo zvijezde
i tračak svjetlosti, zatamni
Kinesko zatajenje, vremenski toliko dugo
da je cijeli svijet planuo
Te pravednike još osudiše kao u prastara vremena

Prostrla se svjetska bol, umjesto cvjetnoga osipanja
proljeća
Pomriješ pravednici
cijeli svijet postade karantena

Njihove običaje, ne poznaje svijet –
nisu to običaji drevnih dinastija,
već okrutni (komunistički) zakoni,
koje i vjetar na granama sluša

Sumnja i nada isprepletoše kozmički mir
i uvedoše veliki nemir
Pomor

I mi se snalazimo, berući sa stabla spoznaje

C(r)ovid je dio COVID-a koji okova svijet
paranoja postade Zakon

ljuskavci s kineskoga menu-a,
a kod nas su pred mikrofonima priučeni novinari,
više znaju o pandemiji COVID-a nego poštovani
stručnjaci...

Svaki je govor bezvrijedan ako ne otkriva Istinu...

Istina je dostupna istinskim osamljenicima,
u svojim laboratorijima –
ona je kruh gladnome u grlu
ona je čežnja, plamen ovih gorkih vremena

Ona je europska proljetna jesen koja bere svoje
plodove,
ona je prosto nevidljiva, ne doticahu je naša ćutila...
A ona ih ubila...

I cvjetovi mendula prezreli otpadoše u rano proljeće –
COVID kao hrast nevidljivi ljubomorno ulazi u
čovjeka,
truje zvjezdano nebo

Kao tuga bjelosvjetska, kao užas slike promiču
pred očima i konačno znademo da se to nama događa

slučajno; ili je s nekom neshvatljivom nakanom
nastalo???

Ljudski eksperiment je eksplodirao...

čovjek nikada ne će biti Bog

ne će se naši mili vratiti u ovaj zapušteni vrt

Koliko će ih još pozobati hladna nevidljiva neman?

gdje će završiti neprijateljske nevidljive ruke...

Mostar, 15. travnja A. D. 2020.

PRVOTISAK

NA ZDENCU

Vrelo mistične glazbe na zdencu

krika

ispod galebova zamaha krilom

Očajanje obuzima Zemlju, uništava Svemir

do najudaljenijih dubljina,

tu živimo od ljeposti koja ostaje u sjećanju

i iza smrti –

memento moris

Planine obrubljene hrastovom šumom

i dah pustinje se proteže

odavde do smrti,

pa dođe Duh samilosni,

obuže srce, noge, ruke...

progovoriše duboki grobovi

u sjenci

sunčeva zalaska u izmaglici

Valja umrijeti u zavičaju,

krik na križu, zapreten u maglu

uzdiže se oko zaboravljenih prostranstava

Presaditi srce u posudu, u kalež,

vezati krinku uza sebe

Prvi grijeh zaboravljen
u unutarnjosti hladnokrvnoga tijela,
odsutnost konačnosti
uzburkana u čaši svete vode
Blagoslovljena Ljubav;
prosuto sjeme zla zemljom,
cvjetovi pamte; sviraju svojim gudalom
suncokreti

Oluj lebdi nad gravitacijom,
Abraham mudro šuti
Abel je spokojan u prostranstvima
Kain je iz temelja, iz Duha uznemiren
Gdje je čovjek: gleda li prolivenu krv
ili Boga Spasitelja

MOGUĆNOST NEUHVATLIVOSTI

Trajanje smisla i besmisla u vokalima,
u suzvučju
rose i ptičjega krika,
bljeska –
kao poetika prevodi jezik ptice u rosno jutro

Misli imaju prividan titraj, zaboravljeno vrijeme,
kombinaciju boja
Povratak astralija;
forme i oblike mehanike čekića i nakovnja
Šuštanje vjetra između stijegova

Zvuk sablje, pjesma tmine zaustavljena
u gustišu krvi

Uzvišeno vrijeme – bezvremeno iz/diše
u plimama i osjekama
Slijepi vidovnjak u pjesmi naslućuje oganj
Apeks točka u sazviježđu Herkula

Stih izmiče u stalnom pomicanju
istine i simbola
kao oksimoron u matematici

mjeri smisao u Mallarmeovu
lucidnom snu:
kap duha,
kap daha stoljeća
koja predstoje
I što mi to predočava ideal – zemlje i krvi: tla
Godinama rasprostrti stihovi,
raspršeni u otvornicima i zatvornicima
Neuhvatljiva mogućnost
Un coup de des
jamais n'abolira le hasard (Mallarmé)

SKLOPLJENE OČI MORA

Biokovo golo, obrubljeno kamenom i štitom
Silnim strojevima niz strminu
U bijeloj zimi – bijelo;
u proljeće cvate
a u kolovozu se rascvalo
kao nebesko plavetne oči dječaka
usnula u koru
košmara
oči beskrajnoga mora
sklopljene, snivaju
snivaju lahor ponad Dinare,
lagani spust
u pustoši žila starih hrastova,
starih brijestova

Oluj kida sve što je prhko i krhko
Osmijeh niz koji teče krv,
sistola i dijastola čovjeka
i čempresa – zaplele u šikari,
uzdižu se iz tmine
Croatia niče sine
iz snova; iz kamena, iz kresiva
vila Velebita

Miris kadulje, miris cmilja
i pjesma od milja – olujna;
glasom svečanim zatitra –
srce kuca, kamen puca
s tisućljetnim snovima
Ugrađuje se život mladih;
jezera izmiču, u njima se gore utapaju
Krist izviruje, zlatan je zakon Njegov,
Srebrenjaci propadoše

Uzdigla je jidra Zvonimirova lađa
Obnovljena u čelični stamen
Demoni joj ne mogu ništa
Croatia je izniknula kroza tisućljeća,
na Gori hrvatskoj
i na Kristovu zakonu

RIJEČI MI PLOVE

Riječi mi plove,
Izlaze iz utrobe
i u nju se vraćaju
Plove rijekama, morima, oceanima
Plove livadama, poljima, brežuljcima;
planinama
kud god krenu, tijesno im je
Meni je tijesno u Riječi,
tijesno bez Riječi –
ne nalazim prostranu riječ
koja bi me obujmila, obuhvatila
A Riječi je u meni pretijesno,
proviruje dolje-gore, vrije u meni

Dočim šutnja mirno plovi – iskazuje
na ukazanu riječ
Šutnjo moga tijela, moje usne,
šutnjo – neizgovorena riječi
Šutnjo svemira –
koja obuhvaćaš božanski krik,
zasaden na pragu trećega tisućljeća
Rođen na zmijskom pragu
ljudskoga jezika
i jezika moga roda

Riječi skutrene,
nijeme riječi
Tijelo nepomično

URONJENA RIJEČ

Duša u riječi,
riječ u duši
plovi zbiljom, plovi tijelom

Tijelo zbijeno između vidljivog i nevidljivoga,
između perceptivnoga i fenomenalnoga
LEBDIM
jesam li ja – JA
Stiješnjen i rasprostranjen između
tijela i duha,
između zemlje i neba

Nepercipiran, ne(s)poznat
Lebdim u eteru
a riječ u duši
opire se i podaje
Duhu

U zrakopraznom prostoru punine,
ja nespoznat;
čista transcendentalnost ...
Plovim, plovim...

SUNCE, NEBO, ZEMLJA

Ni Sunce, ni Nebo, ni Zemlja
ne rastočiše ovu kamenu kapiju –
otkameniti sunce u Riječi
Reći: slušajući – treba imati
moć ptičjega glasa,
glose o raju
zatomljenom u meni,
u zemljici mojoj,
tamnici

U krik galeba da stane svjetlo,
da zjenama svojim tamnim
napravimo raspukline
gdje ćemo obitavati;
gdje ćemo smjestiti krik
Krikom izreći šutnju plemena
i svjetlost plamena –
da kaplje kroza svetu noć

Molitva u sutonu
eto ti sreće –
u duši najljepši dan

San plavetne boje
s aureolom zvjezdane svjetlosti
spušta se s plavetnim cvjetovima...
istina svijeta je i nebeska istina
Sunce, Nebo, Zemlja, Čovjek

PLOVEĆA LJUBAV

Ljubav je uvijek mlada; rascvao
njezin ljupki glas,
njezin dah
je neuništiv

Ploveći noću, nosim je u srcu
Ljubav nismo (s)poznali
u pepeo se pretvorila

Žudnja usahla,
zatvoren cvijet,
rascvao strasti
Gorjelo je tijelo
sve do duše, sve do duha,
sve do nečujnoga sluha

Nestavno biće,
mladost tvoja djevo ljubljena
mudrosti nema
Amorova strijela
zaplela u kosi,
spuštenoj do stopala

Ušutkana glazba
Ugledah svjetlosnu krasotu,
probijam se doma,
šuljajući se prvim tihim koracima
Istina (s)poznata u cvatu
mladoga vina,
u orhideji zaustavljen dah
Prostranstvo vidljivo, žudnja
ponovno raste
Zemlja postaje plamena kugla
Glasnici na rijeci peru ruke,
peru mlada lica...
ah, mlada ljubav

LIRSKI ZAPISI

ZAPIS O NAMA

Ćutim patnje koje nam se zbiše i koje nam se zbivaju. O Marule, o Illiricusu, Tomislave kralju, vama i Bogu hrvatski čovjek se upućuje! Naša je povijest tu, na dlanu razastrta i razlistana. I naša je budućnost u našoj sadanosti iskazana. Ali ona je nedefinljiva jer budućnost je to i kolektiviteta i pojedinca. Sva robovanja pred njom moraju pasti! Zaborav nije brisanje! Zaborav je potiskivanje u predjele podsvijesti! Ali, po bogu, što zaboraviti sada i komu zaboraviti?! Riječ je o usudu, tisućljetnom usudu – koji se zrcalno prelama preko naših snova i preko naših generacija. Mi smo tu – poradi naše bilosti i sadanosti, ali i poradi naše budućnosti! Moramo izdržati sve rane i patnje. Patnja je zalag budućnosti.

O tempora, o mores! O lutanja naša, duhovna i tjelesna, dovedite nas do pravednosti, razbora i smjernosti. Moramo uništiti zlo da bismo opstali! Demonske duhove svetosavskoga mača poraziti – da bi zasjala kršćanska dobrota biblijskih razmjera! Sve staze se pretvaraju u putove i vidike – jer nema utabanih staza! U zraku je olovni miris, miris metalnih kugla i baruta – i ponad Šopova Jajca, i ponad Dizdareva Stoca, i ponad Mojsijevih putova i upita Kranjčevićevih – dalekozori smrti posvema siju i bljuju – samo mač i vatru! Ali opstat ćemo mi i u rovovima i u katakombama – da izrastemo u budućnost kao vite jele!

Vrijeme imperatora je prošlo! Hrvatska je uljudba usidrena u svojoj bilosti, te ona nije svagda samo predziđe kršćanstva, već i bit samoga kršćanstva! Ona je europska već više od tisućljeća! I to je neuništivo i neugasivo. To vječno tinjajuće je bachelardovski duh svjetilj-

ke – koji se pronosi kroz “zore i vihore” (Parun). Duh Mediterana je vječito živ i gibljiv. Bez obzira na stalnu prijetnju i blizinu Bizanta. Opstoji: mare nostrum croaticum! Opstoji: duh naš hrvatski i čovjek hrvatski!

ZAPIS O ZAPISU - I.

Miješanje s idealima iz kojih se svagda može izroditi novo tiranstvo, novo krivovjerje: ja se ne slažem! Podižem glas, podižem sidro. Pandorina kutija! Kutija žigica u kojoj nam je tijesno i pretijesno stoljećima – i ne treba nam takova u kojoj će vrištati naš ozon, vrištati naše meso, u kojoj će naša misao postati pepeo, morbidna dobroćudnost, sterilna neprosvijecenost koja je nazočna posvuda u okolišu bez obzira na srodstva, zatege, prisege, posvuda odjekuje posvemašnja stoljetna i višestoljetna učmalost u “balkanskoj krčmi” gdje su fenjeri odveć davno utrnuti, niti svjetlost svijeeće, a niti sveto pomazanje – ne dopiru do čula, ne dopiru do uma.

Jedno božanstvo, jedna sveza produhovljenosti, samo su imaginarni, ekstatični i mistični u vezama ljudi, rasa i naroda, ali praktični i pragmatični ritam znanstveno-tehničke i poznanstvenjene svijesti i civilizacije, jesu oporbeni elementi. Ne samo da nas oni dijele nego upravljaju nama, upravljaju čvorišnim točkama svemira. Sve se izopačilo, iz/općilo! Općiti, danas, s drugima preko jedne svemirske točke, preko svemirskoga bila, preko Prajednoga – onemogućeno je sebičnošću, sebeljubljem i zatvorenošću u sebe. To je čimbenik koji se mora priznati.

To je onomatopeja našega srca i našega uma. Naš tlocrt nije utemeljen u četverokutu iz kojega se dižu četiri trokutaste piramidalne stranice, čije čvorište jest u bestežinskom stanju u stratosferi; ili negdje u beskonačnosti (ad infinitum).

Bolest je tu, ona je naša skučenost, naše siromaštvo – ona omeđuje i zrcali naše tijelo, našu svijest ili svjesnu praktičnu opstojnost.

Dižem glas: za zelenilom, za proljetnim livadama, jer samo tako – preko cika zore – narod kroza vlastitu slobodu i slobodnu vlastitost može ostvariti pregršt svojih snova, svoju karmu. Lijepost, moralna načela i političke prigode se ne mogu po/brkati, moraju se smjestiti u pretince vlastitosti i u pretince svijesti. Stoga sam za raz/diobu, makar ona bila vječita, huškačka, makar ona bila sumanuta radost, poslije čega dolazi trijeznjenje.

Spoznati svoj mir – mogu samo unutarnje – i to u onom trenu kad ga ćutim, kad ga kroz duhovno prosvjetljenje mogu materijalizirati - kroz uzduh, dim, kroz gibanje u bez-težinskom stanju lebdjenja. Treba biti rascvjetan i veseo poput lotosa, savršen kroz sklad boja, treperenja, savršen u skladu ritma udisaja i izdisaja. Treba biti pripravan za sve prigode; uzlijete i padove.

Razdioba političkih stavaka – bez mirisa baruta, bez krvi, bez plazme, bez koštane srži – bez primisli sile – gandijevski čvor kao toponim rješavanja i razrješavanja sudbine naroda. Naša ljubav i ljubopitljivost moraju biti ustrajni, moraju biti mimo taloženja i sedimentiranja mržnje.

Moram izgasiti sliku, isključiti ton, rasteretiti čula te izaći iz terrae incognitae, prijeći rijeku, rastjerati pustinjski pijesak i rastjerati svu mrklinu! Elektromagnetni valovi drukčije djeluju na razne biljke – ali drukčije i na razne životinje. Čovjek ponekoć upravlja tim valovima tražeći zamršena mjesta planeta, tražeći vodu u utrobi zemlje, tražeći iskonsko prapočelo – dopire toliko daleko da ga elektromagnetni valovi opijaju, ošamućuju, te upravljaju njim.

Liječeći kostobolje pod utjecajem raznih silnica i sila, vršeći raz/diobu bolesti, dolazim do jedinstvena prauzora i prauzroka koji je nekoliko milijuna svjetlosnih godina daleko u mojoj nutrini te ga ne mogu prespavati. Svaka doza strpljivosti i svaka promidžba jesu isplative u sveopćem ništenju svemira, jer je to istodobno njegova izgradba. Drevni mudraci taoizma i svjetlosti su to spoznali.

Dodajmo egipatske faraonske miomirise uz lotosov cvijet, svagda upotrebljivi hindu modus, dodajmo svjetlost do beskonačnosti neprozirnog čije se silnice u beskonačnoj točki x usklađuju. Dodajmo harmoniju sfera koju osluškuje Uho, iako je nečujna. Dodajmo krug i loptu, imat ćemo savršenstvo grecizma, ali i ciklizma. Ta vrtnja u krugu će nas zamoriti te ćemo se pitati: jesmo li mi svagda u novim životima ili ćemo jednom taj karma-lanac prekinuti? To je pragmatična mudrost Istine, Šutnje i Govorenja – to je onda i politciklizam.

Što je s Veronikinim rupcem, ima li još silnih žena? Jesu li Eros i Thanatos jači od agonalnoga, jači od umiranja i smrti? Ima li još ijedna hrvatska Veronika? Je-

smo li kao narod na stranputici ili na ispravnu putu? Put označuje našu uputnost, upućenost iz koje nužno proizlazi vrelo, iz koje nužno i usudno proizlazi vlastiti križ. Vlast križa, svakako, znači otkupljenje, putovanje koje će se bezbroj puta ponoviti kroz četrnaest postaja.

Potrebno je štovanje u razdvajanju koje, dvojeći se i množeći se, dovodi do Jednosti, do Prauzora, ali ne dovodi i do cijeloga jedinstva.

ZAPIS O ZAPISU - II.

Kriptogram gluposti poznat je mom tijelu, te ono čuti svaku vrst treperenja, ono igra s mojim bubrezima svoju opasnu i opaku simfoniju tuge. Tijelo se polagano polaže. Metafora koja se proteže kroz duhovnost, kao tanka nit kroz tkivo moždanih vijuga, kroz dimnu zavjesu, kroz tminu, obrušava se na tijelo i slabi ga. Metafora jednoga dana zagospodari tijelom. Pitam se: koji je to "viši" smisao života, koje je to životodajno načelo zbog kojega treba živjeti ili cjelokupni tjelesni život prepustiti bolesti kako bi ona u njega zasjela i njim zagospodarila do konca? I dalje bi se ta bolest na tijelo bešumno obrušavala, bez većeg duhovnoga utjecaja, bez individualnosti. Smrt tijela označuje puni i pravi život bakterija.

U ovo hladno proljeće prepuštam se laganu maštanjnu, glazbi i literaturi. Niti "Pjesme prosjaka i prosjakinja" niti "Brdo iznad oblaka" ne ostavljaju me ravnodušnim. Ni bolest dobrih znanaca, silne sumnje ne dopiru do moje intuicije, a one su tu, gotovo opipljive,

svakodnevno ih ćutim. Poneki prostrjel sijevne kroz tijelo, skrene pozornost mašte u opasnu sferu bolesti. Ne imajući u vidu moje tlapnje, spreman sam suočiti se s raznim mogućnostima. Te mogućnosti me ostavljaju ravnodušnim pred načelima: začeca, rasta i smrti – kao najvećim mogućnostima.

Začeca onemogućena zbog nepoznatih razloga dovede u upit ponovni rast, ali i preinaku u buduće živote. Začeca uz pomoć trava, raznih rituala (osim rituala razvrata), uz mnogo sjaja, uz prskanje ritualne krvi pijevca, uz krinke maštovite i raspjevane svijesti – kao one iz suvremena kazališta – velika ponoćna škripa kroz lance uzusa, normi, moralne sveznanosti – izgubili smo svoju osobnost, izgubili se u kolektivnim halucinacijama, u kataklizmičnosti sfairosa, u utherusu zemljina prebivanja – tu upravo označujemo novo začece i rađanje!

Rast tada nije upitan. Rast tijela označuje i rast bolesti. Što je čiji prauzrok? Što je čija svrhovitost? Kamo se ćovjek upućuje obilježen vlastitim postanjem, vlastitom bolešću koja ocrtava njegovu nagonsku silnicu, ali i njegovu navigaciju. Navigacija je izlišna, bila ona brža ili sporija. Ona koja prije dopre do vlastita užašaća, kroz trnje do zvijezda, ima uspjeh. Svaka navigacija je određena svojim rubikonom, svojom smrću. Ona je pojedinaćna. Ona je poput smrti – prijelaz iz konaćnosti u beskonaćnost, tj. iskorak u buduću neizvjesnost, u potonji ćivot.

Dolazi li iz smrti rođenje, iz noći dan? I bi svjetlost! Iz polumraka svjetlucanje svjetlosti! Prijelaz je moguć na obje strane, igra svemirske prašine u našem zviježđu podarila nas je svjetlosnom smicalicom – na koju smo

mi odveć zaboravili! Zaboravili smo na sebe. Zaboravili na vlastiti korijen zbog korijena vlastitosti. Zbog sebeljublja, zbog samoljublja nismo podarili život.

Ostanimo pri sferi svijesti – vremenski ograničeni – borimo se s uzročnošću naše bolesti koja nije izvan nas, već je u nama, ili eventualno ponad naše moći! Prevariti bolest znači izigrati tu moć, tj. prevariti i samoga sebe. Bolest treba pobijediti – njom samom. Uzus je naša vrlina. Koncentriran u jednoj točki bola koji skončava u svemirskoj patnji, smirujem se u vlastitoj patnji. Patnja je ljubav, odlučnost i iskupljenje. Patnja je proljeće, znak je pobjede nad zimom. Vjerovati u pobjedu, znači vjerovati u život; život i smrt nisu opreke te vjerujem u prijelaz, pa makar tragao i za porazom, intuitivno vjerujem u pobjedu. Intuicija je jača od svih nagona i od same pobjede.

ZAPIS O ZAPISU - III.

Gledajući teške maglene zavjese i nevolje koje se protežu sve do teških željeznih zastora – starijih i od algi zelenih vrata – poželjeh da se ona za mnom zatvore! Ćutim iza njih unutarnju snagu, duboki i tihi, usredišteni mir i sklad. Smatram da takova vrata zatvaraju Had. Unutar je mitsko vrijeme kojega smjerno mjeri čudovišni Minotaur. Teška željezna vrata, algama obrasla vrata, za mene su značila mir, metafizičko spokojstvo, duboki unutarnji život. Značila su mrak koji se samoraspoznao. Nedoticanje algi na vratima označavalo je sigurnost u mir, sigurnost da nitko ne svraća, a to bi mogao biti vlastiti duhovni raj naspram

drugim očekivanjima. Željezna vrata svojim teškim klapanjem, ali i tihim zatvaranjem, gotovo nečujnim, govorila su o raspoloženju onoga tko ih otvara i zatvara. Govorila su o čovjeku.

Takva vrata moraju voditi kroz uzani polumračni hodnik do još mračnije izbe, debelih, tamnih i sigurnih zidova. Zidovi su postojanost, sigurnost tišine. Zidovi su besprijeikorna nenarušivost unutarnje harmonije mraka. Taj mrak, po mom shvaćanju, je svemirski, istodobno ezoterični smiraj, smiraj iz kojeg je isključena egzoterika.

Našavši se pred takovim usudom, pred takovom situacijom, usudio sam se koraknuti unutar toga mraka. Tražio sam u njemu gibanja raznih galaksija. Srastao sam duhovno s mrklinom, te u njoj pronalazio svoj izvor – kroz malu rupičastu, obrubljenu odvodnu ispusnicu koja je za mene značila putovanje izvan unutarnjeg sklada galaksije u neke druge antimaterijalne svjetove i na nove egzoterične i sasma nepoznate planete.

Unutar sam mogao imati ezoterični mir i egzoterični nemir – istodobno. S vremenom bih se lišavao nemira kad bih kontemplirao o arhitektonici hodnika, izbe, t.j. toga u sebe zatvorena, začahurena svijeta. Skutrenost prostora, njegov tihi bešumni, besčujni mrak otvarao je sva moja materijalna i duhovna čutila, prokazivao me samom meni drukčijega nego sam se znao. Počeo sam se s/poznavati u čudesnim okolnostima. Jesam li to ja? Jesam li doživio Praizvorno začće i spajanje s archeom? Zaključio sam: dospio sam u katarzično stanje! Je li to stanje predodređeno teškim metalnim

vratima, njihovim olovno-nebeskim krikom ili mojim duševnim stanjima? Moja priroda ne voli staklasta, prozirno-svjetlucajuća stanja, jer se uvijek nalazila u sebi – kad je bila obilježena dubinskim vrtoglavicama i kada se porađalo nešto sudbinsko za mene.

Sivozagasita i zelenkastoalgasta vrata su imala ključaonicu kroz koju uopće nije dopirala svjetlost s našega planetarnoga sustava. Svjetlost se ljubičasto cijedila kroz ključaonicu kao da dolazi s nekoga nedodirljiva antimaterijalnog svijeta. Stavlajući veliki ključ u vrata, činilo mi se da činim spektakularan spiritualni ritual. Ključ, njegovi navoji nisu bili obični – bili su ovijeni maštom kao da otključavaju pećnicu u kojoj su nekoćložena suha bukova i hrastova drva, i činilo mi se da čujem njihovo živo pucketanje, pa sve tiše, pa potom čujem kako pepeo pada, kako se konačno sve hladi i pada naniže u materiju pepela – a istodobno gusti zagasitoplavi dim stvorio je ugodnu atmosferu koja stoljetno traje, raspršuje se po izbi, po materijalnim i antimaterijalnim svjetovima.

Plamičak vatre pripomogao je dočaravanju zvjezdano-zapaljenih svjetala koja su jarko gorjela u opustošenoj bijeloj zimskoj noći. Priroda je (ne)ponovljiva. Iz pepela i tjeskobe ispilane biljke raste začudnost. Vrata sam ponovno ritualno zatvorio, okrenuo dva puta ključem te ostao cijelu vječnost nepomaknut u mraku (kojega sam prije trideset i pet godina pomno podnosio punih devet mjeseci).

Ta začudnost izazvana teškim vratima i unutarnji obredni mir smiruju dušu i dopiru u središte metafizike bića.

ZAPIS O RIJEČI

Riječ je svagda okamina, ona ne može bilježiti tišine, iskazati Neiskazivo. Ona ne može zaplakati, ne može se ni mijenjati kao tijelo uvijeno u igru, u ples, u zanos. U zanosu tijelo je opušteno i otpušteno, s onu stranu razuma, razuzdano, te ne vlada samim sobom. Riječi to nije moguće, niti dostupno. Riječ je utrošak određena trenutka, određena stanja svijesti: pri/sebnosti ili izvan/sebnosti. Riječ je ispunjena trenutkom, ona je i odsutnost tog trenutka, ona je istodobno odsutnost bola i sama bol. Odsutnost bola jer joj bol izmiče, jer ga riječ ne čuti; a sama je bol odsutnost u nju nataložena, sedimentirana, pa ni sami ne znamo otkud je tu i kako je u riječ dospjela. Bol je nazočnost riječi, bol jesvagda tu; ona nije kontrapunkt sreći ili zanosu. Bol je sama za sebe, poput riječi, svagda je tu – i u dionizijskim opijenostima, i u egipatskim igrama, i u užitku, u tijelu i jelu – dok sarkofag s mrtvacem pleše u rukama drugih. Drugi se u zanosu izjednačavaju s tim mrtvacem jer su oni u izvansebnom stanju, izočni od uma; ali i u svom arhetipskom strahu od smrti. Riječ je, dakle, sama smrt. Riječ je prisutnost smrti i ona je svagda tu. Smrt riječi svaki trenutak nekontrolirano izmiče dok je ona pokušava pomno smjestiti u vječnost. Vječnost je bezvremena. Vječnost je izvan svih svijesti, izvan svih tijela, izvan svih riječi. Mi uvlačimo vječnost u Riječ, u Svijest, u Svijet, u Vrijeme, u Tijelo.

Vrijeme smo uvukli u sebe da možemo biti mi u vremenu – kako bismo ponekoć mogli reći kako smo ponad vremena i ponad samih sebe. Sebe, također, uvlačimo u Riječ, u Vrijeme, u Smrt, u Svijet. Opstojnost je

poražavajuća po nas jer stalno otječe u neizvjesnost, u smrt, u vječnost. Opstojnost je ono što je svagda Tu! A što je svagda – Tu? Tijek, mijena! I smrt je svagda tu! Ona želi biti vječna i vječnost. Vječni su i rađanje i smrt! Rađanje i umiranje nisu u kontrapunktu. Ako ustvrdimo da smrt jest, da vrijeme jest, da rađanje jest – gdje je onda vječnost? U transcendentalnom?! Je li u karmi?! Što je ono što je ponad nas?! Jesmo li mi sami ponad nas?! Je li samo Bog ponad nas?! Je li Riječ ponad nas?! Je li trenutak ponad nas?! Jesmo li tako dospjeli u vječno kruženje? Je li to isto vječno kruženje i u nama?

Nije li sve to samo Riječ i sama Riječ, i posve Riječ. Riječ sama ne može bilježiti ništa, niti igru, niti ples, niti trenutak, jer ništa se od toga ne može zaustaviti! Što Riječ bilježi – doli samu sebe?! Nije li Riječ božanstvo?! Božanstvo je samo u sebi; proizlazi iz sama sebe, samo sebi je odgovorno za Stvaranje – ali je odgovorno i tom procesu stvaranja! Riječ je odgovorna sama sebi, sama pred sobom; odgovorna je vlastitu stvaranju! Nije li, dakle, Riječ mehanizam teleologije i mehanizam teologije?! Ako i jest, to ne može biti pred samom sobom; ona jest - i ništa više, ali i ništa manje. Što je onda smrt? Može li se ona bilježiti? Ako može, onda ona nije smrt, nije konačnost, nije umiranje! Je li smrt čin, ili je smrt čimbenik? Što o činu možemo iskazati, to ne mora biti čimbenik. Ono što je čimbenik, ne mora biti svršenost, ne mora biti čin. Borimo li se riječju protiv čimbenika vlastitosti ili ga riječju potvrđujemo? Borimo li se riječju protiv Sebe ili Sebe riječju potvrđujemo? Možemo li bježati od Riječi, od Sebe, od Smrti? Možemo li sebe prikazati kroz sebe, kroz riječ, kroz konačnost, kroz život smrti?

Ovo su neki od vječitih upita na koje riječ pokušava odgovoriti! Na njih jedino odgovara svojom stalnom opstojnošću. Biće niti je stalno opstojno, niti je stalno transcendentno. Biće jest – ali ne na način kao i bitak; smrt bića je izočnost bića, smrt je nebiće i nebivstvo! Ali vječnost, također i smrt, također i svemir, jesu bitak – bez obzira na oblik (formu) i arhetip – to isto je i Riječ. Riječ je, dakle, arhetip. Ona je sam bitak, ona je ono noseće bilosti, trenutačne sadanosti i vječne budućnosti. Riječ ništa od toga ne uskraćuje, ali malo toga iskazuje. Je li ona, dakle, njihova odsutnost? Ponovno se vraćamo: što je, dakle, Riječ? Je li ona utherus stvaranja, je li samo stvaranje? Sigurno je: riječ nije tek puko bivanje! Ona ne može bilježiti ništa od onoga u čemu nije i gdje je nema. Riječ nije ni sfinga koju, raskrivajući, raspoznavamo da bi potom tako bila rješiva kao zagonetka i tako nestala. Riječ je vječna zagonetka bića, bivanja i bitka. Ona je prvotni egzistencijal! Riječ nije puki znanstveni (semantički, jezični) simbol; ona nije pragmatična. Je li samoj sebi – u sebi – dostatna? Tada ne bi bilježila ništa niti bi mogla bilo što bilježiti. Ona, ipak, bilježi sve; premda joj sve izmiče, prolazi, i premda se sve mijenja. Sve prolazi, samo Riječ, Život i Smrt ostaju vječni. Ostaju tajne. Kao tajne Riječ, Život i Smrt jesu vječne. Kao takove, oni su harmonije sfera – zajedno s rađanjem, vječni su znamen prolaznosti, ali i vječnosti. Prolaznost i vječnost nisu u oprečnosti.

Riječi sluša Vječno uho, ono uho koje bilježi nečujno. To nečujno jest opet Riječ koju riječi prevode u čujno. Jezik tu nema specifičnu ulogu. Jezik je samo stupica vječnoga sporazumijevanja vječnosti Riječi; ali i riječi u vječnosti, kroz svagdanju prolaznost. Tako su samo istinski pjesnici svagda riječima najbliži te ih po-

najbolje razumiju. Zapravo, samo takove Riječi mogu bilježiti veličajni pjesnici. Oni se prepuštaju matici riječi koja ih nečujno nosi. Oni i sami stvaraju takovu maticu riječi te je, također, usmjeravaju i tako stvaraju umjetnost.

ZAPIS O POVIJESTI

Povijest je svagda u riječi, s riječju i kroz riječi. Ona teče, nekoć, poput mirne rijeke pa se potom stropošta poput bujice - leti poput orkana izvansebnosti da prebriše vrijeme, da prebriše kaos, rat, da prebriše smrt. Povijest najavljuje, navješćuje, reflektira o prošlosti, sadanosti i o budućnosti. Povijest je loš pretkazatelj, ona je loš zvjezdoznanac jer nema u sebi mistike, nema u sebi pribranosti, ona trči iz sata u sat, iz dana u dan, iz godine u godinu. Potom se osvrće na prošlo vrijeme, donosi vijesti: komentira. Povijest je razboritost. Razboriti: znači imati bistri i smireni um. Jedino tako mogu se maknuti unutarne lomljave, jedino tako mogu sebe prepustiti povijesti, tumačenju snova, Ozirisovu životu. Tako se mogu mirno svratiti i vratiti na kavu; promatrati, zuriti u bescjenje vremena i tada se za mene ne događa i ne zbiva po/vijest. Sve što je po/vijest, jest kronika, čimbenik. Zanima me ono ispod, iza i ispred vijesti, zanima me ono što je s onu stranu vremena, okoliš gdje se zbiva radnja, zanima me dramatika radnje... Sve je to prokletstvo koje ne može stati u natruh vijesti, ali niti izvan vijesti! Samo vrijeme je izvan povijesti te ga po nagovoru uvodimo u povijest i povijest činimo vremenitom i sukcesivnom. Jučer sam

prolazio vrtovima koji su počeli cvjetati mojim mislima i odjednom oćutjeh: ono što promišljam, događa mi se u stvarnosti. Stvari su zbiljske. Zbilja je u vremenu, zapravo, zbilja je i vrijeme, i povijest i priroda, i cvatnja, i osipanje cvata, i smrt. Zbilja je ono što je najgore i što je najbolje. Prema tomu, ona je neutralna u odnosu na vremenitost jer je zbiljnost netekuća – onakva kakva jest.

Zbog toga moramo otkriti arheologiju riječi, iskopine i povijesne okamine koje su same po sebi hladne, ali mi s razborom o njima raspravljamo; najednom pronalazimo zidove crkve i tu zastajemo, emotivno vezani uz vjeru naših predaka i nas samih, razmišljamo o obredu, molitvi o poljodjelstvu i ribarenju naših predaka, pa kažemo – to je i naša povijest. Naša povijest je djelomično napisana i prije nas, i prije nego što smo se rodili. Upravo stoga smo se trebali i morali roditi kako bismo potvrdili našu povijest i našu povijesnost! Naša bilost je u budućnosti, i to je paradoks naše egzistencije. Ali mi jesmo, i to je paradoks naše prošlosti i naše budućnosti – jer mi stalno jesmo. To jesmo potvrđuje našu povijest. Je li povijest ono mitsko, ima li mita u povijesti; jesu li mit i povijest dvije krajnosti unutar kojih se mi zibamo i tako naprosto opstojimo? Jest. Bez svoje bilosti ja ne mogu zamisliti svoju budućnost. Budućnost je ono što će se nama z/goditi (do/goditi) – to je naša zgodovina, zgodbo/pis. Zgodovina nije i zgotovina, tj. nije zgotovljena, jer se ona stalno događa. Stalno događanje jest naš stalni izvor, je naše stalno uzašašće, naše stalno i ustrajno obnavljanje. Obnavljanje duhom i duhovno obnavljanje jesu pre-dispozicije uskrsnuća povijesti kao događanja. Povijest

treba biti i meta/fizičko događanje, povijest treba biti i mitska opstojnost Povijest mora proizvoditi sama svoj mit, kao i mit o sebi. Takva povijest je jedino održiva. Povijest kroz riječi, povijest iz riječi; djela, slika itd., itd. Takva povijest nas zanima, jer je jedino takva povijest zanimljiva. Povijest nije samo bitno događanje, već je povijest, prije svega, događanje bitnoga. Tu gdje smo mi, tu je poprište bitnoga, i tu je igralište povijesti. Povijest nije onomatopeja licemjernih, ona nije samo zadah i za/puh moćnih, već je i sama moćna. Kao proizvodnja, ali i kao graditelj zbilje, povijest je najmoćnija žena – božica tijela i vremena. Božica usuda! Povijest je tako trans, tako je meta/fizika i zbilja. Povijest je tako mythos, symbol. Povijest je tako i znak i označeno. Ne samo formalističkoga karaktera, povijest je i hamletovska sumnja, višestrukost; povijest je goeteovski ugovor između Fausta i Mefistofelesa; povijest je i piramida vremena kojoj stalno nedostaje vrh, kamenac konačnosti, tj. konac, konak i kraj. Kraj i konac su nevidljivi – iako smo svagda pred njima – daleko odmakli od temelja, od četverokuta piramide; već smo i sami rog trokuta koji se pruža unedogled. To je još jedan mit u svezi s vremenom i s poviješću.

Premda smo rubno ograničeni igralištem, te granice proširujemo prostorno, vremenski, prelazeći rubikon mogućega, a ne iscrpljujući još uvijek polje zbiljskoga – naša duša se igra sa sve većom determinacijom kao i determinacijom mogućega. Povijest je, ipak, polje zbiljskoga na kojem mogućnost pase ono što prošlost još nije popasla. Takova je naša povijest.

ZAPIS O SPRAVLJANJU SAPUNA

Primitivno namještanje kotla, njegovo stavljanje na komoštre, njegova cijela crnina oduvijek su zahtijevale moju pozornost i blizinu. Moja pozornost jest sanjiva crnina, jest dim, magluština koja je iz kotla izbijala. Ovaj proces je drukčiji i od procesa spravljanja rakije – mnogo je mirniji, opasniji i mističniji. Namotuljak tankih, tananih i debljih drva razgorijeva jedan uništenu biljni mikrokozam, potom potpaljivanjem nastaje kratkotrajni prasak koji narušava tišinu, potom bukati plamen koji narasta i plazi svoj stostruki jezik oko kotla kazujući svoju neumitnost cijelih mijena. Doista je tako – ništa se ne uništava – sve se mijenja, sve je prijelaz. Vatra se razgorijeva u golemu toplinu, drva – njihov božanski osmijeh – odlazi kroz dim u nebesa, a smrtni dio se pretače u pepeo koji će pripomoći plodnijem novom životu. Čudna dijalektika drva!

Lonac pun mistike, pun sode, mrsnoće – koja će koristiti očišćenju – lonac pun vode i plavičasta dima! Dim postaje plavičasto proziran, gotovo snen. Kotrljanju se atomi raznih tvari, tvarovitost postaje dijelom krutost, a dijelom ishlapljujuća stvarnost. Miješa se ukруг poput začarana kruga, miješanje se odvija ciklično i skladno. Sklad se očituje u njihanju tijela: dojki i nogu – skladni ritam uzbuđuje; i sapunasta bjelina uzbuđuje, falus uzrasta kao kvasac. Kao da sami mističar patentira svoj alkemijski spoj! Sklupčana bjelina pjene raste u loncu – dim više nije plavičast, već sve tamniji i teži – on odlazi u eter. Vatra skanjuje, sapunasta bjelina se vraća u svoje sigrište. Ponovno se podjarmljuje vatra, ponovno isti ciklus gibanja, ponovno virtuoзна

ruka miješa drvenom žlicom; ponovno na ruci igraju erogene zone u dodiru s drvenom kutlačom – a vjetar se počinje nepravilno igrati haljinom i plamenom – podižući ih u visinu. Vjetar stišava svoje strasti. Iz kotla mistika kaplje prema očima. Svi sastojci su ispravno umiješani dok ostaje samo proizvodnja mijena. Proizvod je stišan – i nitko ne bi pomislio koliko je u njemu energije i strasti, koliko hude igre, koliko mašte.

Sapunom se hladno umivamo, odapiremo sve nečistoće (osim nečistoće duha), sa sapunom u ruci i erotizam se budi i buni protiv drvene kutlače u ruci mješačice. Sapun u kotlu izgleda nestvarno bijel, vatra skanjuje; dim je odveć ishlapio, dok na zemlji ostaje suhi pepeo. Skanjuju se rezači sapuna dohvatiti pravilne crte te napraviti pravilna geometrijska sapunasta (sapunska) tijela.

U duši se nešto stalno buni i budi – to je stalni proces mijena. Je li onaj dim spojen sa stratosferom ili ionosferom, dopire li do Prajednoga; je li onaj pepeo – kada kroz vrijeme izgubi svoj trag – zametnuo novi život, koji će, također, spremi k Prajednom? Je li u prirodi sve karma? Hoću li stalno promišljati o erotskoj igri vjetra, o skladnom gibanju dojki, hoće li mištična koprena s očiju otpuhati mrak; hoće li sapunica stvoriti novu igru erotizma?! To su samo pitanja koja potkopavaju moju duhovnu stabilnost. I ja sam samo potvrda vječne mijene. Sve će iz vatre heraklitski prijeći u zrak, iz zraka oblačenjem opet u vodu, a ova potom upijanjem opet u zemlju. Jesu li diairesis i sinagogeia supripadni imenu, jesu li to riječi druge kulture, možda, za novu karmu?

Ako nisu, sve, dakle, postaje sapunica i vjetar. I ne samo to, već i uzdarje nade. “Upravo poradi onih koji nemaju nade – nada nam je dana”, prozbori W. Benjamin.

ZAPIS O VREMENU I USUDU

Gledajući našu osamljenost, prelazio sam preko bitnih pretpostavki koje dovode do otuđenosti, osamljenosti! Ponajčešće sam želio što prije utonuti u san mašte ne želeći se pritom spuštati u zbilju, tražiti korijen nedaća! Iz apsolutnog nemara prema nama izvirale su kataklizme i tragični usud. Ono što je bilo u našem okružju, bolesno je buljilo u stvarnost, u pojavnost – ne ispitujući je, već je prihvaćajući.

Otkuda toliko tjeskobe, neizvjesnosti, toliko samoće na koncu 20. stoljeća? Otkuda tolika nebriga? Tolika izoliranost? Otkuda toliko licemjerja? Nema straha od uhićenja, nema straha od progona i pogroma! Otkuda, ipak, toliki strah? Društvo su korijeni toga straha! Trideset i pet ljeta drugi su o meni odlučivali, stoga ne vidim svoj napredak u svjetlu budućnosti! Ma kakvi odlučivali! Bio sam samo njihova nebriga! Nemoć pojedinca uvukla se u strukturu njegove pjesme, u njegovu krv i kožu, u način njegove opstojnosti. Staljinske čistke su beznačajna igra u odnosu na to! Igra života i smrti te igra o životu i smrti zanimljive su za strahotnu borbu u procijepu, za biologijski opstanak, a to je imalo agonalnu i duhovnu zadovoljštinu. Kod nekih je opstojao transcendentalni strah ontološkoga (pro)bitka! On je bio smisao i uporište života!

Lako je bilo Antunu Branku Šimiću odbiti surogate licemjerja, tobožnje brige – kada živo tijelo vatru igra! Sudba vremena i Hermes nisu se udostojili ustrojiti ono što je od Muza! Od Muza je ostalo malo! Svoj prosvjed upućujem na fatalnost čudesnih nemira i nemara, na fatalnost čudnoga ustrojstva umobolne duše društvoavnoga bitka. Moj prosvjed kani sučeliti sudbu pojedinca (individuuma) s totalitarnim nepostojećim poretkom i projektom društvoavne, ljudske i povijesne uljudbe koja se različno očituje u intelektualaca (i u pjesnika). Neki vrli majstori pera imaju povijesnu svijest o svojoj prostorno-vremen-skoj dijagnostici koju su lijepo projicirali u život. Drugi su ostajali s onu stranu pozornosti. U vlastitu zrcalu, prokušavajući i pokušavajući to imaginarno zrcaljenje emanirati prema vani, a ništa se od toga nije vidjelo, bez obzira na jakost te emanacije.

Glazbo; o pusti snovi o stoljetnom hrastu, snovi o vinogorju i opojnoj berbi rumenih plodova! Opijajući plodovi himničnosti! Opijajuća mašto – kako budućnost može prosuđivati? Vrijeme konca 20. stoljeća nije dalo svom uzdarju da se razmaše i nije dalo vremena glazbi! Kako će tinjajući plamičak (pun žara i vatre, pun gareža pepela) ustreptati kada mlade pupoljke toga plamička obuzme inje?! Kada nad njima zima traje cijelu godinu, cijele godine... stoljeća?! Je li moguće umrtviti mrtve u planetarnom bolu i grču tragične civilizacije? Balkanska sudbina “reda i pustolovine” sudbina je ciničnih uškopljenika duha. Red je neizrecivo. Sudba je u/sud nepravde i nepravosti.

U prašnjavoj krčmi s tinjajućim crvenim eolskim svjetlom nestaje u sumrak pusta glazba! Pustite sve de-

mone, sve zle duhove, neka škrope našu slijepost! Tjelesne muke su prah zapečaćena sna, ali i sudba stvaranja! To je nekršćanski izlaz iz kaosa!

Kronos je pojeo ponajbolju djecu svoga stoljeća, 20. stoljeća. Balkan je planuo. Pružajući ruke, na balkonu, stremimo vremenom koje dovodi u pomutnju sve nas. Ono što je moguće, o Nadeždo Mandeljštam, jest krnja pjesma o kojoj nismo vodili brigu hoće li ona preživjeti tlapnje korskih goniča? Nitko nas nije pitao ni za što, nitko nas nije smatrao opasnim – nitko nas nije smatrao psima koji laju dok karavane prolaze!? Karavane su prolazile i odlazile ustaljenim redom, ustaljenim uputama, a veliki nevidljivi prst samo je ispred naših očiju risao. Pitali smo se: Kuda? Što? Ali nije bilo mogućnosti! Nije bilo mogućnosti pisati svoje ispovijedi! Povjeriti se! To nije imalo smisla. Nitko vas ne bi slušao, nitko vas ne bi čitao. Ni za koga niste opasni, jer to nikada niste ni bili – to vam na vrijeme nisu dopustili! Izvan svih opasnosti, za pjesnika, život je neizdrživ.

Osmisliti svoju egzistenciju niste mogli jer niste imali sredstava! Na vrijeme su vam to uskratili! Jer, da ste imali sredstva, imali biste i moć, te biste bili opasni! Sami biste mogli proglašavati opasnost! To je danas nemoguće! Usud zemaljski vam to, pjesnici, ne dopušta! A nada? Nje nema, nemoguće ju je i imati – a to je najgora bolest.

Možemo očekivati, ipak, da će u novom stoljeću doći nova rasuđivanja!?

Ova ravnodušnost boli do srži kosti i da nije pjesme, pjesnik bi umro od te boli. Osamljenost je ipak ustrajna i vječna.

ZAPIS O USUDU

Ime je moje zabranjeno, hinjeno, ukradeno. Kroz glazbu, kroz riječ – massonerija se pojavljuje! Jedini bespojmovni pojam i besadržajni pojam, a pojam koji je, na žalost, vrlo jak – jest egoizam. Strah od prejake riječi, strah od osвете riječi, strah da ne budem proglašen imoralistom! Strah da se šutke i nijemo prijeđe preko “Ja”! Ja kao apsolutna, bezuvjetna samodostatnost, Ja kao identitet subjekta i objekta, Ja kao svespoznajući Apsolut! O moje cinično i bijedno “Ja” – osuđujem te na ništavnost, osuđujem te na propast, a u korist Istine! Kroz svjetlost, kroz sumaglicu, kroz kozmopolis kao božanska glazba koja sveudilj kaplje na ispruženi dlan – Istina će prodrijeti! Istina kao rosna tmina koja je pokrivena nježnim milozvukom! Istina kao ljubavna patnja! Istina kao unutarnje stanje, Istina kao nacionalna drama, Istina je ishodište svega!

Nije me strah tereta istine, nije me strah mojih otajstava. Muči me svakovrsna zapostavljenost ljudi, muči me zatomljenje i zabranjenje svake opreke totalitetu.

Nema vremena za osvetu niti vremena osвете, ali znajte vi, ključari Istine, vi vrhovnici i zakonodavci Riječi, osuđeni ste na skoro samozatajstvo, osuđeni ste na propast, i to sudom vremena. Polazete samo sebi račune! Mladi su duhovi cvali u dimu samozatajstva, u sjeni (vaših) suncokreta. Lišavali ste ih javnosti. Jedini Apsolut bili ste vi! Gospodo moćnici, ne samo šutnja i prijezir, već i klijanje u sjeni vaših grana okrenut će se protiv vas! Okrenut će se odnos Svjetlosti i Sjene. Nisu samo vaši kriteriji estetski i niste samo vi Estetika.

Vi ste sunovrat povijesti kakva se javlja u balkanskoj vjetrometini. Vi govorite uime! Uime onih koji

će jednog dana vidjeti vaše opće zablude, pa će vam zabraniti govor u njihovo Ime, u sve vijeke vjekova! Nema zapečaćene povijesti, nema zabranjene riječi, nema zabranjena grada, i vi ste to spoznali, stoga želite zatrti vaše negativne tragove, ali to nije moguće! Nije moguće vratiti usud povijesti! Usud povijesti ne će govoriti o stvari "slučaja", već o samoj Stvari. I to o stvari zbilje. O povijesnoj nužnosti. Ne ćete moći zatrti drukčija shvaćanja i drukčija htijenja – poradi vlastitih hvalospjeva! Pitanje je samo dana kada će vam povijest, vrijeme, zbilja i duh reći jednom Adieu!

Vašem uzusu oporba je normalna pojava. Oporba vašim normama govori o jakosti naše budućnosti i naše povijesti.

NAPOMENA

Stoljetna kuća ništavila je knjiga koja pokušava promišljati ništavilo i nihilizam, kroz ulomke, od konca prošlog do konca ovog stoljeća. Nietzscheov nihilizam, mogućnost (opstanka) lirike nakon Hirošime i super-bombe; preko rata i destrukcije, te njihova opisa kroza nekolicinu pjesničkih djela, pa do Zapisa nastalih u ratno doba – svugdje je riječ o raznim oblicima ništavila. Unatoč tomu, auktor nije ni imao na umu stvoriti tematski cjelovitu i kompaktnu knjigu. Knjiga je podijeljena u tri dijela. Prvi dio se može opet podijeliti u dva poddijela: a/ o Nietzscheu, b/ o Ontologiji suvremene lirike.

Ogled Nietzsche i europski nihilizam je nastao kao rezultat djelatnog bavljenja ovom tematikom 1977. i

1978. g., rad je i završen u lipnju 1978. g.. Nakon 19 g. odlučio sam objelodaniti ovaj rad unatoč tomu što se o Nietzscheu i o ovoj temi mnogo i iscrpno pisalo, posebice u Njemačkoj, ali i u Hrvatskoj i drugdje. Unatoč tomu što ovaj rad ne donosi ničeg bitno novoga (je li to uopće i moguće?), želja je auktora Nietzschea promišljati nietzscheanski, također i jezik prisposodobiti i prilagoditi Nietzscheovu jeziku.

Nietzscheovi Dionizovi ditirambi je tekst kojeg preuzimam iz svoje knjige – Iz umjetnosti pjesništva (književniprikazi i članci), Zagreb, 1995. g. On na neki način stoji uz ogled Nietzsche i europski nihilizam.

Ontologija suvremene lirike je tekst koji nikada nije dovršen, a pisan je uglavnom 1981. g.. Tekst je trebao biti oko pet puta opsežniji i obrađivati oko 33 tematske oblasti. U to doba nisam imao niti novčane niti duhovne potpore za taj rad te ga nisam dovršio. Odlučio sam objelodaniti ove ulomke nastale prije 16 godina pod istim naslovom.

Drugi dio knjige je kraći i donosi književnokritičke tekstove, prikaze knjiga nastale u posljednjih nekoliko godina /uglavnom ratnoga razdoblja/.

Treći dio knjige su Zapisi koji su nastali u razdoblju od kolovoza 1992. pa do veljače 1994. g.

SACRAMENTO

Turobna rika planina

Grč plamena i pjev

Izvora

Ugasle zvijezde vjetrom ne/moći

Božanski drhtaj glasa

i sacramento vjetra,

u gluhom prostoru straha

I sablast vjetra

i rika plamena

u duboku jezu putuju

P.S.

Objelodanjujem ovu jednu od prvih pjesama – kao posljednju u ovoj knjizi.

Pjesma je nastala negdje 1973.g., objelodanjenjena među mojim prvim pjesmama u zagrebačkom dvotjedniku „OKU“ – u rubrici „Mladi pjesnici“, urednika pok. Stojana Vučićevića (vjerojatno u prvoj polovici 1974., ako ne i ranije) – izgubljena prije 48.godina – pa pronađena; kao kada je Isus pastiru pronašao izgubljenu ovцу – i rekao mu: voljet ćeš je najviše jer bijaše izgubljena a sada je pronađena – tako je i s mojom „pjesmicom“, koja nema neku veliku vrijednost, ali mi je draga – stoga što je nakon izgubljenja pronađena. Kako pastir nije imao kada zahvaliti Isusu – tako ni ja nisam imao kada zahvaliti Stojanu Vučićeviću – fizički putovi su nam se razšli, a on je bio i stariji, ali je mlad umro – i ne stigoh mu se zahvaliti. (Z.K.).

Kazalo

PUTOVANJE / STARI HRAST

PROSLOV

KORISTIT ĆU SE PRAVOM	9
---------------------------------	---

OD SVJETLOSTI DO PONORA

NAD GRADOM, NAD ZEMLJOM	15
PRED OLUJU	17
BEZGLASNI PRIJELAZ	19
URASTI	22
OBALA NADOJENA OTISCIMA	24
NAKANE SUHE LIRE	27
KORSKA HIMNA	29
NIŠTA NISAM UNIO U PJESMU	31

PUTOVANJE

AH, DAVNA VREMENA DJETINJSTVA	35
RIJEKE SAMOĆE	37
PAUČINA I GUSTI ZABORAV	39
PUTOVANJE	41
PUT U BESKONAČNO	44
PUTUJUĆA SJENKA	46

PLOŠNOST ZRCALA

JESEN I PRIVIĐENJE	51
JESENJA SJENKA MASLINE	53
POLJUBIO SAM ROSU USNE	55
PRETOČIO SAM METAL U RIJEČ	57
TAJ DODIR, TAJ OBOL	59
SVUNOĆ I OBDAN, ZVAO SAM TE	61
OSTANI ČEŽNJA	64

RECI MI RIJEČ UZNOSITU	66
BIJAH PREVAREN	68
BUDUĆNOST MINULOSTI	
CEDROVI I SNOVI	71
SVJETLOST PREUSMJERI PREMA ZDENCU	73
KORACANJE, TAMNI REDAK	75
MOŠUS, ZABORAV I PROŠLOST	77
MINULOST BUDUĆNOSTI	80
RUŽA I PLAVET	
CORPUS DELICTI	85
UKRADENA PJESMA NEUMU	87
PONAD SVIH STRAHOVA	
LAHOR OPČINJEN GLASOM	91
TKIVO STABLA	94
STARI HRAST	95
DUH, RADOSNA VIJEST	
RADOSNA VIJEST	101
USKRSNA PJESMA	103
U KRIKU NOĆNOGA LEPTIRA	104
ZAVRŠNA PJESMA	
TAMNOST TINTE DOLIVENE SMRČU	109
UNUTARNJI SVEMIR	
ISUS I ANĐELI	
MARIA, O SANCTA MARIA	117
MARIJIN ZNAK	118
ISUS I HRVATSKA	121

ISUS, ČEKANJE	122
ISUS I JASTVO	124
ISUS I ANĐEO	127
RIJEČ, TIJELO	130
UZNESENJE SVJETLOSTI	132
PUSTOŠ, PROBODENO SRCE I OBRAT	134
O NEOBIČNOM MIRISU	136
NEMIR ANĐELA, TEŠKI UPIT	138
VATRA I ANĐELI	139
TSUNAMI: VANJSKI I UNUTARNJI	141
JE LI SUĐENO POVIJESTI?	143
MIR DUŠAMA	146

NUTARNJI ZID, SVEMIR OKA

SJENKE	149
TMINA KOJA SVIJETLI	150
UTKAN JE ČEMPRES	152
SVEMIR OKA	153
RUŽA U JUTARNJEM OTVARANJU	154
HERMENEUTIKA	157
AMPLITUDE JEZIKA	159
BEZ VLASTITOGA STIJEGA	161
NUTARNJI ZID	166
BDJENJE OČAJA	168
BORIĆ ZASAĐEN U KRVU	170
ZRNCA PIJESKA, RAPSODIJA	172
NEDOGLED SJENKE	174
PUNTARI KROZ USPUTNU VJEČNOST	176
IZMEĐU VODE I VATRE	178
SLUTNJA I PUT	180
SVATKO ČEKA NA SVOJ RED	181

HIMAN ŽIVOTU I SMRTI

VRIJEME U ŠKRIPCU	187
-------------------------	-----

PUT NA SJEVER	189
DJEVOJČICA I AHASVERSKA TAJNA	192
HRVATSKA ZAUVIJEK	194
DUH JE VIDLJIV	197
FRA JOZO VASILJ	199
CRNA SVJETLOST	200

AH, TA SONATA

AH, TA SONATA	205
GRIMIZNA TMINA PLAVETI I SNOVA	207
KAD JE DUŠA PRAZNA	209
SLANA SUZA	213
VATRENA OMČA	215

ISKORAK U VJEČNOST

ŽITO, VINO	219
DA VRIJEME ISKORACI U VJEČNOST	220
SJEĆANJE, SJEDeĆI NA VRATIMA HADA	222
KROZ ZGASNULE ZJENICE	224
IZ OČEVIH NOGU PROLJEĆA CVATU	226
GITARA	229
O DUŠO MOJA	231

UVIRANJA

OAZA	235
----------------	-----

UVIRANJA

PLOVIM	249
UVIRANJA	250
VJETROVITA PJESMA	252
SUZA U ZRCALU	254
U BLIZINI HRVATSKE	256

ŠUTNJA	258
RIJEČ	260
VELIKI PETAK A. D. 1993.	261
HRVATSKA CVJETNICA A. D. 1994.	263
LAMENT NAD MOSTAROM	265
DOLINA ČEŽNJE	266

PUTNICI, TAMNI PLES

NAŠA PROSTRANSTVA	269
PUTNICI	271
U ODAJAMA TAMNE SVIJESTI	273
TAMNI PLES	275
OSKRNAVljena POVIJEST	277
IZBIJA DAN	278
RASCIJEPILA SE ZEMLJA	279
KRUG UOKRUG	281

ODLAZE PUNTARI

LAĐA KRALJICE KATARINE	285
MUČENICIMA, HERCEGOVAČKIM FRANJEVCIMA	287
U LJUBAVI PRHKE ZEMLJE	289
ODLAZE PUNTARI	293
ARMAGEDON	296
VIJORNI GRAD	299
PROKLETSTVO	301
POGREBNA POVORKA	303
U ZANOSNOJ LJEPOTI	304

JAHVE I HRAST

JAHVE I HRAST	307
ZEMLJO HRVATSKA	310
HRVATSKI, JEZIK SVETE BLAGOSTI	311
LET U SUTON	313

PROSTORVRIJEME I KRIK

POČETAK PLOVIDBE

USUD POČETKA	319
JESEN PUTUJE	320
MOLITVA SAMOĆE	321
PRELUDIJ	322
PJESMA I TIJELO	323
PROSTOR I VRIJEME	324
ZABORAVLJENI NASLOV	325
SVJETLOST PATNJE	326
UMOR PRED BJELINOM	327
TJESKOBA VREMENA	328

SVEMIR HRASTA

SVEMIR HRASTA	335
BADNJAK I PROSINAC	344
UOČI UKRADENOGA BOŽICA A. D. 2013.	346
BOŽIĆ, A. D. 2014.	349
GOVOR VREMENA	352
TREPERENJE KROZA ZASLON SMRTI	354
OLUJA, 1995.	346

SVEMIR PJESME

SVEMIR PJESME	361
KRISTALI GLAZBE	364
SVIJET	366

VATRA I BORIĆ

VATRA I BORIĆ	371
VJETAR NA GOLGOTI	373
GLASNIK	375
MIRIS MIRTE, SPOKOJ	378
ALKEMIJSKI MIRIS TAMJANA	381
SJIAČI CVIJEĆA I GLAZBE	383

MORE I GLAZBA

MORE I GLAZBA	389
RIBARI HRVATSKIH DUŠA	391

ORGULJE, VIJETAR I VINO	394
HRVATSKI KONVERTITI	397
PETAK, 13. SVIBNJA A. D. 2016.	400
JEZIK RAZASUT NA ČETIRI STRANE SVIJETA	402
ZENON I AHILOVA PETA	404

VRIJEME I KRIK

SVETI FRANJO U BIJELOJ GONDOLI	409
SMISLOVI DAVNE MLADOSTI	412
KRIK VREMENA	415
GOLGOTA U PROCJEPU	417
KRIK SMRTI	419
EPITAF	420

CROATIA REDIVIVA, TERRA INCOGNITA

POSVEĆENO	423
---------------------	-----

DOMOVINA

USUD	427
CROATIA REDIVIVA; CROATIA RECIDIVA	430
DOMOVINA	433
IZ ZEMLJE NIČU NAJLJEPŠE BOJE DOMOVINE	435
NEBO NAD OCEANOM	437
E/MIGRANTI	439
BOŽIĆ ŠERIF MUBAREK OLSUN*	442
DAROVİ ŽIVOTA	445
<i>DEUS CARITAS EST</i>	448
ZIMSKI ANGELUS	450
SNOVITO PUTOVANJE DOMOVINOM	453
IZ TAMNE KRVI	457
KAPLJA KOJA ODLAZI U RANU	459
NEVIDLJIVA PATNJA, IZDIZANJE U NEBO	461
ZORA I SUTON PROLJEĆA	463
OKRUGLINA VATRE	465

PJESMA I NOĆ

RAZ/GOVOR	469
---------------------	-----

DONOSIŠ PLAVET.	471
USKRS - A. D. 2020.	473
U TOJ ŠPIJI, U TOJ ZBILJI.	77
PJESMA.	479
PJEV.	481
PJESMA, ZVUK SMRTI.	482
NOĆ I LJUBAV.	484
NEDOVRŠENA RIJEČ, NEDOVRŠENA PJESMA.	487
OD SREBRA DO SEBRA.	489
MOĆ KAMENA.	491
EPITAF, II.	495
COVID: A BOG STVORI ZEMLJU.	497

PRVOTISAK

NA ZDENCU.	503
MOGUĆNOST NEUHVATLJIVOSTI.	505
SKLOPLJENE OČI MORA.	507
RIJEČI MI PLOVE.	509
URONJENA RIJEČ.	511
SUNCE, NEBO, ZEMLJA.	512
PLOVEĆA LJUBAV.	514

LIRSKI ZAPISI

ZAPIS O NAMA.	519
ZAPIS O ZAPISU - I.	520
ZAPIS O ZAPISU - II.	523
ZAPIS O ZAPISU - III.	525
ZAPIS O RIJEČI.	528
ZAPIS O POVIJESTI.	531
ZAPIS O SPRAVLJANJU SAPUNA.	534
ZAPIS O VREMENU I USUDU.	536
ZAPIS O USUDU.	539
NAPOMENA.	540
SACRAMENTO.	542
P.S.	543